Arhimandrit **Ioanichie Bălan**

CĂLĂUZĂ ORTODOXĂ
ÎN
FAMILIE ŞI SOCIETATE
II

EDITURA MITROPOLIEI MOLDOVEI ŞI BUCOVINEI

1993

Arhimandrit **Ioanichie Bălan**

CĂLĂUZĂ ORTODOXĂ ÎN FAMILIE ŞI SOCIETATE

II

Arhimandrit **Ioanichie Bălan**

CĂLĂUZĂ ORTODOXĂ
ÎN
FAMILIE ŞI SOCIETATE
II

Cu binecuvîntarea I. P. S.

DANIEL

MITROPOLITUL MOLDOVEI ŞI BUCOVINEI

EDITURA MITROPOLIEI MOLDOVEI ŞI BUCOVINEI - 1993

INTRODUCERE

Cartea de faţă, intitulată „Călăuză Ortodoxă în familie şi societate", este închinată în mod special familiei creştine, cea mai veche instituţie divino- umană de pe pământ, care stă la temelia societăţii omeneşti, fiind întemeiată de însuşi Dumnezeu în Rai şi binecuvîntată de Iisus Hristos şi Maica Domnului la nunta din Cana Galileii. Lucrarea este o continuare firească a „Călăuzei Ortodoxe în Biserică", apărută la început de an şi are ca scop îndrumarea credincioşilor în viaţa de familie, din punct de vedere creştin.

Despre familie, în general, s-au scris puţine cărţi. Iar despre viaţa complexă de familie din zilele noastre, privită în lumina Sfintei Evanghelii, nu avem o lucrare competentă care să stea la îndemîna credincioşilor noştri iubitori de Hristos şi doritori de mîntuire.

Această modestă carte este un mic catehism moral-canonic de familie, fiind redactată în formă dinamică de dialog. Prin aceasta încercăm să umplem un mare gol spiritual şi să contribuim la popularizarea moralei ortodoxe, în viaţa de zi cu zi, ajutînd pe credincioşi să ştie cum se întemeiază o familie creştină, care este adevăratul scop al familiei, cum trebuie educaţi copiii în iubire de Dumnezeu şi de Biserică şi în ascultare deplină

de părinţi şi de duhovnici.

Cartea prezintă şi medicamente pentru bolile sufleteşti, care lovesc şi destramă din ce în ce mai mult familia şi societatea creştină de astăzi, oferind la fiecare caz soluţiile cele mai potrivite.

Lucrarea este împărţită în 12 capitole, care prezintă, pe scurt, elementele principale din viaţa social-religioasă a creştinilor ortodocşi, de la naştere şi căsătorie, pînă la sfîrşitul vieţii. La urmă am adăugat şi un mic îndrumător canonic ortodox, ca să fie la îndemîna tuturor celor ce vor să ştie cum trebuie procedat în fiecare caz aparte.

Desigur, această „Călăuză" nu răspunde la toate problemele şi întrebările ce frămîntă astăzi familia creştină. Dar sper că s-a răspuns la cele mai multe din ele, după experienţa pe care am acumulat-o după mai mulţi ani de duhovnicie, îndrumat de marii noştri părinţi, puţini la număr, pe care i-am cunoscut în viaţă.

Dau laudă lui Dumnezeu că a binevoit să apară şi acest volum, atît de necesar credincioşilor noştri, pe care îl închin Maicii Domnului, ca model al tuturor mamelor creştine.

Mulţumesc cu recunoştinţă şi I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, care a binecuvîntat lucrarea de faţă, şi rog pe bunii noştri creştini să primească această mică osteneală, ca rod al iubirii în Hristos, şi să se roage pentru cei ce s-au ostenit la săvîrşirea ei, pomenindu-ne la sfintele lor rugăciuni.

Arhim. Ioanichie Bălan

Sfînta Mănăstire Sihăstria
15 octombrie 1992

FAMILIA CREŞTINĂ

Ce este familia, după învăţătura Bisericii Ortodoxe?

Familia este cel dintîi aşezămînt dumnezeiesc, pe care l-a făcut Dumnezeu pentru om în Rai, cu sfatul Preasfintei Treimi: *Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor asemenea lui* (Facerea 2, 18). Familia este celula şi izvorul vieţii pe pămînt, temelia vieţii de obşte, prima biserică întemeiată de Dumnezeu din iubire pentru om, după modelul Bisericii cereşti, adică al obştii îngerilor şi al sfinţilor din cer. Fără iubirea firească, din familie, nu putem ajunge la iubirea dumnezeiască, veşnică.

Unde s-a întemeiat cea dintîi familie?

Cea dintîi familie a fost întemeiată de Dumnezeu în Rai, iar nu pe pămînt, avînd ca preot şi martor pe însuşi Dumnezeu, ca să arate tuturor ce mare rol are familia creştină pe pămînt, ce demnitate i-a dat Creatorul familiei şi ce misiune dumnezeiască i-a încredinţat. Căci spune Duhul Sfînt: *Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie* (Facerea 1, 27).

Ce înţelegem prin familie creştină?

Cuvîntul familie are în general două sensuri. În sens propriu, înseamnă unirea conjugală dintre cei doi soţi, prin taina Nunţii, în vederea naşterii de copii. Iar în sens duhovnicesc, prin familie se înţelege obştea tuturor creştinilor, care formează Biserica unică pe care a întemeiat-o Fiul lui Dumnezeu în lume, prin moartea şi învierea Sa. Familie duhovnicească este numită şi obştea credincioşilor dintr-o parohie, precum şi obştea călugărilor din fiecare mănăstire.

De altfel, orice grupuri de credincioşi, uniţi prin dragoste în numele lui Hristos, în vederea unor activităţi creştine de binefacere şi misiune ortodoxă, se pot numi familii duhovniceşti.

Care este scopul principal al familiei pe pămînt?

Scopul principal al familiei create de Dumnezeu este naşterea de copii pentru înmulţirea neamului omenesc, pentru continuarea vieţii pe pămînt şi întărirea Bisericii întemeiate de Hristos în lume. Aceasta a spus-o însuşi Creatorul, Care, după ce i-a făcut pe primii oameni, i-a binecuvîntat, zicînd: *Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămîntul* (Facerea 1, 28).

Ce alte scopuri are familia creştină?

Alte scopuri ale familiei creştine sînt: ajutorarea soţilor unul cu altul, pentru uşurarea greutăţilor vieţii pămînteşti; îmbărbătarea lor în vremea primejdiilor şi a ispitelor, înfrînarea trupească, evitarea cumplitelor păcate ale desfrînării care biruiesc şi stăpînesc, mai ales astăzi, pe cei necăsătoriţi şi divorţaţi. Prin aceste scopuri, familia devine cea dintîi biserică, şcoală şi casă a credinţei în Dumnezeu, a sfinţeniei, a naşterii şi educării copiilor în dreaptă credinţă şi în frică de Dumnezeu.

Numai o familie care împlineşte cu sfinţenie aceste scopuri divine pe pămînt, poate fi cu adevărat binecuvîntată de

Dumnezeu şi umbrită de harul Duhului Sfînt. Iar familiile întemeiate fără cununie şi binecuvîntare, numai pentru desfrînare şi ucidere de copii, pentru pază, divorţ şi adunare de averi, precum şi pentru a face alte păcate, acelea vor fi greu pedepsite de Dumnezeu în ziua judecăţii, dacă nu se vor pocăi cît mai curînd.

Cum se întemeiază o familie creştină?

Familia creştină se întemeiază prin taina Cununiei, adică prin căsătorie sau unire conjugală liberă dintre un bărbat şi o femeie, cu binecuvîntarea lui Dumnezeu în faţa Sfîntului Altar, potrivit poruncii Creatorului, Care a zis: *Pentru aceea, va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup* (Facerea 2, 24; Matei 19, 5; Efeseni 5, 31). Nu este familie creştină o familie care nu îndeplineşte aceste condiţii obligatorii.

Care sînt însuşirile de bază ale familiei creştine?

Potrivit învăţăturii Sfintei Scripturi şi a Bisericii întemeiate de Hristos, familia creştină trebuie să îndeplinească următoarele însuşiri:

- **Să fie întemeiată prin unirea sinceră şi statornică** dintre cei doi soţi, cum ne învaţă Sfîntul Apostol Pavel: *Fiecare să aibă femeia sa şi fiecare femeie să aibă bărbatul său* (I Corinteni 7, 2). În creştinism este interzisă bigamia şi trigamia, adică libertatea unui bărbat de a avea două sau mai multe femei, întrucît femeia este egală cu bărbatul înaintea lui Dumnezeu, cum spune acelaşi Apostol: *Nu mai este parte bărbătească, nici femeiască, pentru că voi toţi una sînteţi în Hristos Iisus* (Galateni 3, 28);

- **Să fie întemeiată din dragoste curată, devotată şi liberă,** adică cei doi miri să se unească de bunăvoie, neurmărind alte scopuri pămînteşti, materiale, precum avere, cinste şi mîndrie, care, de obicei, ruinează familia creştină şi o îndepărtează de Hristos;

- **Să fie de acord şi părinţii tinerilor cu însoţirea fiilor lor,**

în aceeaşi dragoste şi bună înţelegere;

- **Mirii să nu fie rude apropiate de sînge,** prin alianţă sau rude spirituale. Se interzice căsătoria între rude de sînge în linie dreaptă, adică nepoţi, fii, părinţi şi bunici. Iar gradele de rudenie în linie colaterală - adică fraţi, veri primari, veri de gradul al doilea etc. - sînt oprite de la căsătorie pînă la gradul al şaptelea inclusiv. Verii de gradul al doilea nu se pot căsători între ei, cum se întîmplă uneori, căci sînt în gradul al şaselea de rudenie. Numai verii de gradul al treilea se pot căsători între ei. Membrii familiilor încuscrite nu se pot căsători decît de la gradul al şaselea în sus, iar cei înrudiţi spiritual - adică naşi, fini, fiii naşilor cu fiii finilor de la botez şi cununie - nu se pot căsători între ei pînă la gradul al patrulea. Înainte de logodnă şi nuntă, preotul respectiv este dator să cerceteze gradele de rudenie ale mirilor şi să nu aprobe decît căsătoriile canonice. Orice excepţie de la Canoanele Bisericii o poate face, după caz, numai episcopul locului.

- **Mirii să ducă viaţă curată, în feciorie, pînă după cununia religioasă** făcută în faţa Sfîntului Altar. Orice căsătorie fără cununie religioasă, numai cu cununie civilă, este considerată desfrînare şi concubinaj şi se canoniseşte aspru, cu oprire pînă la 7 ani de la Sfînta Împărtăşanie;

- **Căsătoria celor doi tineri să fie pe viaţă**, iar nu temporar, căci este făcută cu legămînt pe Cruce şi pe Sfînta Evanghelie, ca să dureze pînă la moarte. Că zice Mîntuitorul: *Ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Iar Sfîntul Pavel la fel zice: *Femeia de bărbat să nu se despartă. Iar de se va despărţi, să nu se mărite, sau să se împace cu bărbatul său; iar bărbatul să nu-şi lase femeia sa* (I Corinteni 7, 11).

Care este însemnătatea duhovnicească a familiei pe pămînt?

Familia este izvorul divin al vieţii pe pămînt, precum însuşi Dumnezeu este singurul izvor al vieţii cereşti şi pămînteşti,

prin harul Duhului Sfînt care s-a dat Bisericii. Omul nu poate exista şi rodi singur, ci numai în comunitate, în familie. Familia este casa vieţii fireşti, aşa cum Biserica este casa vieţii duhovniceşti, căci pe amîndouă le-a întemeiat Dumnezeu. Una pentru trup, iar cealaltă pentru suflet. Dar numai unite una cu alta, familia cu Biserica, vor putea înnoi viaţa pe pămînt, vor putea salva societatea omenească de la pierzare şi vor asigura mîntuirea sufletelor noastre. Familia şi Biserica îşi au ca izvor şi model unitatea Preasfintei Treimi şi doar cel ce îşi duce viaţa fără prihană, în familie şi în Biserică, va fi vrednic de a intra în lumina cea veşnică a Preasfintei Treimi.

Dacă familia creştină păstrează cu sfinţenie dreapta credinţă şi este iubitoare de Dumnezeu, de rugăciune, de biserică şi de toate cele sfinte, ea formează cea mai tare cetate şi obşte duhovnicească de pe pămînt. O asemenea familie, formată din părinţi credincioşi, în mod sigur va avea şi copii buni, sănătoşi, ascultători şi binecredincioşi. Iar familia ruptă de Biserica Ortodoxă şi robită de păcate grele, ca:beţia, desfrînul, uciderea de copii, înjurăturile, ura şi furtul, este o casă a iadului, prăvălie a diavolilor şi povară a societăţii. O asemenea familie bolnavă ucide viaţa adevărată pe pămînt, naşte şi creşte copii răi, necredincioşi şi ucigaşi,şi poate îmbolnăvi pe toţi cei din jur.

Numai trăind în marea familie a Bisericii lui Hristos şi într-o familie cu adevărat creştină, omul rezistă mai uşor în faţa ispitelor de tot felul şi a greutăţilor vieţii, biruind singurătatea şi tristeţea care îl lovesc aşa de mult pe pămînt. De aceea a şi zis Domnul Dumnezeu: *Nu este bine să fie omul singur. Să-i facem ajutor asemenea lui* (Facerea 2, 18).

Aşadar, familia este întemeiată de Dumnezeu pentru a continua viaţa pe pămînt, pentru a păstra credinţa şi viaţa morală în societate, pentru a creşte copii credincioşi şi ascultători de Biserică, spre lauda Preasfintei Treimi, şi pentru a birui toate ispitele trupeşti şi sufleteşti care vin de la diavolul, de la lume şi de la trup.

PREGĂTIREA PENTRU CĂSĂTORIE

Cine pregăteşte tinerii pentru căsătorie şi pentru viaţă?

Întrucît căsătoria, ca şi călugăria, este un legămînt sfînt, pe viaţă, de care depinde mîntuirea sau osînda celor ce fac acest pas, tinerii nu trebuie lăsaţi să-şi hotărască singuri soarta. La formarea unei familii trebuie să contribuie întreaga parohie, prin rugăciune, atît acasă cît şi la biserică. Dar cel mai mult sînt datori să contribuie părinţii tinerilor, preoţii de parohie, duhovnicii şi naşii lor de botez.

Primii care trebuie să pregătească tinerii pentru căsătorie sînt părinţii care i-au născut. Ei îi cunosc cel mai bine pe fiii lor. Ei ştiu dacă sînt sănătoşi, dacă au sau nu înclinaţie spre viaţa de familie, dacă sînt credincioşi, dacă au sau nu posibilităţi să se întreţină material şi spiritual şi să conducă o familie; dacă sînt capabili să crească copii în frică de Dumnezeu, dacă iubesc Biserica, slujbele, oamenii, munca cinstită, cărţile sfinte ortodoxe şi dacă au un bun preot îndrumător către Hristos.

Dacă tinerii îndeplinesc aceste însuşiri fireşti şi duhovniceşti, părinţii trebuie să discute cu ei, să-i îndrume, dîndu-le sfaturi şi cărţi bune de citit, arătîndu-le bucuriile şi greutăţile

vieţii de familie şi deprinzîndu-i de mici cu ascultarea, cu rugăciunea şi cu munca cinstită. Apoi să-i dea la timp la şcoală, să-i înveţe o meserie sau să-i deprindă cu munca cîmpului, ca să-şi poată întreţine singuri familia şi să fie modele vii pentru copiii lor.

Pe lîngă părinţii trupeşti, un rol major la formarea tinerilor ortodocşi, în vederea căsniciei, îl au preoţii de parohie, adică părinţii lor sufleteşti. Duhovnicul fiecărui tînăr are ultimul şi cel mai hotărîtor cuvînt în viaţă. El ştie şi cunoaşte pe fiecare dintre fiii săi sufleteşti, prin harul Duhului Sfînt. El ştie dacă un tînăr doreşte din toată inima să se căsătorească şi să crească copii în iubire de Dumnezeu, sau este chemat la o viaţă creştină mai înaltă. Dacă tînărul este din fire smerit, retras, iubitor de linişte şi de rugăciune, el trebuie îndrumat de duhovnic spre teologie şi spre viaţa călugărească, pentru ca nu cumva, greşind drumul, să sufere şi să regrete, pînă la moarte, pasul făcut.

Preoţii sînt datori să facă rugăciuni speciale către Dumnezeu şi Maica Domnului pentru binecuvîntarea căsătoriei fiilor lor duhovniceşti, ca şi pentru hotărîrea lor în viaţă.

În al treilea rînd, rudele apropiate şi naşii de botez trebuie să-i ajute pe tineri la intrarea lor în viaţa de familie. Mare păcat fac rudele, prietenii de familie şi cunoscuţii care, în loc să-i ajute pe tineri la căsătorie, din invidie şi din îndemnul diavolului, ei dezbină şi destramă unirea tinerilor prin vorbe rele, prin minciuni, calomnii şi uneori prin vrăjitorie, pentru care vor da greu răspuns lui Dumnezeu. În aceste cazuri tinerii şi părinţii lor sînt datori să se roage mult, cu post şi metanii, să se spovedească şi să urmeze sfatul duhovnicului.

Cîte căi de mîntuire sînt pe pămînt, după învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos?

Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii, a rînduit trei căi de mîntuire pentru toţi creştinii, şi anume:

- *Căsătoria,* adică viaţa de familie prin taina Nunţii, pentru

naştere de copii;

- *Călugăria,* prin renunţarea la familie şi intrarea în viaţa monahală, pentru a urma numai lui Hristos, cum au făcut Sfinţii Apostoli şi mulţi cuvioşi părinţi. Această cale este mult răspîndită în Biserică;

- *Curăţia sau viaţa celibatară,* adică trăirea în lume, necăsătorit, dar în desăvîrşită feciorie şi curăţie, pentru dragostea lui Hristos şi pentru slujirea Bisericii Lui, cum sînt preoţii celibatari, fecioarele şi văduvele credincioase, precum şi creştinii ortodocşi misionari. Această cale se mai numeşte şi călugărie albă, fiind la fel de mult răspîndită în sînul Bisericii lui Hristos, urmînd modelul Domnului, al Maicii Domnului şi al Sfinţilor Apostoli. Pentru a alege una din aceste feluri de viaţă creştină pe pămînt, fiecare tînăr trebuie să se roage cît mai mult lui Dumnezeu, să citească multe cărţi sfinte ortodoxe şi să ceară sfatul duhovnicului său şi al celor mai iscusiţi părinţi duhovniceşti.

De la ce vîrstă trebuie să înceapă pregătirea tinerilor pentru viaţă şi pentru căsătorie?

Pregătirea pentru căsătorie nu trebuie să înceapă nici prea devreme, nici prea tîrziu. Dacă tinerii sînt din fire mai iubitori de lume, de cele pămînteşti, să fie pregătiţi pentru căsătorie mai din timp. Iar dacă sînt firi mai retrase, mai religioase, să nu fie grăbiţi, ci să înceapă a fi pregătiţi ceva mai tîrziu, pentru a-şi alege singuri calea vieţii. Pentru a nu greşi, se cere atît părinţilor, cît şi fiilor lor, să se roage stăruitor lui Dumnezeu spre a li se hotărî, de sus, calea vieţii pe pămînt.

De obicei, fetele trebuie îndrumate spre căsătorie, începînd de la vîrsta de 16-17 ani; iar băieţii, de la vîrsta de 18-19 ani. Biserica, precum şi legile civile, opresc căsătoria fetelor sub 16 ani şi a băieţilor sub 18 ani. Ce bine ar fi dacă preoţii ar organiza în biserică întîlniri speciale cu tinerii necăsătoriţi, pentru a-i pregăti cît mai bine pentru viaţă şi pentru formarea unei familii creştine model!

Ce trebuie să facă tinerii îndoielnici, care nu se pot hotărî între căsătorie şi călugărie?

Tinerii nehotărîţi nu trebuie să fie siliţi de părinţi şi de rude, nici spre căsătorie, nici spre viaţa monahală. Ci să se roage pentru ei toată familia, cu post şi slujbe la biserici, cerînd ajutorul lui Dumnezeu şi al Maicii Domnului, pentru alegerea şi hotărîrea lor. Apoi să-i ducă la duhovnici buni şi să-i îndemne să nu cadă cumva în grele păcate trupeşti, care, de obicei, robesc pe tinerii ce amînă căsătoria sau rămîn văduvi. Căci cel dintîi diavol care biruieşte pe tinerii necăsătoriţi este desfrînarea.

Cum trebuie să se procedeze cu tinerii care amînă căsătoria şi doresc în taină să intre în viaţa monahală?

Toţi aceşti tineri, ca şi cei ce rămîn văduvi, dacă se simt chemaţi de Dumnezeu la viaţa monahală, nu trebuie siliţi la căsătorie împotriva voii lor, nici nu trebuie opriţi de părinţi sau de rude să intre în cinul călugăresc. Căci Duhul Sfînt îi cheamă şi îi alege să laude toată viaţa pe Dumnezeu şi să se roage pentru ei, pentru familie şi pentru toată lumea. Călugăria este logodire şi unire duhovnicească pe viaţă cu Hristos, iar căsătoria este logodire şi unire trupească cu femeia. Părinţii care opresc şi persecută pe fiii lor, ce vor să intre în viaţa monahală, fac un greu păcat, căci se împotrivesc poruncii Domnului care spune: *Lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu- i opriţi, căci a unora ca aceştia este împărăţia cerurilor* (Matei 19, 14). Iar în alt loc zice: *Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie* (Marcu 8, 34).

Ce păcat săvîrşesc tinerii care făgăduiesc lui Dumnezeu că se duc la mănăstire, dar se căsătoresc? Dar cei ce promit să se căsătorească şi apoi se duc la mănăstire?

Cei ce făgăduiesc să intre în viaţa monahală şi apoi se căsătoresc, fac un greu păcat; căci ei s-au dăruit de bunăvoie

lui Dumnezeu, apoi şi-au călcat făgăduinţa. Dar prin spovedanie şi canon aspru, sînt iertaţi. Iar cei ce renunţă la căsătorie, chiar dacă au făgăduit, şi se duc la mănăstire înainte de a se cununa şi a greşi cu mireasa, primesc cunună şi răsplată de la Hristos. Căci aşa au făcut mulţi sfinţi şi cuvioşi Părinţi. Iar dacă au greşit trupeşte şi au lăsat logodnica însărcinată, să se căsătorească. Aceştia nu mai au voie să intre în mănăstire.

Cum trebuie să se pregătească tinerii pentru căsătorie?

Îndată ce tinerii s-au cunoscut şi s-au apropiat sufleteşte unul de altul, în vederea căsătoriei, ei trebuie să dea slujbe la mai multe biserici şi mănăstiri, ca Dumnezeu să le ajute, să-i lumineze, să le binecuvînteze gîndul, să le unească inimile şi să hotărască dacă este voia Lui ca aceştia să se căsătorească. Apoi, să se ducă la duhovnicii lor, să se mărturisească şi să le ceară sfat ce să facă, spre a afla ce este de folos pentru vieţile şi sufletele lor.

De asemenea, să se roage cu post şi metanii, ca Dumnezeu să le arate calea cea mai bună de urmat. În unele părţi, tinerii postesc şi se roagă stăruitor 40 de zile, citind zilnic, mai ales la miezul nopţii, Acatistul şi Paraclisul Maicii Domnului, precum şi la Psaltire, ca să se facă voia lui Dumnezeu cu ei şi să le binecuvînteze căsătoria.

Atît tinerii, cît şi părinţii ,trebuie să discute creştineşte unii cu alţii în vederea căsătoriei fiilor lor şi să cadă cu toţii de acord. Dacă părinţii tinerilor, sau chiar numai unul dintre ei, nu sînt de acord, să nu se facă nunta pînă cînd aceştia nu se învoiesc. La nevoie, să cheme preotul spre a-i împăca. După ce părinţii şi rudele au căzut de acord, să fie chemat preotul locului ca să cerceteze dacă nu cumva tinerii sînt rude, dacă se iau din iubire creştină sau din interes, dacă promit să se căsătorească pe viaţă, să nască toţi copiii pe care îi primesc de la Dumnezeu şi dacă făgăduiesc să asculte în toate de Biserică, de preot, de naşi şi să păzească toate poruncile Domnului.

Apoi tinerii cu părinţii lor, cu rudele şi cu preotul paroh respectiv, fixează ziua cununiei religioase, stabilesc naşii şi fac pregătirile de nuntă, după rînduiala canonică ortodoxă.

Cu o săptămînă sau două înainte de nuntă, tinerii miri sînt datori să facă o spovedanie din copilărie la duhovnicii lor, de obicei la acelaşi preot, şi, dacă au dezlegare, să se împărtăşească cu Trupul şi Sîngele Domnului.

Dacă se vor respecta cu sfinţenie aceste rînduieli canonice, înainte şi după căsătorie, acea familie va fi binecuvîntată de Dumnezeu cu sănătate, cu pace, cu copii buni şi cu mîntuire.

Care sînt condiţiile canonice obligatorii ale nunţii creştine ortodoxe?

- Tinerii care vor să se căsătorească unul cu altul trebuie să trăiască în desăvîrşită feciorie şi înfrînare pînă după cununia religioasă, ştiind că, dacă săvîrşesc păcate trupeşti înainte, sînt opriţi de Sfînta Împărtăşanie, mînie pe Dumnezeu prin păcatul desfrînării, le merge rău în căsnicie şi nu vor avea pace duhovnicească în familie;

- Mirii, părinţii şi naşii trebuie să fie toţi ortodocşi, iar nu de altă religie - catolici, sectanţi, sau atei - că nu vor avea linişte şi înţelegere în căsnicie şi nu vor putea fi cununaţi la biserică pînă cînd nu se fac ortodocşi;

- Mirii să se ia din cea mai curată şi sinceră iubire unul faţă de altul, iar nu din plăcere trupească sau interese pămînteşti;

- Să se oblige amîndoi mirii că vor naşte toţii copiii pe care îi vor avea de la Dumnezeu şi că le vor da o creştere şi educaţie creştină bună, în duh profund ortodox; întrucît avortul, paza şi desfrîul destramă familia şi aduc suferinţă în viaţă şi osîndă veşnică după moarte;

- Părinţii tinerilor, preotul de parohie şi rudele să fie de acord cu căsătoria lor;

- Să nu fie rude apropiate unul cu altul şi să respecte întru totul Canoanele Bisericii, ca să nu supere pe Dumnezeu şi să aibă copii binecuvîntaţi şi sănătoşi;

2 зак. 852

- Să nu se facă nunta în localuri publice cu muzică, cu beţii şi cu dansuri, care nu sînt creştineşti; ci să se facă nuntă creştinească, în familie, după învăţătura şi tradiţia sfîntă a Bisericii noastre Ortodoxe;

- Mirii să se oblige în faţa lui Dumnezeu că nu se vor înşela niciodată unul pe altul şi vor păzi casa şi patul neîntinat de păcatul desfrînării;

- Naşii mirilor să fie buni creştini şi să aibă nume bun în societate;

- Tinerii miri să cunoască bine credinţa ortodoxă, să ştie pe de rost rugăciunile începătoare, Crezul, Psalmul 50, Fericirile etc. şi să meargă regulat la slujbele Bisericii;

- Să aibă cărţi religioase ortodoxe în casele lor, precum: Biblia, Noul Testament, Catehismul, Ceaslovul, Psaltirea, Acatistierul, cărţi de rugăciuni şi alte cărţi sfinte ortodoxe de învăţătură;

- Să nu se urmărească prin căsătorie scopuri materiale (adunarea de averi) sau mîndria şi alte lucruri, care îndepărtează darul lui Dumnezeu de la ei.

Ce sfaturi trebuie să dea preotul tinerilor miri, înainte de căsătorie?

- Să-i înveţe pe scurt credinţa ortodoxă şi să le dea cărţi de învăţătură pentru a şti cum să-şi crească copiii şi cum să reziste împotriva sectelor;

- Să-i cerceteze dacă nu sînt rude de sînge, prin alianţă sau rude spirituale;

- Să aibă amîndoi un duhovnic bun, de care să asculte ca de însuşi Hristos, Mîntuitorul lumii, la care să se spovedească regulat de cel puţin patru ori pe an;

- Să ducă viaţă curată, în feciorie şi înfrînare, pînă după cununia religioasă;

- Să se mărturisească amîndoi mirii cu o săptămînă înainte de nuntă şi, dacă au dezlegare, să se împărtăşească cu Trupul şi Sîngele Domnului;

- În viaţă să facă toate cu rugăciune, cu sfatul duhovnicului şi cu învoirea ambilor soţi;

- Să nască toţi copiii pe care îi vor primi de la Dumnezeu, ştiind că avortul, paza conjugală şi orice alte mijloace de a nu avea copii - medicamente anticoncepţionale, băi speciale, înjecţii, sterilizări, operaţii etc. - sînt metode diabolice de ucidere a vieţii pe pămînt şi aduc celor vinovaţi boli, sărăcie, moarte timpurie, copii bolnavi şi osîndă veşnică;

- Să dea copiilor lor o frumoasă educaţie religioasă şi morală, să-i ducă la biserică, să-i spovedească şi să-i împărtăşească regulat;

- Să se roage mult, după putere, acasă, pe cale, la lucru, cu post şi metanii, după sfatul duhovnicului şi să nu-şi piardă timpul la televizor, la beţii, la distracţii şi cu alte lucruri pierzătoare de suflet;

- Să ţină toate posturile şi zilele rînduite de Biserică, înfrînîndu-se de la mîncarea de dulce şi de la trăirea conjugală;

- Să facă milostenie materială şi duhovnicească, după putere, săracilor, bolnavilor şi orfanilor;

- Să trăiască în pace cu toţi oamenii şi să nu se răzbune niciodată;

- Soţii să nu se înşele unul pe altul prin desfrînare, nici să se certe, nici să cadă în beţie, nici să divorţeze unul de altul pînă la moarte;

- În toate cazurile grele din viaţă să urmeze sfatul preotului duhovnic, sfatul părinţilor şi al naşilor de cununie.

La urmă, preotul să binecuvînteze pe cei doi miri şi să le dăruiască Sfînta Scriptură sau Noul Testament şi o sfîntă cruce - care nu trebuie să lipsească din nici o casă de creştini - ca semn că fiecare trebuie să-şi ducă crucea căsniciei cu credinţă şi răbdare, pînă la sfîrşitul vieţii lor.

Ce sfaturi creştineşti trebuie să dea tatăl fiului său înainte de căsătorie?

- Să facă nunta creştinească, cu cununie religioasă, fără muzică şi dans, fără ceartă şi beţie, cum se cuvine creştinilor ortodocşi;

- Să nu greşească trupeşte cu mireasa pînă după cununie, nici să trăiască în concubinaj, adică fără cununie religioasă;
- Să nu facă nici un păcat de moarte, care îndepărtează pe Duhul Sfînt, adică: desfrînare, preadesfrînare, avort, pază de a nu avea copii, beţii, bătăi, crime, petreceri păgîneşti, vrăjitorii, înjurături, fumat şi alte păcate care ucid sufletul, smintesc pe oameni şi distrug familia;
- Să nu-şi bată soţia, nici să trăiască cu ea în ceartă, în ură şi în duşmănie; nici să o lase sau să o oblige să avorteze copii;
- Să trăiască în iubire creştină şi în armonie cu părinţii, cu rudele, cu socrii, cu naşii, cu preoţii şi cu toţi oamenii;
- Să nu meargă niciodată la judecăţi, la cîrciumi, la teatre, la filme pornografice şi de groază, la adunări sectare, în case unde se fac avorturi, petreceri păgîneşti, beţii, desfrîu etc.;
- Să nu se împrietenească niciodată cu oameni răi şi beţivi, cu oameni certăreţi, desfrînaţi, mincinoşi, răzbunători şi mai ales cu sectanţi, ca să nu cadă în cursele lor;
- Să nu citească nici să aducă în casă cărţi sectare, reviste şi imagini pornografice, smintitoare de suflet;
- Să muncească cinstit, să-şi crească copiii în frică de Dumnezeu, familia lui să fie model în societate, să nu lipsească de la biserică şi să urmeze sfatul preotului, al părinţilor şi al naşilor.

La urmă, tatăl să-şi sărute fiul şi să-i dăruiască o carte sfîntă - Ceaslovul sau Psaltirea - şi o icoană mare cu Domnul nostru Iisus Hristos, ca să-i fie spre mîntuire.

Ce sfaturi creştineşti trebuie să dea mama fiicei sale, înainte de căsătorie?

- Să-şi păstreze fecioria cu orice preţ pînă la Cununia religioasă;
- Să fie supusă bărbatului ei în toate cele bune şi sfinte, cum se cuvine femeilor creştine;
- Să-i spună că familia a fost întemeiată de Dumnezeu în Rai, că viaţa de familie este grea, este o cruce pentru întreaga viaţă şi poate fi dusă pînă la capăt numai cu credinţă tare în

Dumnezeu, cu rugăciune şi răbdare;
- Să nu facă în viaţă nici un avort, adică ucidere de copii, afară de cazul în care viaţa îi este în primejdie, după sfatul duhovnicului;
- Să-şi crească copiii cu mare grijă,în dreapta credinţă şi în frică de Dumnezeu;
- Să facă multe rugăciuni în familie, mai ales noaptea, cu post şi metanii, împreună cu soţul şi copiii ei;
- Să nu accepte, nici să practice vreo metodă de pază conjugală, pentru a nu rămîne însărcinată şi a nu avea mai mulţi copii;
- Să nu asculte de soţul ei, dacă o sileşte la păcate trupeşti interzise sau o obligă să facă avort,şi să nu îndemne nici pe alte femei sau rude la pază, la avort şi la divorţ;
- Să nu divorţeze niciodată de soţul ei adevărat, oricît de rău ar fi el, nici să fugă din casă, abandonîndu-şi copiii; ci să rabde mucenicește toate necazurile, jertfindu-se pe altarul familiei şi să urmeze în toate sfatul duhovnicului, al părinţilor şi al naşilor;
- Să se ferească, întotdeauna, de păcatul desfrînării cu alţi bărbaţi, căci acesta distruge astăzi majoritatea familiilor şi aduce pedeapsa lui Dumnezeu peste lume;
- Dacă în viaţă va fi vreodată alungată din casă de soţ, fie că va fi sau nu vinovată, soţia să nu divorţeze niciodată de soţul ei, nici să păcătuiască cu alt bărbat, nici să se căsătorească cu altcineva, cum ne învaţă Sfînta Biserică; căci soţia credincioasă salvează familia, chiar dacă soţul ei este rău, iar soţia rea şi fără răbdare o distruge, chiar dacă soţul ei este bun. Cînd este tulburare şi ceartă în familie, femeia împreună cu copiii ei să se roage mai mult lui Dumnezeu şi să urmeze sfatul duhovnicului şi al naşilor şi astfel va veni din nou pacea Duhului Sfînt peste casa lor;
- Să se ferească în tot timpul vieţii de vrăjitorie, de înjurături, de fumat, de îmbrăcăminte luxoasă şi indecentă, care sminteşte pe copii şi pe bărbaţi. Apoi să se ferească de sulimenirea feţei şi a trupului, de clevetire, de ceartă cu

rudele, cu vecinii şi cu soţul, de furt, de minciuni, de distracţii, jocuri şi petreceri lumeşti ucigătoare de suflet şi de orice faptă rea, ştiind că pentru toate va trebui să dea socoteală înaintea lui Dumnezeu;

- Să nu ţină televizor în camera copiilor, căci televizorul aduce desfrîul în casă, smintindu-i şi ucigîndu-le mintea şi sufletul. Apoi să nu privească la filme şi imagini pornografice, diavoleşti, nici să-şi piardă timpul ascultînd muzică, citind romane, făcînd vizite şi participînd la distracţii lumeşti, care duc la pierderea mîntuirii şi golesc sufletul şi casele creştinilor de rugăciune, de pocăinţă şi de harul Duhului Sfînt;

- Să fie întru toate curate, paşnice, tăcute, harnice, smerite şi să-şi îmbrace copiii cuviincios, iar nu după moda lumii de azi. Apoi, casele să le împodobească creştineşte cu icoane, candele şi lucruri modeste, iar nu cu obiecte şi haine scumpe şi imagini pornografice, păgîneşti;

- Ori de cîte ori va fi tulburată casa ei, din cauza păcatelor, să sfinţească casa, făcînd aghiasmă, să se spovedească la preot, să facă mai multe rugăciuni şi să urmeze sfatul duhovnicului şi al preoţilor bătrîni,

La urmă, mama să-şi sărute fiica şi să se roage lui Dumnezeu cu lacrimi pentru ea, ca să poată duce cu înţelepciune crucea căsătoriei. Apoi să-i dăruiască fiicei o carte de rugăciuni, o cruciuliţă şi o icoană mare cu Maica Domnului, ca să-i fie acoperămînt şi ajutor în viaţă.

Cum trebuie să răspundă mirii la sfaturile date în vederea căsătoriei, de către preot şi părinţii lor?

Mai întîi, făcînd semnul Sfintei Cruci, să promită lui Dumnezeu, preotului şi părinţilor care i-au născut, că vor respecta întru totul sfaturile lor, că vor rămîne pînă la moarte fii credincioşi ai Bisericii Ortodoxe şi că se vor sili să împlinească cu credinţă datoriile sfinte creştineşti faţă de Dumnezeu, faţă de Biserică, faţă de familie şi faţă de părinţii lor trupeşti şi sufleteşti. Apoi să mulţumească din inimă părinţilor lor că i-au născut şi crescut în frică de Dumnezeu şi în dreapta

credinţă; că i-au botezat în numele Preasfintei Treimi şi i-au deprins să meargă pe calea mîntuirii, dîndu-i la şcoală să înveţe carte şi cele de nevoie vieţii, ca să poată trăi pe pămînt.

La urmă, să-şi ceară iertare în genunchi de la părinţii lor pentru toate cîte le-au greşit în viaţă şi să le sărute mîinile, iar părinţii, la rîndul lor, să-şi sărute copiii.

Ce trebuie să facă cei doi tineri care vor să se căsătorească, dacă părinţii lor nu sînt de acord?

Să nu se căsătorească pînă cînd nu sînt de acord ambii părinţi ai celor doi tineri. Să se roage mai mult lui Dumnezeu, citind Psaltirea şi Paraclisul Maicii Domnului, cu zile de post, şi să ceară sfatul preotului şi al duhovnicului lor. Apoi, să se facă un consiliu de familie cu tinerii, cu părinţii şi rudele ambelor familii, la care să participe neapărat şi preotul paroh. Ce se va hotărî în acest consiliu, aceea să facă tinerii! Căci, dacă se căsătoresc fără consimţămîntul ambilor părinţi, nu le va merge bine în căsnicie şi nu se vor putea împărtăşi cu Sfintele Taine, pînă cînd nu vor fi iertaţi de părinţi.

Ce trebuie să facă mirele sau mireasa, dacă unul sau amîndoi au greşit mai înainte cu altcineva?

Dacă tinerii se iubesc sincer în Hristos şi dacă doresc să se căsătorească unul cu altul, chiar dacă mireasa a greşit cu altcineva, să se mărturisească amîndoi la acelaşi duhovnic şi să se roage mai mult ca Dumnezeu să-i unească pe toată viaţa. Apoi mirele să ierte greşeala miresei şi, urmînd sfatul preotului, să se căsătorească, nemaiamintind niciodată miresei de acest păcat al tinereţii. La fel să facă şi mireasa, dacă ştie că mirele ei ar fi greşit cu alte femei.

Dacă mirele nu acceptă căsătoria în această situaţie, să nu se căsătorească unul cu altul, căci o astfel de căsătorie fără iubire şi iertare nu este de durată. Iar dacă amîndoi mirii au căzut în păcate trupeşti şi vor sincer să se căsătorească unul cu altul, să fie dezlegaţi de preotul lor şi să se cunune la biserică,

împlinind canonul ce li se va da de către duhovnic.

Ce trebuie să facă mirele care a greşit cu o tînără şi a lăsat-o gravidă sau are şi copii cu ea şi vrea să se căsătorească cu altă femeie?

Canonic şi creştineşte mirele este obligat să se căsătorească cu femeia cu care a greşit mai înainte, mai ales dacă are şi copii cu ea, iar noua lui logodnică trebuie să renunţe la el. Acest lucru trebuie să-l cerceteze la spovedanie preotul respectiv şi să hotărască ce trebuie să facă cei doi tineri, dacă au şi alte grave probleme canonice şi morale.

În ce situaţie totuşi un tînăr se poate căsători cu o tînără, deşi a greşit un timp cu alta?

Un tînăr ce a greşit cu altă femeie, care are şi copil cu ea, fără să aibă cununie civilă şi religioasă, se poate căsători legal şi canonic cu o altă tînără, numai în cazul în care femeia, cu care a trăit şi a născut copilul, refuză căsătoria religioasă cu acel tînăr şi dacă preotul paroh cercetează cazul şi dă cuvenita dezlegare canonică.

Dacă femeia cu copil nu renunţă la el, în mod canonic el nu se poate căsători şi cununa cu altă femeie. În cazuri excepţionale şi dificile, se cere sfatul şi binecuvîntarea episcopului respectiv din eparhie.

În ce condiţii canonice un tînăr sau tînără, care n-au mai fost niciodată căsătoriţi, se pot căsători legal şi religios cu o persoană care a mai fost deja căsătorită şi are şi copii?

Un tînăr (tînără) necăsătorit se poate căsători cu o persoană care a mai fost căsătorită, numai în cazul în care acea persoană nu a fost cununată religios cu soţul dintîi, sau i-a murit soţul, ori soţia (soţul) s-a lepădat de Biserica Ortodoxă şi s-a făcut sectantă (sectant), sau au fost rude. În toate aceste cazuri, tinerii să ceară sfatul şi aprobarea preotului şi episcopului respectiv.

Ce trebuie să facă un tînăr sau o tînără ortodoxă care doreşte să se căsătorească cu cineva de altă religie creştină (catolic, armean, lipovean, luteran, reformat, sectant etc.)?

Un tînăr sau o tînără ortodoxă se poate căsători cu cineva de altă religie creştină, numai dacă persoana respectivă primeşte Botezul şi Mirungerea ortodoxă, adică dacă renunţă la religia sa şi declară public că primeşte religia ortodoxă.

Mai întîi trebuie să i se facă Botezul şi Mirungerea ortodoxă, după ce i s-a făcut catehizarea, şi abia după aceea, cununia religioasă în biserică.

Altfel, nu se poate săvîrşi o asemenea căsătorie, pentru că ar fi total necanonică.

Se poate căsători un tînăr sau o tînără ortodoxă cu cineva care este mahomedan, evreu, budist, teosof, yoghin sau ateu? În ce condiţii poate avea loc o astfel de căsătorie?

O asemenea nuntă se poate face numai dacă tînărul (tînăra) care nu crede în Hristos, sau este teosof, yoghin etc., are Botezul ortodox, şi acceptă să practice religia ortodoxă. Numai după îndeplinirea acestor condiţii obligatorii, cei doi tineri se pot logodi şi cununa în Biserică.

Fără aceste condiţii, nu se pot căsători tineri ortodocşi cu tineri păgîni, adică necreştini, cu atei sau cu tineri de altă religie creştină. Cei ce se căsătoresc, totuşi, cu tineri păgîni, atei sau sectanţi, care refuză Botezul ortodox, nu pot fi niciodată cununaţi şi trăiesc în desfrînare şi concubinaj, spre a lor osîndă. Aceştia nu pot da slujbe la biserică, nu pot fi nici spovediţi, nici uniţi cu Hristos, nici înmormîntaţi cu preot la cimitir, pînă nu primesc Botezul ortodox.

Ce păcat greu săvîrşesc acele femei ortodoxe, care renunţă la Biserica lui Hristos şi se căsătoresc cu soţi păgîni, pentru bani şi desfrîu?

Acele femei ortodoxe care se lasă amăgite de bani, de daruri sau de plăceri trupeşti şi se căsătoresc, spre a lor osîndă, cu bărbaţi păgîni care nu cred în Hristos – ba încă renunţă şi la credinţa ortodoxă, la părinţi şi la patrie şi pleacă în ţări străine pentru scopuri pămînteşti – sînt considerate lepădate de Hristos, apostate, şi nu pot fi pomenite niciodată la slujbele Bisericii, neavînd mîntuire. Dacă totuşi trăiesc în concubinaj cu păgîni, dar de credinţa ortodoxă nu s-au lepădat, se osîndesc ca femei desfrînate şi nu pot fi pomenite la Biserică, pînă ce nu părăsesc bărbaţii necreştini cu care trăiesc sau îi conving să treacă la Ortodoxie şi să se pocăiască de păcatele lor.

În toate cazurile de acest fel să se ceară sfatul preotului şi al episcopului locului. Dacă asemenea căsătorii nu se pot desface şi soţiile sînt încă ortodoxe, să-şi boteze măcar copiii în religia ortodoxă şi să le dea o educaţie creştină. Altfel, fără pocăinţă şi fără Botezul ortodox, fără Spovedanie şi căinţă pînă la moarte, nu pot avea mîntuire.

În ce condiţii se pot căsători doi tineri care au mai fost căsătoriţi o dată şi dacă au sau nu copii din prima căsătorie?

Soţii rămaşi singuri din prima căsătorie, se pot căsători a doua oară în următoarele condiţii:

- Dacă soţiile sau soţii din prima căsătorie au decedat;
- Dacă nu au avut copii din prima căsătorie;
- Dacă femeia văduva nu are mai mul de 40 de ani, iar bărbatul mai mult de 45 de ani, în speranţa că vor avea copii din a doua căsătorie;
- Dacă au divorţat din motive canonice legale, aprobate de Biserică. Adică dacă cei doi soţi sînt rude apropiate, dacă soţul sau soţia au unele infirmităţi sau vreo boală ascunsă

şi nu au putut convieţui sau naşte copii; dacă soţul (soţia) dintîi este vrăjitor, ateu, păgîn, de altă lege, ori homosexual sau sodomit; şi dacă unul sau amîndoi sînt infirmi, dementi, preadesfrînaţi vădit etc.;

- Dacă unul din soţi a intrat în viaţa monahală, cu consimţămîntul celuilalt. Toate aceste cazuri trebuie să fie cercetate de preot şi nimic să nu se facă fără dezlegarea lui şi, la nevoie, a episcopului.

Ce trebuie să facă mirele sau mireasa, dacă nu se căsătoresc din dragoste, ci sînt siliţi de părinţii lor, pentru avere sau alte scopuri pămînteşti?

Orice căsătorie făcută cu scopuri pămînteşti şi la îndemnul părinţilor, de obicei nu durează, fiind însoţită de certuri şi necazuri. De aceea, tinerii trebuie, întîi de toate, să se ia din iubire sinceră. Cei doi tineri nu trebuie să se căsătorească la porunca părinţilor, ci să amîne căsătoria şi să se roage lui Dumnezeu, urmînd sfatul preotului, pînă cînd ei singuri se vor hotărî din inimă să se unească unul cu altul.

Ce trebuie să facă tinerii care vor să se căsătorească, fiind rude apropiate (veri, cumnaţi, nepoţi)?

Aceştia să nu se căsătorească dacă sînt rude pînă la gradul al şaptelea, căci cei ce se căsătoresc cu rude săvîrşesc un greu păcat, făcînd amestecare de sînge, iar preotul care cunună asemenea rude cade sub pedeapsa Sfintelor Canoane.

Ce trebuie să facă mireasa (mirele) dacă viitorul ei soţ (soţie) nu vrea să aibă copii sau acceptă să nască doar unul sau doi copii?

În această situaţie mireasa să refuze căsătoria cu un soţ care o va obliga să-şi ucidă copiii dăruiţi de Dumnezeu. Fiindcă nu este păcat mai mare pentru cei căsătoriţi decît uciderea de copii. La fel să procedeze şi mirele, dacă viitoarea lui soţie nu vrea să aibă copii. Un creştin adevărat nu are voie să se căsătorească cu o ucigaşă de copii. Iar dacă unul din miri, sau

amîndoi, acceptă să nască numai un copil sau cel mult doi, să se căsătorească, cu condiţia ca după naşterea celor doi copii să trăiască în deplină înfrînare conjugală, ca doi fraţi. Altfel, preotul nu poate să cunune pe tinerii care refuză naşterea firească de copii şi nu promit să se înfrîneze trupeşte.

Care este vîrsta canonică pentru o căsătorie legală?

Femeia se poate căsători de la vîrsta de 16 ani pînă la cel mult 60 de ani, cu condiţia să nu mai fi fost căsătorită în viaţă. Bărbatul se poate căsători legal de la vîrsta de 18 ani pînă la vîrsta de 70 de ani, dacă n-a mai fost căsătorit vreodată. În afara intervalului dintre aceste limite de vîrstă, atît bărbaţii, cît şi femeile nu se mai pot căsători. În cazul în care cineva răpeşte o fată minoră şi o ia de soţie, înainte de vîrsta legală canonică admisă pentru căsătorie, acela este pedepsit aspru şi de legile civile şi de cele bisericeşti.

Cine nu se poate căsători niciodată în viaţă?

Potrivit canonului 21 Apostolic, nu se pot căsători cei ce sînt anormali la trup (fameni, castraţi, infirmi din naştere), cei nebuni, cei reduşi mintal din naştere şi cei îndrăciţi (epileptici în stare gravă). Doi tineri nu se pot cununa religios şi căsători legal dacă amîndoi sau unul dintre ei se află în unul din următoarele cazuri:

- Este deja căsătorit(ă) cu alt soţ (soţie);
- Logodnica (mireasa) este deja însărcinată cu alt bărbat;
- Logodnicul este deja călugărit, hirotonit preot sau condamnat la închisoare pe o perioadă mai mare.

LOGODNA ŞI CĂSĂTORIA CIVILĂ

Ce este logodna canonică?

Este învoirea legitimă, o înţelegere de bună voie, între doi tineri ortodocşi de a se căsători. Pentru ca logodna să fie canonică şi după voia lui Dumnezeu, la aceasta trebuie să fie de acord atît părinţii tinerilor, cît şi rudele apropiate,şi să aibă binecuvîntarea şi garanţia preotului din parohie că nu sînt rude apropiate, că sînt sănătoşi, că au vîrsta canonică legală de căsătorie, că sînt ortodocşi şi nu au alte impedimente canonice şi legale, care îi pot opri de la căsătorie; că doresc să se unească între ei pe viaţă, pentru naştere de copii; că vor răbda toate necazurile vieţii de familie şi că vor asculta în toate de Biserică şi de duhovnicul lor.

Logodna, deşi nu este o Taină a Bisericii, este canonică şi trebuie respectată. Iar dacă unii din cei logodiţi calcă înţelegerea, aceştia sînt canonisiţi de Biserică cu oprire de la Sfînta Împărtăşanie. Înţelegerea pentru logodnă se face de obicei în familia miresei, fiind de faţă şi preotul respectiv, iar slujba logodnei se face în biserică.

Cînd se face slujba sau rînduiala logodirii în biserică?

În unele părţi se face cu cîteva săptămîni înainte de cununia religioasă, dar, pentru ca nu cumva tinerii să greşească trupeşte după logodnă, nemaiaşteptînd cununia religioasă, Biserica Ortodoxă a hotărît ca slujba de logodire să se facă împreună cu slujba cununiei propriu-zise, pentru a se evita căderea tinerilor în păcatul desfrînării.

Ce simbolizează inelele pe care le primesc mirii la slujba logodnei?

Inelele, care stau pe Sfînta Evanghelie în timpul slujbei de logodire şi apoi se pun de preot pe degetele mirilor, simbolizează legătura duhovnicească şi firească între cei doi tineri, uniţi în faţa lui Hristos pe toată viaţa. Această unire din timpul logodnei se desăvîrşeşte prin punerea cununiilor pe capetele mirilor, în cadrul slujbei respective.

Ce este aşa-numita *cununie civilă* şi ce valoare canonică şi religioasă are?

Cununia civilă este o învoire scrisă de căsătorie, un fel de contract social prin care se consemnează însoţirea de bunăvoie a doi tineri (sau maturi) pentru convieţuirea familială. Întrucît căsătoria civilă se face în faţa primarului comunei sau a localităţii unde locuieşte mirele, deci nu în faţa Altarului şi a slujitorilor Bisericii, acest contract sau *cununie civilă*, cum se mai numeşte, are numai valoare civilă, valabilă doar în faţa legilor de stat, neavînd însă valoare canonică. De aceea, cei ce trăiesc conjugal după cununia civilă, unii dintre ei născînd şi copii, în faţa lui Dumnezeu se află în concubinaj şi în desfrînare şi nu se pot împărtăşi pînă la 7 ani.

Numai Cununia religioasă, în faţa Altarului, unde cei doi tineri făgăduiesc că se unesc pe viaţă şi pun mîinile pe Evanghelie şi pe Sfînta Cruce şi unde primesc inelele de logodnă şi cununiile pe cap, aceasta este adevărata cununie legală şi canonică în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor, care dă

dreptul mirilor să convieţuiască pînă la moarte şi să nască copii. Se ştie că pînă la sfîrşitul secolului trecut nu exista în ţările ortodoxe *cununie civilă,* la primării.

Tinerii se logodeau şi se cununau numai la biserică, în faţa preotului şi a Sfîntului Altar, căci atunci lumea era mult mai credincioasă. De aceea, nunta creştină dura toată viaţa. Iar acum, de cînd sînt două feluri de cununii, prima civilă şi a doua religioasă, mulţi nu se mai cunună religios, ori se cunună după ani de trăire în desfrîu şi concubinaj, iar divorţul şi avortul se înmulţesc îngrijorător, ca semn că a slăbit mult credinţa în Dumnezeu şi viaţa morală religioasă. Din aceste motive, familia creştină de astăzi şi-a pierdut mult din caracterul ei sacru de odinioară.

Singura ţară ortodoxă, care mai practică astăzi cununia civilă şi cea religioasă numai în cadrul Bisericii, este Grecia. La greci sînt foarte rare divorţurile, ca şi căsătoria a doua şi a treia, căci la ei nu se poate face nimic fără aprobarea Bisericii şi a preoţilor de parohie, care combat orice divorţ şi neînţelegere în familie.

Tinerii logodiţi şi căsătoriţi civil la primărie, au voie să trăiască împreună?

Nu pot nicidecum să convieţuiască şi să păcătuiască, pînă la cununia religioasă. Numai aceasta le dă dreptul şi binecuvîntarea lui Dumnezeu să trăiască conjugal. Iar cei care greşesc înainte de cununia religioasă, pe motiv că sînt logodiţi şi cununaţi civil, aceia trăiesc în desfrînare şi nu au voie să se împărtăşească cu Trupul şi Sîngele lui Hristos mai mulţi ani, pentru că au călcat poruncile lui Dumnezeu. De aceea nu le merge bine în căsnicie, căci încep viaţa de familie prin păcat şi se lipsesc de binecuvîntarea divină. Însă prin spovedanie şi pocăinţă primesc iertare.

Ce trebuie să facă tinerii care săvîrşesc păcate trupeşti înainte de cununie, ca şi cei ce trăiesc în concubinaj?

Toţi aceşti tineri, ca şi cei ce trăiesc necununaţi reli-

gios (în concubinaj), trebuie să facă următoarele:

- Să se spovedească din copilărie la un duhovnic iscusit şi să facă un aspru canon;
- Să se cunune cît mai curînd posibil la biserică, de regulă cu persoanele cu care au greşit;
- Să se roage regulat seara şi dimineaţa, să facă metanii, să ţină toate posturile şi să ia parte Duminica şi în sărbători la slujbele din biserică;
- Să urmeze întru totul sfatul duhovnicului şi astfel vor fi iertaţi de Dumnezeu.

Ce trebuie să facă părinţii ai căror fete se duc după bărbaţi, înainte de cununie şi trăiesc cu ei în concubinaj?

Părinţii care pătimesc o asemenea ruşine şi durere trebuie să facă una din două. Ori acceptă să-şi căsătorească fiica, prin cununie religioasă, cu tînărul la care a fugit şi cu care a păcătuit, ori îşi aduc fiica acasă, o duc la un preot pentru spovedanie şi aşteaptă să o căsătorească, fie că este sau nu însărcinată. Cel mai bun lucru este ca tînăra, care a fugit de la părinţi la mirele ei, să fie cununată cît mai repede posibil cu cel pe care şi l-a ales şi cu care a rămas gravidă, ca nu cumva să fie măritată cu altul împotriva voinţei ei. Fiindcă orice căsătorie făcută cu sila, dacă tinerii nu se iubesc, nu este de durată.

Ce trebuie să facă părinţii a căror fiică necăsătorită a rămas însărcinată şi trăieşte în desfrînare?

În acest caz, dureros pentru familie, se recomandă o singură soluţie creştină: fata gravidă să fie protejată şi încurajată să-şi nască copilul, iar nu să-l avorteze. Astfel, întreaga familie va avea mare bucurie de la Domnul. Iar dacă se ştie cu cine a greşit, la timpul rînduit poate fi căsătorită cu tatăl copilului, însă numai cu cununie religioasă, urmînd în toate sfatul duhovnicului. Iar dacă este desfrînată şi a greşit cu mai mulţi bărbaţi, să se întoarcă la Dumnezeu prin pocăinţă şi spovedanie şi va fi iertată, dacă nu mai păcătuieşte şi ascultă

de duhovnic.

Ce înţelegem prin căsătorie canonică sau religioasă?

Este unirea creştină, legiuită, între un bărbat şi o femeie, la vîrsta rînduită de Biserică, cu cununie religioasă în faţa Sfîntului Altar, unde cei doi miri făgăduiesc, înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, că vor convieţui pînă la sfîrşitul vieţii. Apoi, că vor naşte şi creşte copii în dreapta credinţă şi vor suferi toate greutăţile vieţii cu răbdare, urmînd sfaturile duhovnicului lor şi împlinind cu sfinţenie cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, care zice: *Fugiţi de desfrînare!* (I Corinteni 6, 18); iar în alt loc zice: *Cinstită este nunta întru toate şi patul neîntinat; iar pe desfrînaţi şi pe preadesfrînaţi îi va judeca Dumnezeu* (Evrei 13, 4).

Ce înţelegem prin căsătorie necanonică sau nelegiuită?

Înţelegem căsătoria fără cununie religioasă, care este oprită de Biserică şi de Sfintele Canoane. Mai înţelegem căsătoria între doi tineri care sînt rude apropiate; adică veri primari, de gradul al doilea; căsătoria cu fraţi vitregi, cu fini sau naşi etc. Căsătoria între rude apropiate de sînge se numeşte *amestecare de sînge* şi este un păcat mai mare decît preadesfrînarea. O asemenea căsătorie nu se poate face niciodată şi nici un preot nu poate binecuvînta şi cununa doi tineri care sînt rude apropiate. Iar cei ce au căzut în acest păcat de moarte, trebuie să se spovedească, să dea divorţ de soţia nelegitimă şi să stea cel puţin şapte ani neîmpărtăşiţi, cum prevede canonul 54 al Sinodului VI ecumenic.

Cei ce trăiesc necununaţi, dacă nu sînt rude, sînt datori să se cunune religios cît mai curînd şi să se spovedească. Apoi să facă un canon de cîţiva ani şi vor fi iertaţi de Dumnezeu, dacă vor duce o viaţă creştinească.

Călugării din mănăstiri se pot întoarce din nou în lume pentru a se căsători?

Tinerii care se duc la mănăstire şi stau cîţiva ani ca fraţi

începători, dacă nu pot duce jugul vieţii monahale, se pot întoarce în lume să se căsătorească. Nunta lor este considerată ca a doua căsătorie. Iar dacă cer de bunăvoie tunderea în monahism, cu binecuvîntarea duhovnicului şi a stareţului respectiv, şi se fac călugări, prin depunerea solemnă a unui jurămînt sau făgăduinţe în faţa Sfîntului Altar, prilej cu care li se schimbă şi numele, din clipa aceea sînt opriţi definitiv de Canoanele Bisericii de a se reîntoarce în lume şi a se mai căsători, căci au fost făgăduiţi lui Dumnezeu.

Dacă totuşi sînt cazuri cînd un călugăr se leapădă de jurămîntul făcut şi se căsătoreşte, el este considerat ca un lepădat de credinţă, ca un apostat, şi nu are voie nici să fie cununat de preot, nici să dea slujbe la biserică, nici să fie împărtăşit pînă la moarte, pînă cînd nu părăseşte din nou lumea şi se întoarce la pocăinţă în mănăstire, şi nici copiii lui nu pot să fie preoţi. Iar dacă moare în lume căsătorit, nu are mîntuire şi se îngroapă deoparte, cu cei sinucişi, cu ateii şi ereticii, căci s-a lepădat de bunăvoie de făgăduinţa şi jurămîntul dat lui Dumnezeu. La fel se pedepseşte şi călugăriţa care se întoarce în lume şi se căsătoreşte. Nu are iertare pînă cînd nu vine din nou la pocăinţă.

Numai fraţii de mănăstire, chiar dacă au fost îmbrăcaţi în negru, dacă se întorc în lume şi se căsătoresc, sînt opriţi de Sfînta Împărtăşanie doi sau trei ani, asemenea celor ce se căsătoresc a doua oară. Ei au iertare şi pot fi cununaţi, căci încă n-au depus jurămîntul călugăresc.

Dar preoţii de mir, dacă rămîn văduvi sau nu se înţeleg cu soţiile lor, pot să dea divorţ şi să se căsătorească a doua oară?

Nu, niciodată! Preotul ortodox are dreptul la o singură căsătorie, care rămîne pe viaţă. În caz de divorţ sau deces, preotul văduv sau rămas singur, ori slujeşete în văduvie curată la parohia sa, ori se face călugăr şi slujeşte la mănăstire. El nu mai are voie să se recăsătorească pînă la moarte, şi nici vreun episcop sau duhovnic nu-l poate dezlega pentru acest lucru.

Dacă totuşi un preot se recăsătoreşte, va trebui să fie caterisit, adică scos din preoţie, rămînînd ca un simplu mirean.

Biserica îngăduie să se facă nunţi creştine cu muzică şi dans?

Nu, Biserica lui Hristos şi Sfinţii Părinţi opresc participarea creştinilor la petreceri, la beţii, la jocuri şi la tot felul de distracţii lumeşti, care strică morala creştină şi duc pe oameni, mai ales pe cei tineri, la desfrînări, certuri, crime şi divorţuri. Dansurile şi jocurile sînt îngăduite doar copiilor mici, ca distracţii copilăreşti, iar nu oamenilor maturi. Oare nu beţiile, dansurile şi distracţiile, de zi şi de noapte, au stricat morala, viaţa curată şi cinstea tinerilor noştri, băieţi şi fete?

Deci, nunta cu muzică, cu lăutari, cu dans, cu tot felul de beţii şi certuri, distruge echilibrul moral-creştin al societăţii noastre, împinge pe tineri şi chiar pe cei vîrstnici la desfrîu, aduce ură şi răzbunare între creştini şi între rude, iar peste cei vinovaţi aduce mînia lui Dumnezeu.

Nunta cu lăutari este cu atît mai vinovată, cu cît se săvîrşeşte Duminica, care este ziua Domnului, de odihnă şi reculegere. Căci păcatele ce se fac Duminica sînt mai greu pedepsite de Dumnezeu decît cele făcute în alte zile. Iar muzica şi dansul sînt primele ispite care duc pe tineri la desfrînare.

CUNUNIA RELIGIOASĂ

Ce este cununia religioasă?

Cununia religioasă este una din cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii, prin care un tînăr şi o tînără, de aceeaşi credinţă, ortodoxă, se unesc de bunăvoie în faţa Sfîntului Altar, pentru a convieţui pînă la moarte, în vederea naşterii şi creşterii de copii.

Cum trebuie să se pregătească mirii pentru ziua sfîntă a Cununiei lor?

Să fie spovediţi şi împărtăşiţi cu Preacuratele Taine, cu cîteva zile mai înainte; să fie împăcaţi cu părinţii şi cu toate rudele; să se îmbrace cuviincios pentru taina Nunţii, cum se cuvine creştinilor iubitori de Hristos şi să vină în biserică, la slujba cununiei, cu multă credinţă, cu evlavie şi nemîncaţi, pentru a primi ajutorul şi binecuvîntarea lui Dumnezeu.

În ce zile de peste an nu se fac nunţi şi cununii religioase?

Biserica Ortodoxă, prin Sfinţii Părinţi, interzice cu desăvîrşire oficierea cununiei religioase în cele patru posturi de peste an, miercurea şi vinerea, precum şi în zilele marilor

praznice creştine, cum sînt: Sfintele Paşti şi Săptămîna Luminată, de la Crăciun pînă după Botezul Domnului, Duminica Rusaliilor, Înălţarea Sfintei Cruci, Adormirea Maicii Domnului etc. Întrucît Biserica nu poate face excepţii în aceste zile şi în cele patru posturi, este obligatoriu pentru creştini să respecte instrucţiunile canonice din calendar, referitoare la zilele cînd nu se fac nunţi. În cazuri foarte grave episcopul locului poate face unele excepţii. Dar este mai bine să se respecte regulile canonice ortodoxe, întrucît marile sărbători şi posturile sînt zile de bucurie duhovnicească, iar nu zile de veselie şi ospeţe.

Care este ziua cea mai potrivită pentru săvîrşirea cununiei religioase?

Este Sfînta Duminică, potrivit rînduielii creştine ortodoxe. Pînă în ziua cununiei, mirii stau fiecare la părinţii lor, iar în dimineaţa Duminicii stabilite pentru Cununia religioasă, mirii se pregătesc fiecare, ajutaţi de naşii lor. Apoi mirele, însoţit de rude, merge la casa miresei şi de aici vine împreună cu părinţii, cu naşii şi cu toate rudele la biserică, în parohia mirelui. Aici sînt aşezaţi în faţă, la loc de cinste, şi ascultă cu evlavie Sfînta Liturghie, iar preotul şi credincioşii se roagă lui Dumnezeu în timpul slujbei pentru binecuvîntarea şi ajutorul lor în căsătorie. După predică mirii se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele lui Hristos, dacă au dezlegare de la preot şi dacă nu s-au împărtăşit mai înainte.

La sfîrşitul Liturghiei se scoate Sfînta Evanghelie, Sfînta Cruce, cununiile şi cele necesare, în mijlocul bisericii şi începe slujba logodnei şi a Cununiei religioase, la care trebuie să participe tot satul, ca martori şi rugători, înaintea lui Dumnezeu, pentru noua familie care se întemeiază acum. Cu cît vor participa mai mulţi credincioşi la cununie şi cu cît se vor ruga mai mulţi pentru cei doi miri, cu atît le va fi căsnicia mai liniştită şi binecuvîntată.

După slujbă preotul binecuvintează mirii şi îi însoţeşte la masa de nuntă din casa mirelui, împreună cu rudele. Iar după

binecuvîntarea mesei, ospătează cu toţii şi se veselesc, slăvind pe Dumnezeu, iar preotul ţine cuvînt de învăţătură; apoi se aduc daruri pentru cei doi miri.

Este bine să se facă slujba cununiei sîmbăta, aşa cum se obişnuieşte în unele locuri astăzi?

În nici un caz nu este canonic să se facă slujba cununiei sîmbăta, din următoarele motive:

- Sîmbăta este zi de rugăciune pentru cei morţi şi de pregătire pentru Sfînta Duminică;

- În această zi nu pot participa majoritatea enoriaşilor din parohie la slujba Cununiei, ca să se roage pentru cei ce se căsătoresc, deoarece sînt la lucru;

- Întrucît după cununie mirii, rudele şi tinerii merg la petrecere şi la masă, veselindu-se; unii dansează, alţii se îmbată şi se ceartă, iar alţii vorbesc şi fac alte fărădelegi, este păcat să se facă toate acestea, mai ales sîmbătă seara spre Sfînta Duminică, căci supără pe Dumnezeu. Iar Duminică dimineaţa, în loc să se ducă credincioşii la biserică să asculte Sfînta Liturghie şi să slăvească pe Dumnezeu, împreună cu îngerii, ei dorm şi fac păcate trupeşti în ziua cea sfîntă a Domnului.

Iată pentru ce nu trebuie să se facă slujba Cununiei sîmbăta şi petreceri lumeşti cu beţii şi jocuri la nunţi, în noaptea Sfintei Duminici! De aceea, celor ce fac asemenea păcate, le merge rău în familie.

Ce calităţi creştine trebuie să aibă naşii de cununie şi cine nu poate cununa?

Naşii de cununie trebuie să fie ortodocşi, să locuiască cît mai aproape de finii pe care îi cunună, ca să-i poată mai bine supraveghea duhovniceşte, şi să fie buni creştini. Adică să fie evlavioşi, cu familie model în societate, cu copii bine crescuţi, paşnici şi iubitori de biserică. De obicei naşii se aleg cu binecuvîntarea preotului şi cu învoirea ambilor miri şi a rudelor apropiate. Nu pot fi naşi de cununie cei necununaţi,

cei divorţaţi, cei de altă religie, cei necredincioşi şi răi, cei beţivi şi desfrînaţi şi cei ce nu vin regulat la biserică în Duminici şi sărbători.

Care sînt principalele datorii ale naşilor de cununie?

- Să dea sfaturi creştineşti finilor lor, ori de cîte ori este nevoie, să-i viziteze regulat;

- Să-i îndrume permanent pe calea credinţei, a bisericii şi a bunei rînduieli creştineşti;

- Să-i împace cînd se ivesc neînţelegeri;

- Să le dea cărţi sfinte pentru citit;

- Să-i povăţuiască întotdeauna cum trebuie să se comporte în casă, pe cale, în societate, la locul de muncă, faţă de părinţi şi, mai ales, să-i îndemne să nască copii şi să aibă un bun duhovnic.

De ce se îmbracă mirele şi, mai ales, mireasa în haine albe la cununie şi de ce se încununează cu coroane precum împăraţii?

Hainele albe la miri sînt semn al nevinovăţiei şi al fecioriei lor, iar coroanele pe cap sînt semn că cei doi tineri, asemenea împăraţilor, au biruit patimile tinereţii, adică pofta desfrînării şi au ajuns biruitori asupra trupului şi asupra diavolului, în faţa Sfîntului Altar.

Tinerii miri care greşesc înainte de cununie şi nu mai sînt feciori, au dreptul să se îmbrace în haine albe la nuntă şi să fie încununaţi la biserică?

După vechea rînduială a Bisericii, tinerii care au păcătuit pînă la nuntă, ca şi cei ce au trăit în concubinaj, nu mai vin la cununie în haine albe, nu li se mai pun coroanele pe cap şi nici nu li se face slujba cununiei în naos, în faţa Sfîntului Altar, ci toţi aceştia se cunună în pronaosul bisericii, cu slujbă de cununie specială, ca la cei ce se căsătoresc a doua şi a treia oară. Aşa ar trebui să facă şi preoţii ortodocşi astăzi cu cei ce păcătuiesc înainte de cununie.

Cum se cunună cei ce se căsătoresc canonic a doua şi a treia oară?

Cei ce primesc a doua şi a treia cununie, se cunună numai în pronaosul bisericii, cu îmbrăcăminte simplă, cu slujbă redusă, fără nici un fast şi nu primesc cununii pe cap, asemenea tinerilor care au păcătuit înainte de nuntă. Sfinţii Părinţi spun că prima nuntă este binecuvîntare şi lege; a doua nuntă este îngăduinţă şi iertare; iar a treia nuntă este fărădelege.

De aceea, la a doua nuntă soţii se opresc doi ani de Sfînta Impărtăşanie, iar la a treia se opresc de la trei la cinci ani. La fel, se opresc un timp de cele sfinte mirii care sînt rude îndepărtate. Iar dacă sînt rude apropiate, nu pot fi cununaţi.

Cum se face cununia religioasă, dacă mireasa este deja gravidă?

Într-un astfel de caz cununia religioasă, în mod canonic, se face fără fast, aşa cum se procedează la cununia a doua. Dacă preotul constată la spovedanie că mireasa este mai puţin vinovată, se poate face cununie religioasă normală. Dacă mireasa este aproape de naştere sau dacă a născut înainte de cununie, poate fi cununată religios, împreună cu soţul ei, după trecerea celor 40 de zile de la naştere, sau în aceeaşi zi cu Botezul pruncului.

Ce trebuie să facă soţii care trăiesc în concubinaj, dacă unul dintre ei nu acceptă Cununia religioasă din motive personale?

Dacă unul dintre soţi nu vrea să se cunune religios, indiferent din ce motiv, ei trebuie să se despartă definitiv prin divorţ. Dar mai întîi preotul respectiv este dator să cerceteze cazul şi să caute să-i convingă să accepte cununia religioasă. Aceasta cu atît mai mult cînd soţii sînt bătrîni, ca să nu moară în acest greu păcat al desfrînării şi să rămînă neiertaţi.

Ce trebuie să facă soţii necununaţi, care sînt de religii diferite şi au şi copii?

Mai întîi, soţul ortodox să caute să convertească la ortodoxie pe cel ce este de altă credinţă şi apoi să se cunune religios. Dacă nu reuşeşte, să se despartă prin divorţ, ca să înceteze păcatul. Dacă nici aceasta nu vor, măcar să înceteze trăirea conjugală dintre ei, în speranţa că pînă la urmă se vor boteza şi cununa la biserică.

În toate aceste cazuri să se ţină cont de sfatul preotului şi al episcopului respectiv.

Ce simbolizează florile, lumînările albe, podoabele şi tinerele fecioare care însoţesc mireasa la biserică, precum şi vinul şi pîinea din care gustă mirii la cununie?

Cei doi miri, care au biruit patimile firii şi s-au apropiat feciori la cununie în faţa Sfîntului Altar, sînt asemenea cu doi împăraţi care vin să fie încununaţi de Dumnezeu şi de Biserică. De aceea se cunună în faţa Altarului cu Evanghelia şi Sfînta Cruce aşezată înaintea lor. De aceea, atît îmbrăcămintea lor albă, neîntinată, cît şi florile, lumînările albe, coroanele, cîntările şi slujba în sine, dau un caracter de sărbătoare şi bucurie la nunta neprihănită a celor doi tineri credincioşi, curaţi şi biruitori ai ispitelor tinereţii. Pîinea dulce înmuiată în vin, din care gustă mirii, simbolizează viaţa de familie, care este totdeauna amestecată cu dulce şi amar, cu bucurii şi necazuri, iar bomboanele şi, în unele părţi, pîinea care se împarte la participanţi, simbolizează solidaritatea tuturor credincioşilor cu tinerii căsătoriţi, pe care sînt datori să-i ajute şi de care să fie alături în toate necazurile şi ispitele vieţii de familie.

Iată, deci, ce semnificaţie duhovnicească deosebită are taina Nunţii, cu toate simbolurile ei, la creştinii ortodocşi!

Este canonic să aibă mirii mai mulţi naşi de cununie?

Este oprit de Sfintele Canoane să se facă Cununia reli-

gioasă cu mai mulţi naşi, ca nu cumva fiii naşilor, care devin rude spirituale între ei, să se căsătorească, neştiind că sînt opriţi de Biserică.

În mod canonic, cei doi miri trebuie să aibă un singur rînd de naşi, ca şi la Botez, care devin părinţi spirituali ai mirilor pentru toată viaţa şi care vor da răspuns înaintea lui Hristos pentru finii lor.

În ce cazuri se poate face Cununia religioasă în familie?

Numai în cazul în care cei doi soţi au trăit în concubinaj mulţi ani şi acum unul dintre ei este infirm sau bolnav la pat şi nu poate veni la biserică.

Se poate săvîrşi Cununia religioasă la mănăstiri?

În mod canonic este interzisă săvîrşirea Cununiei religioase la mănăstiri, întrucît călugării şi-au închinat viaţa lui Dumnezeu şi au renunţat definitiv la nuntă.

„Ieromonahul, adică preotul călugăr, nuntă nu săvîrşeşte, adică nu binecuvîntează, căci aceasta este fărădelege. Pe unul ca acela îl canonisesc dumnezeieştii Părinţi cu lipsa preoţiei lui" (Pravila lui Matei Basarab, 121, 135)

Cînd nu poate preotul cununa pe cei doi miri, chiar dacă sînt ortodocşi?

Preotul nu poate săvîrşi Cununia religioasă în următoarele cazuri:

- Dacă mirii nu cunosc deloc religia ortodoxă şi sînt îndoielnici în credinţă;
- Dacă nu ştiu cel puţin **Tatăl nostru**, **Crezul**, **Psalmul 50** şi **Rugăciunile începătoare**, pe care sînt datori să le rostească în timpul cununiei;
- Dacă nu s-au spovedit din copilărie, înainte de cununie;
- Dacă mirii şi părinţii lor sînt rude apropiate;
- Dacă părinţii mirilor nu sînt de acord cu căsătoria fiilor lor;
- Dacă unul dintre miri este logodit şi chiar cununat cu o altă persoană;

- Dacă unul dintre ei este infirm mintal sau corporal şi nu pot convieţui împreună, nici nu pot naşte copii;
- Dacă unul din soţi huleşte în faţă pe Dumnezeu.

În toate aceste cazuri preotul este oprit de Biserică să săvîrşească slujba cununiei celor doi tineri, pînă cînd constată că s-au înlăturat impedimentele canonice de mai sus.

Ce rol duhovnicesc are masa obştească, ce se pune în cinstea mirilor după Cununia religioasă?

Masa ce se pune în cinstea mirilor, după slujba cununiei, are acelaşi rol ca şi masa de la nunta din Cana Galileei, la care au luat parte Însuşi Fiul lui Dumnezeu, Maica Domnului şi Sfinţii Apostoli. Aceasta este o masă a bucuriei şi a iubirii creştine, de cinstire şi respect pentru noua familie care se întemeiază acum.

De ce se dau daruri la masa mirilor, după cununie?

Darurile ce se oferă de către rude şi credincioşi la nuntă, în cinstea mirilor, au caracterul unei milostenii creştine, de ajutor la întemeierea noii familii. Această tradiţie creştinească trebuie respectată, căci ea uneşte şi înfrăţeşte pe credincioşi, cu condiţia să nu se transforme în lăcomie după avere şi bani, fapt ce duce uneori la certuri în familie, la răzbunare şi chiar la divorţ.

Ce păcate se săvîrşesc astăzi, înainte, în timpul şi după Cununia religioasă?

În zilele noastre Taina Nunţii sau a Cununiei este una din cele mai profanate Taine ale Bisericii Ortodoxe. Iată ce păcate se fac astăzi cu prilejul săvîrşirii Cununiei religioase:

- Aproape toţi tinerii de astăzi trăiesc de mici în grele păcate trupeşti şi vin la Cununia religioasă cu totul nevrednici de harul lui Dumnezeu;
- Majoritatea mirilor se cunună nespovediţi din copilărie la duhovnici sau se spovedesc formal, se împărtăşesc de ochii

lumii şi nu se căiesc de păcatele făcute, nici nu fac canon pentru ele;

- Cei mai mulţi miri greşesc trupeşte cu miresele lor chiar cu puţin înainte de cununie, iar alţii greşesc cu mai multe femei, atrăgînd asupra lor pedeapsa lui Dumnezeu;

- Nu puţini tineri şi tinere se căsătoresc între ei după ce fac avorturi, fără a le spovedi la duhovnic înainte de cununie;

- Cununia religioasă se face astăzi cu multă mîndrie, cu mult fast lumesc şi cu scopul de a plăcea mai mult oamenilor decît lui Dumnezeu. Astfel, mirii, mai ales miresele, se îmbracă luxos, se sulimenesc, se coafează necuviincios, după moda lumii, ca să atragă atenţia tuturor, lucru care nu se cuvine creştinilor iubitori de Hristos;

- Tinerii miri vin la Cununie cu totul necatehizaţi religios, fără a şti pe de rost măcar Crezul, Psalmul 50 şi alte rugăciuni, precum şi învăţăturile de bază ale credinţei ortodoxe;

- Mirii sînt însoţiţi la Cununie uneori de cîntece şi instrumente muzicale pînă la uşa bisericii, în loc să vină aici rugîndu-se; iar în timpul slujbei se fac fotografii şi se înregistrează imagini pe video, încît slujba propriu- zisă şi sfintele rugăciuni sînt cu totul profanate şi nu mai au un caracter sacru, supărînd astfel pe Dumnezeu;

- După Cununie, nunta se face la creştini cu multă tulburare, cu cîntece şi jocuri lumeşti, cu beţii, certuri şi alte sminteli păgîneşti, urmărindu-se mai mult adunarea de bani şi alte scopuri, care schimbă idealul sfînt, dumnezeiesc, al familiei creştine.

Din aceste pricini, familiile nou-întemeiate nu-şi ating pe deplin scopul sfînt rînduit de Dumnezeu, adică armonia între soţi şi naşterea de copii. Iar urmarea directă a celor de mai sus sînt: certurile între soţi, avortul, beţia, necredinţa, naşterea de copii bolnavi şi divorţul.

De toate acestea sînt direct răspunzători atît părinţii şi fiii lor, cît şi preoţii de parohii, care nu-i învaţă pe miri de mici poruncile şi voia lui Dumnezeu.

ÎNCEPUTUL VIEŢII DE FAMILIE

Cum trebuie pregătită locuinţa noilor căsătoriţi?

Încă înainte de Cununia religioasă, preotul, însoţit de miri şi părinţii lor, trebuie să le sfinţească noua locuinţă, făcînd aghiasmă şi stropind toate camerele, şi punînd la răsărit Sfînta Cruce şi icoane cu chipul Mîntuitorului, al Maicii Domnului şi ale sfinţilor protectori ai noii familii. De asemenea, sub icoane trebuie să ardă o candelă, ca simbol al rugăciunii, al credinţei ortodoxe şi al iubirii creştine, cele trei virtuţi principale care trebuie să stea la temelia familiei creştine.

Tot la răsărit se cuvine să se aşeze, sub icoane, Sfînta Scriptură, Ceaslovul, Psaltirea şi o carte de rugăciuni.

Ce trebuie să facă tinerii soţi după nuntă?

Să fie conduşi de preot, de părinţi, de naşi şi de rude la noua lor locuinţă, dînd slavă lui Dumnezeu că s-au săvîrşit toate cu bine. Apoi, tinerii soţi se cuvine să ţină curăţenie trupească cel puţin două-trei zile, în semn de evlavie pentru Sfînta Împărtăşanie primită înainte de cununie şi drept recunoştinţă faţă de Mîntuitorul şi de Maica Domnului, care nevăzut au fost de faţă la însoţirea lor, precum au fost şi la

nunta din Cana Galileii.

Ce sfaturi duhovniceşti trebuie să dea preotul tinerilor căsătoriţi, pentru a-şi duce viaţa creştineşte şi a dobîndi mîntuirea sufletului?

- Să aibă amîndoi soţii acelaşi duhovnic şi să asculte de el ca de Hristos;

- Să se spovedească regulat amîndoi cel puţin de patru ori pe an, în cele patru posturi şi ori de cîte ori simt nevoia;

- Să se împărtăşească cu Preacuratele Taine cu mare pregătire duhovnicească şi numai cînd le dă preotul dezlegare;

- Să se roage seara şi dimineaţa împreună, în genunchi, cu candela aprinsă, cel puţin cîte 30 de minute, citind din Ceaslov şi Psaltire şi să facă metanii fiecare după putere, de la 20 la 50 pe zi;

- Să citească zilnic, şi mai ales în sărbători, un acatist, Paraclisul Maicii Domnului, cîţiva psalmi, un capitol din Sfînta Scriptură, mai ales din Noul Testament, şi din Scrierile Sfinţilor Părinţi;

- Să poarte grijă de cei răposaţi ai familiei şi să dea milostenie şi slujbe la biserică pentru sufletele lor;

- Să facă aghiasmă şi Sfîntul Maslu în casă de două ori pe an, de obicei în Postul Mare şi în Postul Naşterii Domnului, ca să fie familia şi casa lor binecuvîntată şi ferită de tot răul;

- Să postească regulat cele patru posturi de peste an, miercurea şi vinerea şi celelalte zile rînduite, mîncînd de sec;

- Soţii să nu amîne naşterea de copii, din unele motive omeneşti, ca nu cumva să supere pe Dumnezeu şi să rămînă fără copii;

- Dacă totuşi soţia sau ambii soţi sînt bolnavi ori în doliu, sau au alte motive întemeiate, ei pot trăi un timp în înfrînare conjugală, cerînd ajutorul lui Dumnezeu şi binecuvîntarea duhovnicului lor;

- Să trăiască conjugal, cu înfrînare creştinească, de două ori pe săptămînă, spre marţi şi spre joi. Iar spre miercuri şi vineri, spre sîmbătă, ziua morţilor, şi mai ales spre Duminică

şi spre toate sfintele sărbători cu cruce roşie din calendar, ca şi în toate cele patru posturi, soţii sînt datori să se înfrîneze trupeşte de la trăirea conjugală;

- Este oprită trăirea conjugală în timpul necurăţiei lunare a femeii, în timpul slujbelor religioase din biserică, precum şi în timpul sarcinii femeii, mai ales din luna a patra sau a cincea şi pînă la 40 de zile de la naştere;

- Soţii să păstreze curăţenie trupească două zile înainte de a merge la sfinta biserică şi o zi după aceea. Iar dacă urmează a se împărtăşi, să ţină amîndoi curăţenie cel puţin şapte zile înainte şi trei pînă la şapte zile după primirea dumnezeieştilor Taine;

- Soţul să nu-şi păzească soţia niciodată pentru a nu rămîne însărcinată, ci să se înfrîneze amîndoi conjugal, ca să nu-i ajungă pedeapsa lui Dumnezeu. Nici soţia să nu folosească medicamente, injecţii şi alte metode diabolice de sterilizare şi evitare a naşterii de copii, călcînd jurămîntul dat la cununie cu mîna pe Cruce şi pe Evanghelie în faţa lui Dumnezeu, ca să nu-şi agonisească osîndă vremelnică şi veşnică;

- Soţia să nu-şi avorteze niciodată copiii, nici soţul să n-o oblige sau s-o îndemne la această crimă din orice motiv, afară de cazul în care viaţa soţiei este în pericol;

- Soţii să nu practice niciodată acte sexuale interzise de Dumnezeu, de Biserică, de Sfînta Scriptură şi de conştiinţă, precum: păcatele trupeşti împotriva firii, numite sodomie; păcatele trupeşti strigătoare la cer, ca perversiuni sexuale (gomorie), isterie sexuală, abuz de viaţă conjugală, onanie (malahie), păcate trupeşti cu animale etc. Toate aceste grele păcate ale desfrînării distrug familia, îmbolnăvesc pe cei doi soţi de boli fără leac, aduc în casă alte felurite boli, naşteri de copii handicapaţi, alungă pe Duhul Sfînt din familia creştină şi duc la destrămarea ei prin divorţ, deznădejde şi, în cele din urmă, la osînda veşnică. Cei ce practică în familie aceste cumplite păcate nu se pot împărtăşi decît la bătrîneţe şi în caz de moarte;

- Soţii, mai ales bărbatul, să evite abuzul de vin şi de alcool,

care duce la beţie şi la desfrîu, prin aceste păcate distrugîndu-se armonia creştină a familiei;

- Să nu lucreze niciodată Duminica şi în zile de sărbători, afară de cazuri cu totul excepţionale – cum sînt cei ce muncesc în fabrici sau spitale – însă şi atunci numai cu dezlegarea preotului;

- Să nu aibă televizor în casă, prin care satana, mai ales acum, îi robeşte pe toţi, îi duce la desfrîu, le fură timpul de rugăciune şi odihnă, le strică copiii, le întinează mintea, Îl alungă pe Dumnezeu din inimă şi îi ucide prin imaginaţie şi gînduri necurate;

- Să nu se deprindă cu filme şi distracţii păcătoase de orice fel, cu petreceri şi chefuri în familie şi în orice ioc, şi să refuze anturajele lumeşti, care ucid sufletul şi dezbină familia;

- Soţii creştini să nu practice sub nici o formă furtul, nici să aducă în casele lor bani, hrană şi alte bunuri nemuncite de ei, pentru a avea permanent peste ei binecuvîntarea lui Dumnezeu;

- Să nu se împrietenească cu vecini şi oameni răi, beţivi şi pătimaşi, ca să nu-şi piardă liniştea şi pacea duhovnicească a familiei sau să fie traşi de ei la păcate;

- Să nu adune bani, averi, haine şi orice alte lucruri de prisos în casa lor, ca să nu fie robiţi de cele pămînteşti şi să uite de Dumnezeu;

- Să nu primească nici un fel de cărţi sectare şi ajutoare materiale de la cei de altă credinţă, ca să nu se smintească în credinţa ortodoxă şi să cadă în îndoială;

- Din osteneala lor să facă milostenie materială, miluind pe săraci şi orfani după putere, precum şi milostenie sufletească, cercetînd pe cei bolnavi şi întristaţi şi dînd cărţi sfinte pentru citit celor ce au nevoie. Prin aceasta vor împlini cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

În orice nedumerire soţii trebuie să urmeze sfatul duhovnicului şi al naşilor.

De se vor sili să împlinească cele de mai sus cu sfinţenie, cerînd ajutorul şi harul lui Dumnezeu, cei doi soţi vor duce o viaţă liniştită şi binecuvîntată în familie, vor avea copii sănătoşi şi buni, vor ajunge cu pace la bătrîneţe şi vor dobîndi sfîrşit creştinesc şi viaţă veşnică în Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii.

Care sînt datoriile soţului faţă de soţie?

- Să trăiască în permanentă iubire creştină cu soţia;

- Să n-o oblige niciodată la avort, la pază sau acte conjugale interzise de Biserică;

- Să nu-şi bată niciodată soţia, nici s-o certe, mai ales în public;

- Să nu-şi silească soţia la viaţă conjugală în sărbători, în posturi şi în zile oprite şi să respecte zilele ei de curăţenie firească;

- Să n-o oprească niciodată de la rugăciune şi post, de la biserică, de la citirea cărţilor sfinte, de la milostenii şi de la orice altă faptă bună;

- Să-şi ajute soţia la procurarea celor de nevoie pentru casă - hrană şi îmbrăcăminte; la pregătirea mîncării, cu bună înţelegere şi armonie creştinească;

- Să aducă venitul personal în casă şi să fie folosit în comun cu cel al soţiei;

- Să aibă încredere totală în cinstea şi corectitudinea soţiei;

- Să nu-şi lase soţia să se îmbrace necuviincios, sau cu haine bărbăteşti, să fumeze şi să consume băuturi, nici să se sulimenească sau să-şi tundă părul capului, după moda lumii;

- Să nu-şi lase soţia la filme şi distracţii lumeşti, nici să citească reviste şi cărţi rele, pornografice, să nu-şi piardă timpul stînd la televizor şi să nu aducă în casă cărţi sectare, smintitoare de suflet, căci aşa se cuvine creştinilor care iubesc pe Dumnezeu;

- Ca soţ şi cap al familiei, nu se cuvine creştineşte bărbatului să sărute niciodată mîna soţiei şi a oricărei alte femei, afară de mamă şi bunică.

4 зак. 852

Care sînt datoriile soţiei faţă de soţ?

- Să-şi iubească soţul cu firească datorie conjugală, dar şi cu duhovnicească datorie de creştină, pentru că unirea lor s-a făcut din iubire, pentru toată viaţa şi împreună vor fi judecaţi de Hristos;

- Să se roage permanent lui Dumnezeu pentru înţelepţirea, ajutorul, întărirea credinţei, liniştea şi sănătatea soţului ei;

- Să dea regulat slujbe la biserică pentru soţ, pentru copii, rude, prieteni şi pentru liniştirea celor ce-i urăsc;

- Să asculte de soţul ei în cele creştineşti, care nu sînt împotriva poruncilor lui Dumnezeu;

- Să nu-şi refuze soţul de la trăirea conjugală în zilele rînduite şi să nu-l oblige să o păzească pentru a evita naşterea de copii;

- Să nu accepte trăirea conjugală imorală şi necuviincioasă a soţului, interzisă unui bun creştin;

- Să nu accepte să meargă cu soţul ei la filme şi distracţii lumeşti, la nunţi cu dansuri şi beţii, la ospeţe însoţite de păcate atît spre Duminică şi sărbători, cît şi în posturi, dacă vor ca Dumnezeu să le ajute în viaţă;

- Să-şi îndemne soţul regulat la rugăciune, la post, la milostenii, la înfrînare trupească şi la sfintele slujbe în sărbători şi mai ales Duminica;

- Să-şi îndemne soţul la spovedanie, cel puţin de patru ori pe an şi să-şi împlinească canonul dat de duhovnic;

- Să-şi oprească soţul de a înjura de cele sfinte, de a merge la cîrciumi şi distracţii, la tribunale şi la întîlniri cu oameni răi, precum şi practicarea jocurilor de noroc, fapte care duc pe creştini la păcate şi atrag asupra lor mînia lui Dumnezeu;

- Să nu-şi lase soţul să citească reviste şi cărţi rele, pornografice, poliţiste sau sectare, nici să le aducă în casa lor; ci să citească numai cărţi ortodoxe şi ziditoare de suflet;

- Să nu-şi certe niciodată soţul, nici să-l acuze de păcate trupeşti sau sufleteşti, chiar dacă aude ceva rău despre el, ci

mai bine să se roage pentru el lui Dumnezeu, urmînd în toate sfatul duhovnicului, căci răbdarea şi rugăciunea ei salvează casa şi pacea familiei;

- Să menţină evlavia creştină în casă, să se roage noaptea lui Dumnezeu, să facă mîncare cu rînduială creştinească soţului, să mănînce şi să se închine împreună cu soţul, să menţină casa în curăţenie, să vorbească puţin, să evite orice ceartă şi să-şi viziteze regulat naşii, părinţii şi socrii.

De ce se practică înfrînarea trupească între soţi, mai ales în posturi şi sărbători?

Pentru că atunci se fac rugăciuni şi slujbe mai multe în biserici, în mănăstiri şi în casele creştinilor. De aceea este nevoie ca toţi fiii Bisericii Ortodoxe să se roage mai mult, să postească după putere şi să se înfrîneze de la trăirea conjugală, ca să-i audă mai degrabă Bunul Dumnezeu, să-i ajute şi să le ierte păcatele, ştiind că fără rugăciune cu credinţă, cu post şi înfrînare de la plăceri, cerinţele creştinilor nu ajung la tronul Preasfintei Treimi.

Ce trebuie să facă soţii dacă amîndoi sau unul dintre ei nu se poate înfrîna conjugal în posturi, în sărbători şi în zilele rînduite pentru rugăciune şi pocăinţă?

Să-şi ceară iertare amîndoi de la Dumnezeu şi unul altuia, să se roage mai mult, cu post şi metanii, mărturisindu-şi duhovnicului păcatul lor, iar Domnul, văzîndu-le smerenia inimii, le va da putere să se înfrîneze pe viitor.

Cînd nu trebuie să asculte soţia de soţul ei?

Cînd este obligată sau silită de soţ să calce poruncile lui Dumnezeu, sau să greşească trupeşte în posturi şi în zilele sfinte; cînd este păzită conjugal pentru a nu naşte copii, cînd este trimisă să-şi avorteze copiii, ca şi atunci cînd este îndemnată sau silită de soţ la desfrînare, la acte conjugale împotriva firii (sodomie, perversiuni sexuale etc.) la beţie, la furt, la minciună, la adunări sectare şi la alte grele păcate

împotriva lui Dumnezeu şi a conştiinţei ei.

În toate aceste cazuri femeia trebuie să se împotrivească păcatului şi voinţei bărbatului ei păcătos, să se roage mai mult lui Dumnezeu şi să urmeze sfatul duhovnicului ei.

NAŞTEREA DE COPII

Care este datoria principală a tinerilor soţi, după Cununia religioasă?

Principala datorie dumnezeiască a tinerilor căsătoriţi este naşterea de copii. Soţii care nu vor să nască copii, spre osîndă se căsătoresc, căci însoţirea lor se face numai pentru plăcere trupească, pentru adunare de averi şi pentru păcate. Biserica nici nu trebuie să cunune astfel de soţi, care nu vor să nască copii.

Cîţi copii trebuie să nască cei doi soţi creştini?

Să nască atîţia cîţi le dă Dumnezeu, fără a se opune în vreun fel sau altul naşterii de copii. Dacă soţii totuşi nu pot naşte şi creşte mai mulţi copii, ei trebuie să nască atîţia cît pot creşte în frică de Dumnezeu. Apoi trebuie să se înfrîneze de la viaţa conjugală, trăind restul vieţii lor ca doi fraţi, în rugăciune şi post şi în totală abstinenţă, educîndu-şi creştineşte fiii. Aceasta este singura cale binecuvîntată de Dumnezeu pentru cei ce se căsătoresc, excepţie făcînd cei care trăiesc în taină în desăvîrşită curăţie, ca şi cei ce nu pot naşte copii, deşi îi doresc.

Este şi o altă cale de convieţuire în familie, mai înaltă decît naşterea de copii?

O cale mai plăcută lui Dumnezeu decît naşterea de fii, pentru cei căsătoriţi, este trăirea în desăvîrşită feciorie şi înfrînare trupească, chiar din ziua cununiei celor doi soţi. Aceasta este însă o nevoinţă mult mai înaltă şi mai grea decît naşterea de copii, pe care au practicat-o doar creştinii foarte sporiţi duhovniceşte, chemaţi şi aleşi de Duhul Sfînt la desăvîrşire şi sfinţenie.

Însă nimeni nu poate birui legile firii rînduite de Dumnezeu, dacă nu este întărit de El şi dacă nu se roagă şi posteşte permanent, cu smerenie şi lacrimi. Calea aceasta au urmat-o doar unii dintre cei aleşi, care aveau darul rugăciunii inimii, cu învoirea tainică a ambilor soţi şi cu binecuvîntarea duhovnicului lor. Biserica însă recomandă naşterea de fii, sau viaţa monahală şi celibatul, lăsînd fiecăruia libertatea să aleagă.

Ce trebuie să facă tinerii soţi, pentru a naşte copii buni şi sănătoşi?

Pentru a naşte copii binecuvîntaţi de Dumnezeu şi sănătoşi, soţii sînt datori să respecte următoarele lucruri:

- Să ţină desăvîrşită curăţenie în sărbători, în Duminici şi în posturi şi să nu zămislească copii în aceste zile;
- Să nu zămislească copii cînd soţul sau amîndoi sînt în stare de beţie, sau sînt bolnavi, tulburaţi, certaţi unul cu altul sau cînd au pe conştiinţă păcate grele nemărturisite;
- Să nu zămislească copii după avorturi făcute cu voie sau fără voie, pînă cînd nu se căiesc de păcatul făcut şi se mărturisisesc la duhovnic;
- Să nu zămislească copii înainte de Cununia religioasă, adică din concubinaj şi desfrînare, ci să se înfrîneze în feciorie pînă la cununie şi să respecte rînduiala Bisericii.

Cei ce nu vor să ducă viaţă conjugală cu rînduială şi înfrînare, spun părinţii bătrîni, nasc uneori copii bolnavi, reduşi mintal, copii nervoşi şi pătimaşi, ca şi părinţii lor. Căci păcatele şi slăbiciunile părinţilor se transmit copiilor, chiar din clipa zămislirii lor.

Ce trebuie să facă soţul, dacă soţia nu vrea să nască copii în primii ani de căsătorie?

Dacă soţia îşi calcă jurămîntul de la cununie, dat înaintea lui Dumnezeu, a naşilor şi a soţului şi nu vrea să rămînă însărcinată îndată după căsătorie, obligînd soţul să o păzească pe motiv că este prea tînără, că se teme de naşterea de copii, că este bolnavă, că încă nu şi-a terminat studiile sau pentru că încă nu au casă, serviciu şi sînt săraci, în acest caz soţul trebuie să ceară imediat sfatul duhovnicului şi să se roage mai mult lui Dumnezeu pentru soţie.

Dacă ea nu se învoieşte să nască copii, soţul nu are voie să ducă viaţă conjugală cu dînsa, căci amîndoi cad sub osînda desfrînării şi a uciderii. În această situaţie soţii trebuie să urmeze porunca duhovnicului. Să nu strice însă căsătoria, căci cu rugăciune şi sfătuire duhovnicească soţia va accepta pînă la urmă să nască, spre lauda lui Dumnezeu şi mîntuirea lor. Este un mare păcat ca soţii să amîne naşterea de copii din motive materiale, pămînteşti. În această situaţie soţii sînt opriţi de Sfînta Împărtăşanie pînă cînd vor naşte copii, pentru că se păzesc şi fac avorturi, spre a lor grea osîndă.

Ce trebuie să facă soţul, dacă soţia nu vrea să nască nici un copil, deşi este sănătoasă?

În această situaţie, să meargă amîndoi la duhovnicul lor, să se mărturisească şi să-i urmeze sfatul. Dacă soţia poate naşte şi totuşi nu vrea să aibă nici un copil, făcînd pază sau ucigîndu-şi pruncii, şi nu ascultă nici de duhovnic, nici de soţ, nici de rude şi nici de naşi, atunci soţul are voie să dea divorţ de ea şi să ia altă soţie, fiindcă este mai mare păcat să trăiască cu o femeie ucigaşă şi neascultătoare, decît să se recăsătorească. Însă, să urmeze sfatul preotului şi al episcopului respectiv.

Ce trebuie să facă soţia dacă soţul nu acceptă copii în primii ani de căsnicie, din motive materiale omeneşti?

Să ceară sfatul duhovnicului şi să convingă pe soţ că este păcat să avorteze sau să fie păzită ca să nu rămînă însărcinată. Dacă soţia este credincioasă şi se roagă lui Dumnezeu şi Maicii Domnului, cu lacrimi şi post, ea va întoarce pe soţ şi va rămîne numaidecît însărcinată. Dacă soţul tot nu va vrea copii, Dumnezeu îl va judeca, iar soţia să urmeze sfatul duhovnicului ei.

Ce să facă soţia al cărei soţ nu vrea să nască nici un copil?

În această grea situaţie, ea nu poate trăi cu un bărbat ucigaş de copii, care iubeşte numai plăcerea şi urăşte viaţa şi familia lăsată de Dumnezeu. Să se mărturisească la duhovnic şi să urmeze sfatul lui şi al episcopului. La nevoie, femeia să dea divorţ sau să intre în viaţa monahală.

Ce ne învaţă Sfînta Biserică pentru tinerii care se căsătoresc, dar nu vor să nască nici un copil în viaţă?

Înainte de cununie preotul respectiv trebuie să-i spovedească, iar dacă mirii declară că nu vor copii, să nu-i cunune religios, ca să nu răspundă el de păcatele lor înaintea lui Dumnezeu. Însă dacă totuşi acceptă copii, să-i cunune religios, dîndu-le sfaturi pentru viaţa de familie.

Ce trebuie să facă soţia dacă soţul o sileşte la viaţa conjugală fără nici o rînduială creştinească, şi nu acceptă copii?

Dacă soţia nu poate ţine curăţenie în sărbători şi în posturi, din cauză că soţul este necredincios sau beţiv, să urmeze sfatul duhovnicului ei, iar dacă rămîne gravidă, indiferent în ce zi, ea trebuie să nască copilul. Dacă totuşi are vreo îndoială, atunci să ceară sfatul preotului respectiv şi să se împărtăşească cînd va hotărî el.

Ce trebuie să facă soţul a cărui soţie este bolnavă şi nu mai pot convieţui conjugal, ori se îmbolnăveşte unul din ei imediat după căsătorie şi nu pot naşte copii?

Să ducă crucea căsătoriei înainte, oricît de grea ar fi, pînă la sfîrşitul vieţii lor. Dacă soţia este bolnavă, ori nu poate naşte, fiind stearpă, soţul nu trebuie s-o asuprească, s-o certe sau s-o lase şi să ia altă soţie. La fel şi soţul, căci astfel se calcă jurămîntul dat la Cununie şi vor primi amîndoi pedeapsă de la Dumnezeu.

În toate aceste cazuri să urmeze cuvîntul duhovnicului lor.

Ce trebuie să facă tinerii soţi care doresc copii, dacă unul din ei sau amîndoi sînt sterpi şi nu au nici o speranţă să nască copii? Dar cînd soţia s-a îmbolnăvit după prima naştere?

În această grea situaţie, soţii să nu divorţeze unul de altul, ci să facă slujbe la mai multe biserici şi mănăstiri, să ceară binecuvîntarea şi sfatul celor mai buni duhovnici din partea locului, să facă zile de post şi rugăciuni cu lacrimi şi să se roage, mai ales la miezul nopţii, pentru a dobîndi de la Domnul darul naşterii de fii.

Apoi să se roage la sfintele moaşte şi la icoanele făcătoare de minuni din ţară, să ceară rugăciuni preoţilor şi duhovnicilor cu har din mănăstiri, să citească zilnic cu lacrimi şi cu post Paraclisul şi Acatistul Maicii Domnului, şi Dumnezeu le va da măcar un copil, prin minune dumnezeiască.

Unde se face rugăciune multă cu credinţă şi post, acolo se fac adevărate minuni. Iar dacă au născut numai un copil în viaţă, apoi soţia s-a îmbolnăvit, să mulţumească lui Dumnezeu pentru acest mare dar şi să-l crească în frica Domnului. Dacă se învoiesc, mai pot înfia un copil şi vor avea mare plată în cer.

Ce trebuie să facă tinerii care din motive binecuvîntate – infirmitate corporală, boli ereditare, accidente – nu se pot căsători pentru a naşte copii?

Aceşti tineri este mai bine să nu se căsătorească, ci să ducă în lume viaţă celibatară, în rugăciune, feciorie şi iubire de Dumnezeu. Această rînduială se mai numeşte *călugărie albă* şi cei ce pot s-o ducă vor avea mare plată la Dumnezeu.

Dacă au chemare, pot să intre în viaţa monahală, urmînd lui Hristos şi sfinţilor Lui, ascultînd în toate de duhovnicul lor.

Ce să facă mamele care nu pot duce pînă la capăt sarcina şi nasc copii morţi sau infirmi? Dar cele care au sarcini anormale şi malformaţii şi li se sacrifică copiii pentru a-şi salva viaţa?

Dacă după mai multe sarcini mamele nu pot naşte nici un copil viu şi sănătos, sau devin infirme din cauza sarcinilor extrauterine, să trăiască în curăţenie cu soţii lor, ştiind că la Dumnezeu are mai mare plată înfrînarea şi sfinţenia, decît naşterea de fii. Apoi să înfieze un copil sau doi. Însă în toate cazurile să urmeze sfatul duhovnicului lor.

Ce trebuie să facă soţii tineri care suferă de boli ereditare, ce se transmit la copii prin naştere?

Dacă bolile ereditare nu sînt grave, să nască unul sau doi copii, cerînd stăruitor ajutorul lui Dumnezeu, apoi să se înfrîneze de la viaţa conjugală. Iar dacă bolile părinţilor sînt grave, atunci să trăiască în înfrînare conjugală şi să înfieze copii, urmînd sfatul preotului lor şi vor avea plată de la Dumnezeu.

Femeile bolnave şi sterpe pot face tratament la medici pentru naşterea de fii?

Biserica nu opreşte pe nimeni să meargă la medic cînd este bolnav, în speranţa vindecării, fiindcă şi aceştia sînt

lăsaţi de Dumnezeu pentru alinarea suferinţelor trupeşti ale oamenilor. Însă este bine ca şi medicii să fie buni creştini, iar femeile sterpe să urmeze tratamentul prescris, în vederea naşterii de copii. Totodată, să postească şi să se roage şi lui Dumnezeu cu credinţa că vor fi auzite şi miluite.

Dacă soţii fără copii s-au rugat lui Dumnezeu şi totuşi n-au dobîndit darul naşterii de fii, ce trebuie să facă?

Dacă au trecut cel puţin zece ani de la căsătorie şi nu au născut nici un copil, oricît de mult s-au rugat lui Dumnezeu şi au făcut amîndoi şi tratament, atunci să ştie că ori au fost pedepsiţi de dreptul Judecător pentru că au făcut vreun avort în tinereţe, sau pentru că au căzut în desfrînare înainte de căsătorie, ori au îndemnat pe cineva să facă ucidere de copii, ori au fost blestemaţi de mamele lor să nu aibă fii, ori aşa a rînduit Dumnezeu, ca o cruce de taină spre a lor mîntuire.

În toate aceste cazuri soţii trebuie să nu cîrtească, nici să slăbească în credinţă şi rugăciune, ci să se lase în voia lui Dumnezeu. Căci şi Sfinţii Ioachim şi Ana, părinţii Maicii Domnului, deşi nu au avut copii decît la bătrîneţe, pe Fecioara Maria, nu au cîrtit nici nu s-au deznădăjduit.

Care este cea mai bună cale de urmat pentru părinţii care nu au deloc copii şi au ajuns la jumătatea vieţii lor?

Trei lucruri pot face soţii care nu au copii.

- Să trăiască pînă la moarte în rugăciune, în post şi curăţenie, ca nişte creştini adevăraţi, punîndu-şi toată nădejdea numai în Dumnezeu;
- Să înfieze unul sau doi copii, cît pot ei creşte, dîndu-le o bună educaţie religioasă şi morală;
- Să se ducă amîndoi la mănăstire, cu binecuvîntarea duhovnicului. Aceasta este calea cea mai bună pentru cei ce nu au copii. Fericiţi sînt acei creştini fără copii, care duc viaţă călugărească în lume, sau care intră de bunăvoie în mănăstire şi slujesc toată viaţa lui Hristos în nevoinţă, ascultare şi smerenie!

În ce condiţii se pot înfia copii de către cei ce nu au urmaşi?

Prima condiţie este ca ambii soţi să fie de acord pentru înfierea unui copil. Apoi, să ceară sfatul şi binecuvîntarea duhovnicului lor, să caute un copil creştin sănătos, botezat şi să fie dorit de amîndoi soţii, aceştia obligîndu-se în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor că îl vor iubi, că vor purta grijă de el şi îl vor creşte în frică de Dumnezeu, dîndu-i o bună educaţie şi cele de nevoie pentru viaţă.

De obicei, se recomandă să se înfieze copii de oameni săraci, din case cu mulţi copii, din familii fără părinţi ori dezmembrate şi copiii abandonaţi, de la casele de copii. Iar dacă copilul înfiat nu este botezat, părinţii adoptivi trebuie să-l boteze imediat şi să-l unească cu Hristos. Apoi să-l aducă în casa lor şi să-l iubească, ca pe propriul lor copil. Cei care au posibilităţi materiale şi multă dragoste pentru Hristos, pot înfia şi cîte doi copii, în condiţiile arătate mai sus.

Ce trebuie să facă părinţii adoptivi dacă fiul înfiat după un timp vrea să se întoarcă în familia natală?

Dacă copilul înfiat, cînd devine major, nu-şi mai recunoaşte părinţii adoptivi şi doreşte să se reîntoarcă la părinţii săi adevăraţi, să se ceară sfatul preotului şi apoi să fie lăsat după dorinţa lui, dacă are existenţa asigurată. Iar dacă acesta nu este major şi, deci, nu are posibilităţi materiale pentru întreţinere, părinţii adoptivi sînt datori să-i asigure existenţa, să-l înveţe o meserie, să-i creieze condiţii de viaţă, eventual să-l căsătorească şi să-l lase apoi liber, fără a-l pedepsi sau dezmoşteni, ca să nu-şi piardă plata înaintea lui Dumnezeu. Înfierea este un act important de iubire creştină.

Ce trebuie să facă soţia după ce rămîne însărcinată?

Primul lucru care se cuvine să-l facă este să mulţumească lui Dumnezeu că va fi şi ea mamă şi a primit darul naşterii de copii. Apoi să citească zilnic Paraclisul şi Acatistul Maicii Domnului, ca să-i fie rugătoare şi ajutătoare în viaţa de

familie; apoi să se ducă la preot ca să o spovedească şi să o binecuvînteze, iar în primul post să se pregătească pentru primirea Sfintei Împărtăşanii, dacă nu este sub canon.

Cum trebuie să se comporte femeia creştină în timpul sarcinii?

Să fie întotdeauna mulţumită şi bucuroasă, dînd slavă lui Dumnezeu că este însărcinată, oricîţi copii ar avea, ştiind că pentru aceasta s-a căsătorit şi că prin naştere de copii îşi lucrează mîntuirea sufletului ei. Apoi să se roage mai mult, să nu lipsească de la biserică, să se împărtăşească mai des, să evite certurile, adunările rele, vinul, fumatul, petrecerile lumeşti, umblatul pe drumuri, frigul şi mai ales medicamentele. Toate acestea sînt necuviincioase unei mame creştine, împiedică dezvoltarea normală a copilului şi contribuie mult la naşterea de copii handicapaţi, bolnavi de nervi, sau chiar la pierderea sarcinii.

De asemenea, să nu asculte pe femeile rele care o îndeamnă să-şi avorteze copilul, să fie permanent în pace şi linişte cu soţul şi rudele, să mănînce mîncăruri potrivite, să doarmă la timp, să nu bea cafea şi alcool deloc, iar începînd din luna a patra sau a cincea să trăiască cu soţul în totală curăţenie şi înfrînare conjugală.

Cum trebuie să se comporte soţul faţă de soţia sa gravidă?

Să se comporte ca un frate cu sora sa. Adică, să fie în toate blînd, paşnic, iertător şi înţelegător cu soţia gravidă, ca să nască un copil sănătos şi binecuvîntat. Să n-o silească la împreunare în zile oprite şi în posturi, să n-o certe sau să o lovească la mînie şi beţie, iar din luna a patra şi chiar din clipa zămislirii copilului să o lase definitiv curată, pentru lauda lui Dumnezeu, pentru pruncul care se va naşte şi pentru cinstea soţiei sale. Apoi, să nu oblige soţia gravidă, din orice motiv ar fi, să avorteze copilul, ameninţîndu-o cu bătaia, cu divorţul, cu răzbunarea, cu alungarea din casă etc.

Toate acestea sînt metode diabolice ce se practică astăzi de

unii bărbaţi răi şi necredincioşi, care silesc la crime pe soţii, spre a lor veşnică osîndă.

Cum se cuvine să se comporte mamele şi soacrele cu feciorii căsătoriţi şi cu nurorile şi fiicele gravide?

Majoritatea avorturilor, certurilor şi divorţurilor din familii au loc din cauza soacrelor şi a mamelor, care se amestecă în viaţa intimă a fiilor căsătoriţi. De aceea, mamele şi soacrele care strică pacea şi căsnicia copiilor lor şi silesc în ascuns pe fiice şi nurori să-şi avorteze copiii, sînt slugi ale diavolului şi guri ale iadului, fiindcă distrug familia pe care a întemeiat-o Dumnezeu. Pentru aceasta vor da greu răspuns la judecată.

Mamele şi soacrele nu trebuie să se amestece în căsnicia şi în viaţa intimă a copiilor lor, nici să-i pornească spre răutate şi divorţ, nici să-şi sfătuiască fiicele şi nurorile la avort sau să trăiască cu ele în ceartă şi ură, ci să urmeze în toate sfatul duhovnicului şi cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema* (Matei 5, 9).

Cum trebuie să se pregătească femeile gravide pentru naştere?

Mai întîi să ceară ajutorul lui Dumnezeu pentru naştere uşoară şi dobîndirea de copii sănătoşi. Apoi viitoarea mamă este datoare să înceteze definitiv trăirea conjugală cu soţul, cu cel puţin cîteva luni înainte, iar la începutul lunii a noua să se spovedească la preot, să facă un mic canon de pregătire şi să se împărtăşească cu Preacuratele Taine, chiar dacă a făcut păcate mari în trecut şi este sub canon.

Sfintele Canoane dezleagă pentru împărtăşanie, în mod excepţional la naştere, pe toate femeile ortodoxe gravide, ştiind că orice naştere de copii este o jertfă pentru Dumnezeu şi pentru viaţă, cu riscuri mari şi pericol de moarte, atît pentru mamă cît şi pentru copil. De aceea, Biserica pregăteşte pe toate mamele gravide ca pentru moarte, împăcîndu-le cu

Dumnezeu, prin spovedanie şi Sfînta Împărtăşanie. După ce trece cu bine naşterea, mamele îşi continuă canonul vechi dat de duhovnic. În toate cazurile însă să urmeze sfatul preotului.

Ce păcat săvîrşesc femeile care merg la maternitate nespovedite şi neîmpărtăşite?

Mamele gravide, care merg să nască nespovedite, neîmpăcate şi neîmpărtăşite, săvîrşesc un mare păcat, căci se lipsesc de Trupul şi Sîngele lui Hristos, tocmai acum cînd sînt între viaţă şi moarte şi cînd pot primi Sfintele Taine cel mai uşor. Preoţii sînt primii datori, împreună cu naşele, mamele şi soacrele, să sfătuiască pe soţiile tinere cum să se pregătească pentru naştere, după rînduiala Bisericii Ortodoxe. Fiecare preot trebuie să ţină o evidenţă duhovnicească în parohia sa referitoare la cîte familii are, cîţi dintre cei căsătoriţi sînt sau nu cununaţi religios, ce mame anume sînt însărcinate, cînd trebuie să nască şi dacă sînt sau nu pregătite pentru împărtăşanie înainte de naştere.

Care este prima grijă a femeilor gravide care merg la maternitate sau nasc în familie?

Prima lor grijă, după împărtăşanie, este să pregătească pe asistentele medicale care le ajută la naştere şi pe moaşe – unde este cazul – ca nu cumva să moară copilul nou-născut nebotezat, dacă este slab şi nu poate fi salvat cu viaţă. Asistentele trebuie, de fapt, să fie învăţate de preotul spitalului cum să boteze la nevoie pe orice copil, care este ameninţat să moară la maternitate. Adică să-i pună un nume şi să-l stropească cu aghiasmă dinainte pregătită sau cu apă curată, de trei ori în chipul crucii, rostind cuvintele: *Se botează robul lui Dumnezeu* (numele) *în numele Tatălui, Amin; şi al Fiului, Amin; şi al Sfîntului Duh, Amin.*

Asistentele şi rudele mamei lăuze vor răspunde înaintea lui Hristos, dacă moare vreun copil nebotezat la spital sau acasă. În cazul în care copilul scapă cu viaţă, preotul comple-

teazã Botezul şi îi face Mirungerea, fără a-l mai cufunda în cristelniţă.

Ce trebuie să facă fetele tinere care rămîn gravide din desfrînare?

Să rabde cu bărbăţie ruşinea şi ocara de la părinţi şi rude, ca un canon pentru păcatul făcut. Apoi să se spovedească la un preot, să împlinească tot canonul dat, iar înainte de naştere să primească Sfînta Împărtăşanie şi să aibă credinţă în Dumnezeu că vor naşte un copil sănătos şi că li se va ierta păcatul săvîrşit.

Cine ajută o tînără gravidă şi fără bărbat şi o încurajează creştineşte să nu se deznădăjduiască, nici să-şi ucidă copilul, acela făce o mare faptă bună şi i se iartă multe păcate, căci salvează de la moarte şi osîndă două suflete – şi al mamei şi al copilului. Iar cine îndeamnă astfel de tinere la avort, acela este ucigaş de oameni şi este oprit de cele Sfinte pînă la zece ani.

Ce să facă femeia căsătorită care rămîne gravidă din desfrînare cu bărbat străin?

Cel mai important lucru este să nu-şi ucidă copilul, prin avort sau pe altă cale, oricine ar fi tatăl copilului. Apoi, cu mare căinţă şi lacrimi să se mărturisească la duhovnic, să primească cu smerenie canonul dat şi să nască copilul, după rînduială, fără a descoperi în public păcatul ei. După naştere, să rămînă neîmpărtăşită de cele Sfinte şapte ani de zile sau cît va hotărî duhovnicul ei.

Dar femeia văduvă sau divorţată, care rămîne gravidă din păcat, ce trebuie să facă?

La fel să procedeze şi ea. Să-şi mărturisească păcatul la duhovnic cu lacrimi şi căinţă, ca înaintea lui Dumnezeu. Apoi să ceară canon aspru, să nască copilul şi să-l crească creştineşte. Osteneala şi jertfa pe care o va face cu naşterea şi creşterea copilului, în văduvie şi în durere, pînă cînd acesta

va ajunge mare, îi va fi canon de iertare şi de mîntuire pentru păcatul făcut.

Naşterea şi creşterea copiilor fără tată, aduce iertare şi bucurie mamelor care i-au zămislit din păcat, fie înainte de căsătorie, fie în văduvie, căci Dumnezeu este milostiv şi îndurat faţă de cei ce îşi mărturisesc şi îşi plîng păcatele.

Cel mai bine este, însă, ca fetele să fie cinstite pînă la căsătorie, iar cele văduve sau divorţate, să se ferească de cumplitul păcat al desfrînării.

Ce trebuie să facă femeia care îşi pierde sarcina fără voia ei sau îi moare copilul înainte de naştere?

Femeia care îşi pierde copilul fără voia ei, înainte de naştere, din cauza fricii, a emoţiei sau a vreunei infecţii, nu are nici un păcat; dar este oprită totuşi de la Sfînta Împărtăşanie un an de zile. Despre aceasta zice Sfîntul Ioan Postitorul: *Femeia care fără de voie a pierdut pruncul, primeşte canon de un an* (Canonul 34). Iar dacă îşi pierde sarcina din neatenţie, sau luînd unele medicamente tari, sau făcînd efort fizic prea mare, sau din cauza frigului, sau din alte motive, atunci duhovnicul trebuie să cerceteze vina şi s-o oprească un timp de la cele Sfinte.

Ce trebuie să facă femeia căreia îi moare copilul în timpul naşterii?

Dacă îi moare copilul în timpul naşterii, din motive străine de voinţa ei, femeia este oprită de duhovnic un an de zile de la Sfînta Împărtăşanie. De asemenea, dacă femeia nu poate naşte normal, nici prin operaţie, sau este în pericol de moarte şi ea şi pruncul, atunci se sacrifică copilul pentru a se salva viaţa femeii. În acest caz femeia este oprită tot un an de la cele Sfinte.

Ce vină are femeia care rămîne gravidă cu soţul ei în zile de sărbători mari, sau în zile de post?

În acest caz femeia, fiind supusă bărbatului şi obligată de

acesta la trăire conjugală, nu are nici un păcat. Dar trebuie să-şi mărturisească greşeala la duhovnic, să facă un canon şi să se roage lui Dumnezeu pentru iertare şi pentru naşterea unui copil sănătos.

Femeia care moare în durerile naşterii este mîntuită?

Femeia creştină care moare în chinurile naşterii, acasă sau la spital, este o mamă martiră, căci îşi jertfeşte viaţa pe altarul familiei şi se mîntuieşte cu siguranţă, prin mila lui Dumnezeu.

Se poate limita numărul naşterilor de copii în ţările creştine, din lipsa spaţiului vital şi a condiţiilor de viaţă?

Nu! Dacă credem cu tărie în Dumnezeu că El are grijă de toţi şi că, odată cu naşterea oamenilor pe pămînt, le asigură şi existenţa, nici o ţară creştină nu are dreptul să limiteze naşterile de copii, oricît de grele ar fi condiţiile de viaţă pe pămînt. Numai ţările care nu cred în Hristos, Mîntuitorul lumii, îşi pot limita sau interzice naşterile pe pămînt.

Ce păcat cumplit săvîrşesc părinţii şi rudele care îşi înfiază copiii pentru bani la străini de altă credinţă, pe motiv că nu au cu ce-i creşte şi cu speranţa că acolo vor trăi mai bine?

Părinţii care îşi vînd proprii copii, ca şi cei ce intervin şi ajută la vînzarea de copii peste hotare, sînt consideraţi de Biserică de două ori ucigaşi de copii, pentru că le vînd şi sufletul şi trupul. Cei ce îşi vînd copiii fac două păcate grave: se leapădă de proprii lor copii pe care i-au primit de la Dumnezeu, vînzîndu-i la oameni de altă lege şi credinţă şi despărţindu-i pentru totdeauna atît de dragostea părinţilor lor, cît şi de Biserica Ortodoxă unde au fost botezaţi.

Apoi, aceşti părinţi vînd suflete şi sînge de copii nevinovaţi, pentru care vor da greu răspuns lui Dumnezeu, ştiind că străinii care îi adoptă ori sînt atei, ori sectanţi, ori păgîni şi îi vor creşte în legea lor, lipsindu-i de mîntuire. Ba, unii din aceşti copii sînt revînduţi ca sclavi la alţi negustori de copii,

pentru bani, iar alţii sînt sacrificaţi şi omorîţi pentru a li se lua unele organe din corp ce vor fi folosite pentru unii bolnavi din spitale.

Iată pentru ce vînzarea şi traficul de copii creştini în ţară şi peste hotare este total interzis de Dumnezeu şi de Biserică, fiind un act barbar, împotriva vieţii şi a Evangheliei lui Hristos! Cei vinovaţi sînt opriţi de la Sfînta Împărtăşanie mulţi ani, unii chiar pînă la moarte.

Ce trebuie să facă preoţii şi rudele cu cei ce vor să-şi vîndă copiii, prin înfiere la străini de altă credinţă?

Preoţii din sate şi oraşe, ca şi însăşi conducerea Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu rudele celor ce vor să-şi înfieze copiii, sînt datori să oprească săvîrşirea acestui act necreştin,de înfiere, pe bani şi daruri, a copiilor ortodocşi din familiile sărace. La nevoie, preoţii pot colecta ajutoare băneşti şi materiale pentru sprijinirea celor săraci care au mulţi copii. Însă se ştie că nu părinţii cu mulţi copii, care sînt credincioşi şi ascultă de Biserică, îi vînd la străini, ci numai cei slabi în credinţă, care nu vin niciodată la sfintele slujbe şi care iubesc mai mult banii, averea şi viaţa aceasta decît pe Dumnezeu. De astfel de oameni se cuvine să ne ferim, dacă nu vor să se pocăiască.

Ce măsuri trebuie să ia Biserica împotriva acestui grav păcat al vînzării de copii?

Ar putea, pe de o parte, să se intervină oficial la guvernul ţării, ca acesta să interzică prin legi speciale acest genocid şi trafic inuman de copii mici. Pe de altă parte, ar putea să oblige preoţii din parohii să combată şi să se opună acestui păcat strigător la cer, pînă nu va fi prea tîrziu. Căci dacă credincioşii noştri vor fi corupţi total prin iubirea de bani, vor ajunge să-şi vîndă nu numai copiii, ci chiar şi sufletul şi credinţa apostolică ortodoxă, numai în schimbul unor bani, daruri, hrană, haine şi alte avantaje pămînteşti, care îi vor despărţi de Biserică şi de Hristos. Se cuvine să ştim că vînzarea de copii,

prin înfiere, alături de altele, este un semn apocaliptic al vremurilor din urmă.

Ce păcat săvîrşesc femeile, căsătorite sau necăsătorite, care nasc copii şi apoi îi părăsesc, dîndu-i la casele (leagănele) de copii; sau îi vînd pe bani şi îi abandonează pe ascuns?

Aceste mame sînt femei fără Dumnezeu şi fără milă, mai rele decît cele păgîne, care, deşi nu cred în Hristos, totuşi fac voia Lui. Iar dacă cunoaştem asemenea femei, să le ajutăm şi să le îndemnăm să nu facă un astfel de păcat. Apoi să le îndrumăm la biserici şi la preoţi iscusiţi, ca să le sfătuiască şi să le ajute pentru a nu-şi lepăda proprii copii. Cel ce va contribui la îndreptarea lor, va avea mare plată de la Dumnezeu.

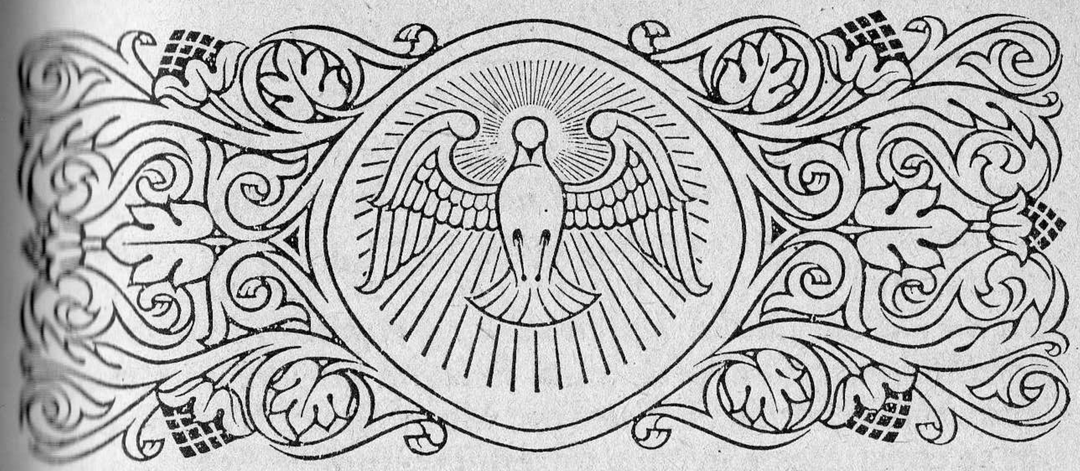

BOTEZUL COPIILOR

Cine săvîrşeşte Botezul, cînd se săvîrşeşte şi în ce loc anume?

Botezul copiilor nou-născuţi, ca şi al celor maturi, se săvîrşeşte în orice zi, dar mai ales Duminica, numai de preot şi de episcop, în intervalul de la 8 la 40 de zile de la naştere, dacă pruncul este sănătos, precum însuşi Mîntuitorul a fost botezat cu botezul Legii vechi la opt zile de la naştere, punîndu-I-Se numele de Iisus (Luca 2, 21). Slujba botezului se face canonic la biserică, în pridvor, în pronaos sau într-o încăpere anume rînduită din curtea bisericii. Dacă pruncul este bolnav, ca să nu moară nebotezat, poate fi botezat imediat după naştere la biserică, acasă sau la spital, ştiind că fără Botez în numele Preasfintei Treimi nimeni nu poate fi mîntuit (Matei 28, 19).

Cine pune nume copilului şi cînd anume se consfinţeşte?

Numele pruncului nou-născut se pune de părinţii pruncului împreună cu preotul din parohie. Este şi o rugăciune specială de punere a numelui, pe care o citeşte preotul deasupra pruncului, în ziua a opta, înainte de Botez. După ce

preotul însemnează pe prunc la frunte, la gură şi la piept şi îl binecuvîntează, zice această rugăciune de punere a numelui: *Doamne, Dumnezeul nostru, Ţie ne rugăm şi pe Tine Te chemăm, să se însemneze lumina feţei Tale peste robul Tău acesta* (aici i se pune numele) *şi să se însemneze Crucea Unuia-Născut Fiului Tău în inima şi cugetul lui, ca să fugă de deşertăciunea lumii şi de toată vicleana uneltire a vrăjmaşului şi să urmeze poruncile Tale* (din Molitfelnic). Numele pruncilor se consfinţeşte în clipa întreitei scufundări în cristelniţă, la Botez.

Nimeni nu trebuie să pună nume copilului fără preot şi fără această rugăciune citită pe creştetul lui, nici naşii, nici rudele şi nici părinţii copilului. Copiii care primesc nume creştine, cu binecuvîntarea preotului, sînt întotdeauna mai frumoşi, mai buni, mai înţelepţi şi le merge bine în viaţă, pentru că sfinţii cărora le poartă numele se roagă pentru ei.

Ce nume se pun copiilor ortodocşi?

Copiilor nou-născuţi trebuie să li se pună nume de sfinţi din calendarul nostru ortodox, de obicei numele sfîntului din ziua naşterii pruncului, sau din zilele dinainte sau de după ziua naşterii, cum doresc părinţii, rudele şi preotul de parohie, care este şi duhovnicul familiei. Se mai poate pune numele sfîntului al cărui hram îl are biserica de care aparţine copilul, sau nume de sfinţi români, ierarhi, mucenici şi cuvioşi. Se mai obişnuieşte a se pune primilor copii şi numele părinţilor care i-au născut sau i-au botezat.

În nici un caz nu se pun nume de sfinţi catolici, nume de protestanţi, de sectanţi, de artişti sau nume păgîne luate de la popoarele nebotezate, care nu cred în Hristos. Nu se pun nume de animale, de păsări, de eroi necreştini şi nume de zei, precum Diana, Afrodita, Venera etc. Este păcat să dăm copiilor nume străine de Hristos, în loc să le punem nume de sfinţi, care şi-au dat viaţa pentru credinţă şi se roagă neîncetat în ceruri înaintea Preasfintei Treimi pentru cei care le poartă numele.

Numele copilului dat în clipa scufundării întreite în apa Botezului nu mai poate fi schimbat, decît la tunderea în călugărie, care se mai numeşte şi al doilea botez.

Cîte nume se pun copiilor ortodocşi la Botez?

La Botez fiecare copil primeşte un singur nume, căci şi omul are o singură naştere şi un singur suflet. Numele de botez reprezintă sufletul omului unit cu Dumnezeu prin Botez, prin credinţă dreaptă şi fapte bune.

Este oprit a se pune copiilor două şi chiar trei nume la Botez, după moda de astăzi a lumii. Numele unui sfînt, care se dă copilului la Botez, îl face pe noul botezat ucenicul acelui sfînt al cărui nume îl poartă. Prin aceasta sfîntul devine rugător, ajutător şi protector al copilului creştin înaintea lui Dumnezeu, atît în această viaţă cît şi după moarte şi la înfricoşătoarea Judecată de apoi. Un creştin fără nume de sfînt în viaţă rămîne fără protector şi mijlocitor permanent la Dumnezeu. Şi ce este mai rău decît aceasta?

Numele cele mai potrivite pentru fetiţe sînt numele Maicii Domnului, al Sfintei Ana şi ale sfintelor muceniţe şi cuvioase din calendar. Iar la băieţi, numele cele mai frumoase sînt cel al Sfîntului Ioan Botezătorul şi ale Sfinţilor Apostoli, urmate de numele sfinţilor ierarhi, mucenici şi cuvioşi, dintre care unii s-au nevoit pe pămîntul ţării noastre şi se roagă pentru noi toţi.

Copiii avortaţi cu voia, ca şi copiii pierduţi fără voie sau morţi nebotezaţi, pot fi botezaţi în Biserica Ortodoxă?

În nici un caz copiii avortaţi, ucişi de mame sau morţi nebotezaţi din neglijenţa părinţilor, nu mai pot fi botezaţi, căci nici o Taină a Bisericii nu se face pentru cei morţi, ci numai pentru cei aflaţi în viaţă, care o cer şi o primesc cu credinţă. Copiii avortaţi de părinţi, cu voie sau fără voie, din cauza unor boli grele, sau morţi înainte de botez, rămîn la judecata lui Dumnezeu şi pe sufletul şi conştiinţa celor care i-au ucis - mame, părinţi, medici, asistente şi femei crimi-

nale, care au contribuit la avort – rude şi prieteni, care au îndemnat la acest lucru şi care nu s-au opus cît au putut avortului copiilor.

Încă şi preoţii de parohie au mare răspundere, dacă nu învaţă pe oameni, mai ales pe mame, să nu avorteze, afară de situaţia în care le este pusă viaţa în pericol. Preoţii care obişnuiesc, împotriva Canoanelor şi practicii Bisericii, să boteze la Bobotează şi în ziua Sfîntului Ioan Botezătorul (7 ianuarie) copii avortaţi, trebuie să se spovedească la episcop şi să facă un aspru canon, căci săvîrşesc un botez mincinos, fals, lipsit de harul mîntuirii. Prin aceasta ei amăgesc naivitatea credincioşilor şi încurajează uciderea de copii. De aceea, preotul care practică, necanonic, botezul copiilor avortaţi şi al celor morţi nebotezaţi, trebuie să fie caterisit, pierzînd harul preoţiei.

Copiii botezaţi o dată mai pot fi botezaţi a doua oară?

În nici un caz Botezul ortodox nu se mai poate repeta în viaţă vreodată. Iar credinciosul care cere să fie botezat a doua oară, el sau copilul său, să fie aspru canonisit de episcop. La fel şi preotul care botează a doua oară să fie caterisit de episcopul locului, căci zice Sfîntul Apostol Pavel: *Este un Domn, o credinţă, un Botez* (Efeseni 4, 5). Botezul simbolizează moartea şi învierea lui Hristos. Deci, dacă Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, a murit şi a înviat o dată, tot aşa şi creştinii trebuie să se boteze o singură dată în viaţă, în numele Preasfintei Treimi.

Cînd trebuie să se repete, totuşi, Botezul ortodox?

Cînd cineva nu a fost botezat în numele Preasfintei Treimi, cum sînt unele secte; cînd botezul a fost făcut de preoţi caterisiţi sau de preoţi schismatici, nehirotoniţi canonic; cînd cineva vine la Ortodoxie de la păgîni, adică de la evrei, mahomedani, budişti etc., şi cînd cineva s-a născut ateu sau a avut părinţi atei şi nu ştie dacă a fost botezat sau nu în Biserică. În toate aceste cazuri cel ce vine la Ortodoxie şi

dovedeşte că nu a fost botezat deloc, sau a fost botezat necanonic, trebuie să fie botezat din nou, ca şi cum s-ar fi născut atunci. Să urmeze însă, în toate cazurile, sfatul preotului paroh şi al episcopului.

Dacă mama este ortodoxă şi tatăl este catolic, sectant sau ateu, cum trebuie botezat copilul?

Copilul mamei ortodoxe trebuie botezat ortodox, chiar dacă tatăl copilului ar fi de altă religie sau ateu şi s-ar opune ca fiul său să fie creştin ortodox. La fel trebuie să facă şi soţul, dacă el este ortodox iar soţia este de altă religie. În ambele cazuri părinţii copilului trebuie să convină între ei asupra credinţei fiilor lor şi să apeleze la preotul ortodox din parohia respectivă, ca martor şi mediator.

Dacă părinţii copilului sînt atei sau au devenit sectanţi, cum poate fi botezat ortodox pruncul nou-născut?

În acest caz grav, copilul trebuie luat în grijă de către bunicii lui şi de naşii de cununie ai părinţilor, dacă sînt ortodocşi. Ei trebuie să vorbească cu preotul de parohie şi să boteze copilul în Biserica Ortodoxă. Apoi sînt datori să-l crească şi să-l înveţe dreapta credinţă şi frica de Dumnezeu.

Se poate face unui copil botez dublu, şi ortodox şi catolic, dacă părinţii sînt de religie mixtă?

Nu se pot face aceluiaşi copil două botezuri, aşa cum nu se pot face nici două cununii. Copilul trebuie botezat în religia mamei sau a tatălui, după cum convin părinţii, iar cînd copilul devine major, el singur poate alege de care religie să aparţină. Dacă doreşte să treacă de la catolicism la ortodoxie, nu i se mai repetă Botezul, ci i se face numai rînduiala convertirii şi Mirungerea cu Sfîntul şi Marele Mir în biserică. Biserica greacă, însă, obişnuieşte să boteze din nou pe toţi cei convertiţi la ortodoxie dintre catolici, protestanţi, sectanţi etc., fiind mai rigoristă.

Copiii botezaţi în bisericile stiliste trebuie botezaţi din nou? Sau este valabil botezul lor?

Copiii botezaţi în parohiile stiliste, cu calendarul neîndreptat, nu mai trebuie botezaţi a doua oară, dacă vin la parohii cu calendarul îndreptat, căci calendarul nu are nici o valoare dogmatică sau canonică. Cel mult li se face Mirungerea, dacă preotul din parohie consideră că este necesară. În schimb, preoţii de stil vechi botează a doua oară pe toţi creştinii ortodocşi convertiţi la vechiul calendar, căci ei urăsc pe ortodocşi şi îi consideră schismatici, adică uniţi cu catolicii. Acest botez este însă necanonic şi condamnat de Biserică. În asemenea cazuri trebuie să urmeze porunca episcopului respectiv.

Ce datorii au părinţii faţă de fiul lor nou-născut?

- Sînt datori să dea laudă lui Dumnezeu că le-a dat un copil sănătos şi să aibă grijă ca nu cumva să moară pruncul fără veste, nebotezat;
- Să nu amîne mult botezul pruncului, din motive omeneşti;
- Să aleagă naşi credincioşi şi iubitori de Dumnezeu pentru copil;
- Să facă slujba Botezului cu multă evlavie, iar nu cu mîndrie, şi să-i pună un nume ortodox din calendar;
- După botez să pregătească masă în familie, în cinstea pruncului, la care trebuie să ia parte preotul care a făcut Botezul, naşii şi rudele apropiate;
- Este cu desăvîrşire interzis la Botez să se facă petreceri cu beţii, cu dansuri şi muzică, cu scopul de a aduna daruri şi bani, smintind pe cei din jur, aşa cum se obişnuieşte în unele părţi, mai ales la oraşe.

Ce datorii are preotul faţă de copilul adus la Botez şi faţă de familia care l-a născut?

- Să cunoască bine familia în care s-a născut pruncul;
- Să facă toate rînduielile canonice după naştere: aghiasmă

la mama lăuză, aghiasmă la opt zile, să pună nume pruncului şi să aleagă naşii de Botez;
- Să nu lase pe părinţi şi pe naşi să pună pruncului nume păgîneşti, străine de ortodoxie, ci să-i pună un singur nume creştinesc, din calendarul ortodox;
- Să ia aminte ca nu cumva să moară pruncul nebotezat;
- Să fixeze ziua şi momentul potrivit pentru Taina Sfîntului Botez;
- Să săvîrşească slujba Botezului cu evlavie, adică întreagă şi fără grabă şi să citească *exorcismele* sau lepădările cu mare atenţie şi credinţă;
- Să nu accepte naşi răi, beţivi şi hulitori, care nu vin la biserică;
- Să nu accepte a se face în nici o familie masă cu dans, cu beţie, cu adunare de daruri şi bani, după săvîrşirea Botezului;
- Să supravegheze regulat pe părinţi şi pe naşi, pentru a vedea cum îşi cresc şi educă pruncul botezat;
- Să îndemne pe soţ să nu vină beat acasă, să nu fumeze şi să nu-şi certe soţia, care se sacrifică pentru copii, ştiind că toate acestea contribuie la îmbolnăvirea pruncului;
- Să împărtăşească pruncul botezat şi pe mama lui cît mai regulat posibil, căci pruncul este cea mai nevinovată fiinţă omenească de pe pămînt, iar Sfintele Taine îl ajută mult la creşterea lui firească şi duhovnicească;
- Să înveţe pe părinţii copilului că sînt datori să-şi iubească pruncul nou-născut, să-l ducă regulat la biserică, să-l împărtăşească lunar cu Sfintele Taine, să-l crească de mic în frică de Dumnezeu, ştiind că, fără o educaţie creştină profundă, nimeni nu se poate forma duhovniceşte şi nu poate urma lui Hristos.

De ce se face îmbisericirea pruncului şi a mamei după 40 de zile de la naştere?

Prin îmbisericire pruncul nou-născut este dăruit lui Dumnezeu, Care i-a dat viaţă, în semn de mulţumire, iar mama primeşte curăţire firească şi binecuvîntare pentru a naşte şi

alţi copii.

Această rînduială pentru curăţirea femeii după naştere o avem din Legea veche. Căci aşa a venit şi Maica Domnului cu pruncul Iisus în braţe, împreună cu dreptul Iosif la templul din Ierusalim, după 40 de zile, cînd dreptul Simeon a luat Pruncul în braţe şi a zis: *Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpîne, după cuvîntul Tău în pace...* (Luca 2, 22-32). Femeia după naştere nu poate intra în biserică pînă la 40 de zile, fiind necurată. Iar la 40 de zile mama îşi ia pruncul în braţe şi stă în pridvorul bisericii, pînă cînd preotul îi citeşte rugăciunea de curăţire şi o altă rugăciune de binecuvîntare pe capul pruncului. Apoi preotul ia pruncul în braţe, asemenea dreptului Simeon, şi intră cu el în biserică, rostind la intrare şi la toate icoanele mari această rugăciune: *Se îmbisericeşte robul lui Dumnezeu* (numele) *în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!*

Mama, mergînd după preot, se închină şi ea la toate icoanele, mulţumind lui Dumnezeu că i s-a dat har şi putere să nască un prunc pe lume. Dacă copilul este de parte bărbătească, preotul îl închină şi în Sfîntul Altar, atingîndu-i creştetul de cele patru colţuri ale Sfintei Mese. Apoi îl închină şi la icoana Maicii Domnului şi îl duce înaintea sfintelor uşi, de unde îl ia mama lui. Dacă este parte femeiască, nu se duce în Sfîntul Altar, ci se dă în braţele mamei sale în faţa icoanei Maicii Domnului. Din această zi femeia are voie să vină regulat la biserică.

Femeile care îşi avortează copiii în mod voit sau îşi pierd sarcina fără voie, trebuie să li se citească molitfa de îmbisericire la 40 de zile de la pierderea copilului?

Toate femeile care avortează copiii cu voia lor, sau pierd sarcina fără voie, ca şi cele care nasc normal, sînt obligate să vină la biserică după 40 de zile şi să ceară preotului să le citească molitfa de curăţire rînduită de Biserică. Însă, în timp ce mamele care au născut îşi aduc la biserică copilul pe care îl dăruiesc lui Dumnezeu în faţa Sfîntului Altar, cele ce şi-au ucis copilul vin să se căiască şi să ceară lui Dumnezeu iertare pentru această cumplită crimă.

De aceea, femeile care au pierdut sarcina, şi mai ales cele ce au avortat copilul, trebuie mai întîi să se mărturisească la preot de păcatul făcut, să promită că vor naşte alt copil în locul celui ucis şi să primească un aspru canon pentru acest păcat. Numai astfel preotul poate să le facă rînduiala de curăţire, ca să poată intra în biserică. Femeilor vinovate de crimă, prin avort şi îndemnare la avort, dacă nu se căiesc şi nu-şi mărturisesc păcatul, preotul nu are voie să le facă rînduiala de curăţire, nici nu le poate împărtăşi, cel puţin şapte ani de la săvîrşirea avortului.

Ce trebuie să facă mamele care au născut şi cele care au pierdut sarcina sau au făcut avort, dacă au neglijat să li se citească rînduiala curăţirii la 40 de zile?

Să ceară preotului să le citească rugăciunea de curăţire şi mai tîrziu, ca să intre în rînduiala canonică a Bisericii. Însă trebuie mai întîi să se mărturisească, să promită lui Dumnezeu că vor naşte alt copil în locul celui avortat şi apoi să li se facă slujba de curăţire.

EDUCAŢIA RELIGIOASĂ A COPIILOR

De cînd începe educaţia religioasă a copiilor?

Educaţia copiilor, în sens creştin, începe odată cu zămislirea lor, pentru că la formarea copilului are un rol deosebit şi educaţia religioasă a părinţilor lui. Dacă tata şi mama sînt buni creştini, dacă se mărturisesc şi se unesc cu Hristos regulat, prin rugăciune şi fapte bune, prin participarea la slujbele Bisericii şi Sfînta Împărtăşanie, atunci şi copiii pe care îi vor naşte vor fi blînzi, ascultători, iubitori de Dumnezeu şi de cele sfinte.

Contează mult dacă părinţii se roagă în familie, dacă postesc sfintele posturi, dacă se înfrînează de la viaţa conjugală în sărbători şi posturi şi dacă duc o viaţă creştinească echilibrată în toate. Căci, într-un fel va fi un copil zămislit la beţie, în zile de post sau în sărbători şi nedorit de părinţi şi altfel va arăta un copil zămislit ca rod al rugăciunii, în zile rînduite şi dorit de părinţii săi. Copilul care se zămisleşte la întîmplare, fără rînduială creştină, din păcat, după avort şi pază şi nedorit de părinţi va fi, de cele mai multe ori, un copil neascultător, agitat, îndărătnic, leneş la rugăciune şi învăţătură şi stăpînit din fragedă vîrstă de păcate trupeşti. Un asemenea copil va iubi mai mult cele pămînteşti decît pe cele sufleteşti, va fugi de biserică şi va aduce multe necazuri părinţilor.

De cîte ori pe an trebuie să se împărtăşească copiii mici?

După tradiţia Bisericii, pruncii se împărătşesc cel mai rar la 40 de zile. Mai des se împărtăşesc la 20-30 de zile, pentru că ei sînt fără păcate. Preotul trebuie să împărtăşească pruncii de curînd botezaţi şi copiii pînă la şapte ani de cîte ori cer părinţii acestora, adică măcar de douăsprezece ori pe an. Dacă sînt bolnavi, copiii să fie împărtăşiţi mai des, după caz. De dorit ar fi ca preotul să organizeze zile speciale pentru împărtăşirea copiilor mici din parohia sa. Învăţarea şi rostirea zilnică de rugăciuni scurte, spovedania, Sfînta Împărtăşanie şi ducerea cît mai regulată a pruncilor la slujbele Bisericii, formează prima carte nescrisă de religie a copiilor mici.

Care sînt primele cunoştinţe religioase pe care trebuie să le predea părinţii copiilor mici?

Îndată ce pruncii încep să vorbească şi să înţeleagă, adică de la vîrsta fragedă de 2-3 ani, părinţii, mai ales mama şi bunica, trebuie să deprindă pe copii a face semnul Sfintei Cruci. De la Sfînta Cruce să se înceapă educarea şi catehizarea copiilor. Căci cu Crucea ne începem şi ne săvîrşim viaţa toţi creştinii, fiind fii ai Crucii şi ai Învierii. Copilul, ca şi orice creştin, trebuie să se însemneze cu Sfînta Cruce şi cînd se scoală, şi cînd se aşează la masă, şi cînd se culcă, şî cînd merge cu mama la biserică. Că de va iubi copilul Crucea, va iubi în viaţă şi Biserica, va iubi şi dreapta credinţă şi va fi în toate ascultător. Apoi mama să-i înveţe pe copii prima rugăciune: *În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Amin!*

Să-i deprindă apoi, de mici, să facă metanii seara şi dimineaţa şi să sărute sfintele icoane. Iar de la vîrsta de 3-4 ani copiii trebuie să înveţe de la părinţi rugăciunea cea mai scumpă a creştinilor, adică să memoreze **Tatăl nostru**, pe care se cuvine să-l rostească de mai multe ori pe zi, mai ales

dimineaţa, la masă şi seara la culcare. Este foarte bine ca mama să rostească în genunchi, împreună cu copiii, rugăciunile începătoare, **Tatăl nostru, Crezul** şi să facă cu ei cîteva închinăciuni şi metanii. Rugăciunea părinţilor făcută odată cu copiii este cea mai puternică lecţie de religie din viaţa lor. De la vîrsta de 4-5 ani copiii trebuie să memoreze şi alte rugăciuni, cum sînt: **Înger, îngeraşul meu..., Doamne, Doamne , ceresc Tată...** şi chiar **Crezul**. Sînt copii care ştiu Crezul de la 4-5 ani, iar unii îl rostesc şi în biserică.

Care sînt datoriile părinţilor faţă de copiii mici?

- Să nască copii din dorinţă, din datorie şi din iubire creştină, iar nu din întîmplare, din îndemnul altora şi de frica pedepsei divine;
- Să-şi boteze copiii la timpul cuvenit şi să poarte grijă de ei ca de cel mai mare dar primit de la Dumnezeu;
- Să se roage pentru copiii lor şi să ceară de la Dumnezeu sănătate, înţelepciune, credinţă tare, viaţă curată şi mîntuire pentru ei;
- Să le dea de mici o bună educaţie religioasă, să-i ducă regulat la biserică, mai ales la Sfînta Liturghie, şi să-i înveţe rugăciuni scurte pe de rost;
- Să-i împărtăşească la 30-40 de zile cu Preacuratele Taine şi să-i ducă la preoţi pentru rugăciune şi binecuvîntare;
- Să-şi ferească fiii atît în casă, cît şi afară, de tot felul de sminteli, de copii răi, de vorbe urîte, de filme cu bătăi sau de desfrîu etc.;
- Să facă rugăciunile împreună cu copiii lor, pentru a-i învăţa de mici să se roage lui Dumnezeu cu dragoste;
- Să nu-şi lase copiii în casele vecinilor, mai ales la televizor, ca să nu se smintească sufleteşte;
- De la vîrsta de 4-5 ani să-şi culce copiii separat de părinţi şi fetiţele separat de băieţi;
- Să rînduiască copiilor educatoare şi îngrijitoare bune şi credincioase, ca să-i ducă la biserică şi să le vorbească de Hristos.

Dacă părinţii vor face aşa, copiii lor vor creşte în frică de Dumnezeu şi vor fi izbăviţi de tot răul în viaţă.

Este bine să se dea copiii de mici la creşă?

Ideal ar fi să nu se dea copiii spre creştere şi educaţie în mîinile altora, afară de mare nevoie. Oricît de bune şi evlavioase ar fi educatoarele şi supraveghetoarele de la creşe, copiii se educă cel mai bine numai lîngă mamele lor. Căci mama, pe lîngă cinstea ei de mamă, are un dar divin primit de la Dumnezeu, care se transmite copilului, chiar fără ştirea ei, şi lucrează în inima lui prin puterea Duhului Sfînt. De aceea, mama nu poate fi niciodată înlocuită de educatoare sau de alte persoane. Creşele de copii mici sînt şi ele bune, numai dacă educatoarele sînt femei creştine ortodoxe şi dacă lucrează cu credinţă şi grijă la educarea copiilor. Un rol important ar avea în creşe prezenţa unui preot misionar. Educatoarele trebuie să fie dotate cu obiecte şi cărţi religioase şi să-i înveţe pe copii rugăciuni şi cîntări creştine, să-i ducă pentru închinare pe la biserici şi mănăstiri şi să facă religie cu ei. Altfel, creşele de copii au numai un caracter social, iar nu unul moral-creştin.

Este bine să se aducă în casă femei îngrijitoare, pentru copii?

Acest lucru este admis numai dacă sînt copii mulţi în familie şi dacă mama este bolnavă şi nu reuşeşte să-i îngrijească singură. Altfel, este păcat şi riscant ca mamele să lase grija şi educarea copiilor în seama femeilor străine, care nu au întotdeauna milă faţă de ei. De asemenea, este păcat să se încredinţeze copiii, cea mai mare bogăţie a familiei, în grija altora, iar mamele să meargă la distracţii, în concediu etc. Căci nimic nu este mai de preţ pentru cei căsătoriţi decît dreapta credinţă în Dumnezeu şi copiii. Copiii, ori mîntuiesc, ori osîndesc pe părinţii care i-au născut.

De aceea, nu se încredinţează copiii, mai ales cînd sînt mici, în seama străinilor, cu atît mai mult cu cît femeile îngrijitoare

6 зак. 852

sînt femei rele, necredincioase, care nu se roagă, nu se spovedesc şi nu vor să meargă la biserică. În cazul în care soţia este suferindă şi are copii mulţi, poate fi ajutată la creşterea şi îngrijirea lor de mama ei, de rude, de femei bătrîne şi credincioase, sau de fete cuminţi, făcîndu-se toate cu binecuvîntarea preotului.

În ce condiţii îşi pot da părinţii fiii la căminele de copii sau la grădiniţe?

Părinţii îşi pot încredinţa copiii la căminele de copii sau la grădiniţe numai în cazul cînd nu au o îngrijitoare creştină sau o rudă apropiată să le crească copiii acasă, în frică de Dumnezeu, cum pot fi: o fiică mai mare, bunica copiilor sau o creştină evlavioasă.

Dacă sînt nevoiţi să-şi dea copiii la cămin, să-i ducă unde sînt educatoare creştine cunoscute, recomandate de preot şi unde se face educaţie religioasă ortodoxă. Adică, să fie icoane în camerele copiilor, să se predea religia de către preoţi anume rînduiţi, copiii să fie spovediţi şi împărtăşiţi regulat la biserică, iar din timp în timp să fie duşi spre închinare, binecuvîntare şi recreere la biserici şi mănăstiri deosebite, din partea locului.

Apoi, la cămine şi grădiniţe de copii este necesar să existe albume religioase colorate, potrivite cu vîrsta lor, să se facă serbări adecvate, iar copiii să memoreze rugăciuni, cîntece şi versuri creştine.

Toate acestea contribuie foarte mult la educarea şi formarea duhovnicească a copiilor mici.

De ce este necesară educaţia religioasă a copiilor în şcolile primare?

Trei sînt instituţiile de bază care contribuie la creşterea şi educaţia religioasă şi duhovnicească a copiilor pînă la vîrsta de 14-16 ani. Prima este familia, unde se nasc trupeşte şi sînt educaţi copiii de către părinţi, în iubire de Hristos, pînă la vîrsta de 7 ani. A doua este şcoala primară şi gimnazială,

unde copiii primesc primele cunoştinţe despre Dumnezeu şi despre morala creştină, de la învăţători şi preoţi. Iar a treia, şi cea mai înaltă şcoală de educaţie creştinească, este Biserica, maica de obşte a tuturor, în care copiii şi noi toţi ne naştem duhovniceşte din apă şi din duh, prin Sfîntul Botez, în numele Preasfintei Treimi şi unde fiecare îşi mărturiseşte păcatele, primeşte Sfînta Împărtăşanie şi se uneşte tainic, prin rugăciune şi învăţătură, cu Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii. De aceea, educaţia religioasă în şcolile primare şi în gimnazii nu numai că este obligatorie, dar este şi hotărîtoare pentru creşterea copiilor, din cea mai fragedă vîrstă, în credinţa adevărată în Dumnezeu, prin formarea şi pregătirea lor pentru viaţă.

Şcolile, fără educaţie religioasă, nu pot creşte copiii în spirit creştin, nici nu le pot imprima o morală evanghelică ortodoxă, aşa cum s-a întîmplat în şcolile noastre în ultimii 40 de ani, în care se constată un procent ridicat de copii răi, handicapaţi spiritual, indiferenţi religios, neascultători de părinţi, amăgiţi şi dependenţi, în bună parte, de televizor şi de ispitele lumii moderne.

Salvarea creştin-morală a copiilor noştri depinde, pe viitor, numai de educaţia lor religioasă în aceste trei instituţii amintite mai sus.

De ce se îmbolnăvesc uneori copiii mici, dacă nu au păcate?

Copiii mici se îmbolnăvesc trupeşte, în general, din cauza păcatelor părinţilor lor, care nu s-au mărturisit la timp la preot, nici n-au făcut canon pentru ele. Aceasta este cauza principală a suferinţelor din familie. Alte cauze sînt şi acestea:

- Dacă părinţii au greşit trupeşte înainte de Cununia religioasă;
- Dacă soţii s-au păzit conjugal un timp, ca să nu aibă copii;
- Dacă părinţii au făcut avorturi înainte şi după naştere;
- Dacă părinţii amîndoi, sau unul din ei, au făcut grele păcate trupeşti şi au căzut în desfrînare;

- Dacă soţii nu merg regulat la biserică şi nu au grijă de sufletul lor şi al copiilor;
- Dacă soţii nu cred cu tărie în Dumnezeu, nici nu se roagă mai mult cu post şi metanii;
- Dacă părinţii sînt stăpîniţi de patima mîndriei, pentru care Dumnezeu îi smereşte prin necazuri, sărăcie şi boli;
- Dacă părinţii nu-şi duc copiii regulat la Spovedanie şi la Sfînta Împărtăşanie şi nu îi cresc în iubire de Hristos şi în căldura Duhului Sfînt.

Acestea sînt principalele pricini pentru care Dumnezeu pedepseşte pe copii cu boli, pentru păcatele părinţilor.

Ce trebuie să facă părinţii care au copii bolnavi?

- Să se spovedească imediat amîndoi părinţii, împreună cu toată familia;
- Să-şi împărtăşească mai des copiii bolnavi;
- Să facă aghiasmă şi Sfîntul Maslu în casă;
- Să promită lui Dumnezeu şi duhovnicului că nu vor mai avorta copii şi că în locul celor avortaţi vor naşte alţi copii (cînd este cazul);
- Să citească zilnic două-trei catisme din Psaltire şi Paraclisul Maicii Domnului, cu credinţă, cu post şi metanii;
- Să facă milostenie la săraci şi la cei cu copii mulţi;
- Să meargă regulat la biserică în sărbători şi Duminica;
- Să urmeze întru toate sfatul preotului.

Dacă copilul bolnav nu se face sănătos, este semn că unul din părinţi, sau amîndoi, încă nu s-au spovedit la preot şi n-au părăsit păcatele de moarte.

Care sînt ispitele care-i încearcă pe copii şi ce trebuie să facă părinţii şi povăţuitorii lor?

Copiii între 7 şi 10 ani sînt ispitiţi îndeosebi de gîndul de a lua bani din casă, fără ştirea părinţlor; de a se împrieteni cu copii răi, de a pleca de acasă pe ascuns, de a încerca să fumeze, de a imita pe părinţi în cele rele, de a sta la televizor, privind imagini necurate, pierzînd timpul de rugăciune şi de odihnă, iar în unele cazuri, sînt biruiţi de instinctele trupeşti.

Copiii între 10 şi 14 ani sînt ispitiţi, mai ales, de curiozitatea instinctelor trupeşti, de patima tutunului, a înjurăturilor şi de televizor, care le răpeşte aproape tot timpul liber şi le întinează mintea şi trupul.

Pentru înlăturarea ispitelor care bîntuie în rîndul copiilor la această fragedă vîrstă, părinţii, educatorii şi învăţătorii sînt datori să-i supravegheze îndeaproape, să-i culce, acasă şi la cămine, în camere separate de băieţi şi de fete, să-i ferească de tot felul de imagini şi filme pornografice şi de televizor, care îi robeşte de mici.

Preoţii care predau religia în şcoli şi duhovnicii copiilor sînt datori să facă aghiasmă regulat în şcoli şi cămine, să pună icoane în toate sălile de clasă şi dormitoare, să dea gratuit copiilor cărţi de rugăciuni şi de educaţie religioasă şi morală, precum şi cruciuliţe şi iconiţe. Apoi preotul să facă rugăciuni împreună cu copiii, să-i cheme Duminica şi în sărbători la Sfînta Liturghie şi să combată toate ispitele care îi lovesc, printr-o mai deasă spovedanie şi împărtăşanie, ştiind că şi preoţii şi părinţii vor da seamă pentru sufletele lor în faţa lui Dumnezeu.

De felul cum vor fi crescuţi, educaţi, supravegheaţi şi catehizaţi religios copiii, pînă la vîrsta de 14-15 ani, depinde în cea mai mare măsură realizarea lor în viaţă şi mîntuirea sufletelor lor.

EDUCAŢIA RELIGIOASĂ A TINERILOR

Ce datorii creştineşti au părinţii faţă de copiii mai mari?

Au aceleaşi datorii ca şi faţă de copiii mici. Numai că de la 14-15 ani rolul principal în educaţia religioasă a copiilor îl au preoţii duhovnici, pe cînd la cei mici rolul de bază îl au părinţii şi, în special, mamele. Aceasta deoarece copii mici sînt mai emotivi, mai ascultători de părinţi şi imită fidel tot ceea ce văd la ei, bun sau rău. În schimb, copiii mai mari încep să cugete şi să-şi pună întrebări. Ei trec de la vizual şi emoţional la raţional şi, odată cu dezvoltarea personalităţii, copiii devin mai curioşi şi mai îndoielnici, fiind stăpîniţi de gîndul mîndriei şi de instinctul sexual.

Acum, mai mult ca oricînd, copiii au nevoie, pe lîngă părinţi trupeşti, de un părinte sufletesc, de un educator întărit cu harul Duhului Sfînt, ca împreună să conlucreze la educarea şi formarea lor religioasă şi morală.

Deci, marea datorie a părinţilor acum este să-şi încredinţeze copiii unui preot duhovnic bun şi iscusit în povăţuirea sufletelor către Hristos, Mîntuitorul lumii. A doua datorie a părinţilor este să-şi ducă copiii regulat la biserică, mai ales la Sfînta Liturghie; la Spovedanie, la Sfînta

Împărtăşanie şi la discuţii cu preoţi duhovniceşti, cît mai des posibil. Apoi, să-i ducă în pelerinaj la mănăstiri, la sfintele moaşte, la părinţi bătrîni, care le pot descoperi frumuseţile vieţii în Hristos şi bucuria harică a rugăciunii, a smereniei, a milei creştine faţă de aproapele şi a iubirii dumnezeieşti pentru întreaga zidire.

În ce constă rolul major al preotului duhovnic la educarea religioasă a copiilor?

Preotul este singurul om şi vas al Duhului Sfînt pe pămînt, care lucrează şi cu raţiunea şi cu harul, cît şi prin exemplul personal. În timp ce părinţii trupeşti îi influenţează numai emoţional şi firesc pe copii, preotul îi influenţează mai ales haric, divin. Cuvîntul lui este cuvîntul lui Hristos, rugăciunea lui coboară Duhul Sfînt peste oameni, binecuvîntarea lui luminează mintea şi inima, dezlegarea făcută de el eliberează sufletul de păcate şi de diavoli şi îl uneşte cu Hristos.

De aceea, este absolut necesar să se facă religia în şcolile primare, în gimnazii şi în licee, aşa cum a fost în trecut, măcar pînă la vîrsta de 18 ani, căci aceasta este vîrsta cea mai critică a tinerilor, pentru a fi salvaţi de furtuna ispitelor trupeşti şi de mulţimea curselor rele, care pot influenţa negativ formarea duhovnicească a fiecărui tînăr.

Care sînt preocupările principale ale tinerilor între 16 şi 18 ani?

Preocupările care frămîntă pe tineri la vîrsta adolescenţei, cea mai critică vîrstă din viaţă, sînt în general trei:

- setea de cunoaştere, care se manifestă prin studiu şi prin dorinţa de a vedea lucruri noi;
- descoperirea vocaţiei pentru viitor;
- dorinţa întemeierii unei familii.

Care sînt persoanele care pot ajuta şi influenţa cel mai mult pe tineri la formarea personalităţii lor şi la realizarea idealurilor de viaţă ale acestora?

Primii care pot ajuta sau împiedica cel mai mult pe tineri sînt părinţii după trup, îndeosebi mamele. Apoi sînt preoţii duhovnici, care au un rol major în viaţa tinerilor, mai ales la cei evlavioşi. În sfîrşit, profesorii, rudele şi prietenii de familie.

Dacă aceste trei categorii de persoane vor colabora între ele, la formarea vocaţiei şi personalităţii tinerilor în duh profund creştin, îndreptîndu-le inima şi paşii spre Biserică, spre sfinţenie, spre Dumnezeu – idealuri înalte şi nemuritoare – aceşti tineri, fie elevi de liceu sau de şcoli profesionale, fie studenţi, vor fi cu adevărat fericiţi. Iar dacă părinţii lor sînt dezbinaţi, beţivi ori divorţaţi, rudele lor sînt indiferente iar preoţii nu se ocupă personal de ei în mod duhovnicesc, ajutîndu-i cu rugăciunea, cu cuvîntul şi cu harul, după voia lui Dumnezeu, tinerii pot fi rataţi spiritual şi social pentru toată viaţa.

Cum îi pot ajuta mai bine părinţii pe proprii lor fii la vîrsta adolescenţei?

Dacă tata şi mama sînt buni creştini şi se roagă mult lui Dumnezeu, dacă trăiesc în pace între ei şi colaborează cu preoţii, în mod sigur copiii lor vor fi îndreptaţi pe drumul cel bun, devenind fii credincioşi ai Bisericii şi oameni de nădejde ai societăţii.

Conlucrarea dintre părinţii trupeşti şi cei duhovniceşti contribuie cel mai mult la călăuzirea tinerilor pe calea unei vieţi sociale cinstite şi binecuvîntate de Dumnezeu. Iar dacă şi părinţii trupeşti sînt străini de Biserică, dezbinaţi, imorali şi divorţaţi, şi nici preoţii nu se ocupă suficient de educarea religioasă a tinerilor, ei vor deveni cei mai nefericiţi oameni de pe pămînt.

Care este contribuţia Bisericii la formarea tinerilor adolescenţi pentru viaţă?

Toţi creştinii botezaţi sînt membri ai Bisericii lui Hristos şi fii ai lui Dumnezeu după har. Deci, Biserica este mama lor duhovnicească, care le oferă toate darurile mîntuirii: Botez, Spovedanie, Sfînta Împărtăşanie, Sfînta Liturghie, preoţi, cărţi sfinte etc. Prin acestea Biserica îşi împărtăşeşte harurile ei tuturor creştinilor şi tinerilor care se pregătesc pentru viaţă.

Rolul principal în viaţa creştină îl au preoţii duhovnici, ca vase ale Duhului Sfînt. Ei sînt datori, fiind direct răspunzători în faţa lui Hristos, să ajute la formarea tinerilor, să-i întărească în dreapta credinţă, să răspundă la nevoile lor sufleteşti, să le pună la dispoziţie cărţi ortodoxe, să-i spovedească, să-i împărtăşească, să le vorbească de Hristos şi de greutăţile vieţii pămînteşti, să-i înveţe a se ruga, a se smeri şi a ierta şi să le arate cum se pot izbăvi de ispitele seducătoare ale tinereţii.

Se poate spune că preoţii şi duhovnicii buni transformă familia, şcoala şi societatea în sine, călăuzindu-le spre o trăire profundă în Hristos, vie, curată şi mîntuitoare.

Care sînt ispitele principale ale tinerilor între 16 şi 18 ani?

Ispitele predominante la adolescenţi sînt:
- Orgoliul de a ieşi de sub tutela părinţilor lor;
- Îndoiala în credinţă şi instabilitatea religioasă;
- Lupta tot mai puternică cu gîndurile, cu imaginaţiile şi cu păcatele trupeşti.

Cum pot fi ajutaţi tinerii adolescenţi împotriva acestor puternice încercări?

Primii care trebuie să-i ajute pe tineri, sfatuindu-i, supraveghindu-i şi rugîndu-se pentru ei, sînt părinţii şi membrii familiei. Ei trebuie să se intereseze de viaţa, de comportarea şi de preocupările fiilor lor de zi cu zi. Iar dacă observă unele abateri, să ia măsuri. Adică să-i îndrume la Biserică şi la

duhovnici şi să se roage lui Dumnezeu pentru întărirea lor în credinţă şi pentru scăparea lor de furtuna păcatelor trupeşti, întreţinute, mai ales, de lipsa educaţiei religioase, de prietenii rele, de distracţii, de tot felul de practici necreştine, care îi obsedează pe tineri, la care se adaugă şi cumplita propagandă pornografică răspîndită prin televizor, filme şi cărţi de imoralitate. Interzicerea acestor mijloace diabolice de ucidere morală şi religioasă a tinerilor creştini este singura cale de salvare a lor.

După părinţi, sînt datori să-i ajute pe tineri preoţii şi duhovnicii. Ei sînt singurii care le îndreaptă paşii spre Hristos, care pătrund prin har în inimile tuturor şi pot pune pe rănile lor fragede leacurile duhovniceşti cele mai potrivite, cum sînt: rugăciunea, postul, deasa spovedanie, Sfînta Împărtăşanie, citirea cărţilor sfinte şi multa sfătuire individuală.

La fel şi profesorii, care îi educă în şcoli, trebuie să le fie exemple de moralitate, prin credinţă, comportament, îmbrăcăminte şi prin seriozitate. Iar în licee se impune obligatoriu separarea băieţilor de fete, pentru păstrarea moralităţii lor, aşa cum era în trecut la noi şi în toate ţările ortodoxe.

Cum trebuie să se procedeze cu copiii care cad de mici victimă păcatelor trupeşti?

Trebuie să se procedeze cu multă discreţie şi înţelepciune, pentru a-i scăpa de acest greu păcat şi a-i izbăvi pe cei vinovaţi de deznădejde şi chiar de sinucidere. Dacă părinţii trupeşti cunosc păcatele copiilor, nu trebuie să- i bată şi să-i pedepsească fără milă, ca să nu-i piardă cu totul, ci să-i ducă mai dintîi la spovedanie la duhovnici iscusiţi, iar acasă şi la biserici să se facă multe rugăciuni pentru ei pînă se liniştesc sufleteşte.

Dacă sînt fete minore care rămîn însărcinate, atenţia părinţilor trebuie să fie şi mai mare, ca să nu se sinucidă, dar nici să le silească să-şi avorteze copii; ci să le îndemne să-i nască, lăsîndu-le în voia lui Dumnezeu şi urmînd în toate cazurile sfatul duhovnicilor lor.

Cum pot fi ajutaţi copiii şi tinerii handicapaţi, bolnavi, orfani şi săraci, ca şi cei decăzuţi moral din lipsă de educaţie religioasă?

Aceasta este o mare datorie creştină şi umană a societăţi de azi şi o datorie evanghelică a Bisericii şi a tuturor creştinilor faţă de copiii din suferinţă, indiferent din ce motive se află în această stare şi de ce religie aparţin. Biserica Ortodoxă, ca instituţie divino-umană, trebuie să colaboreze cu toate instituţiile de binefacere de stat şi private şi împreună să facă mai mult pentru alinarea, educarea şi sprijinirea materială şi creştină a copiilor din suferinţă.

Preoţii rînduiţi pentru spitale şi şcoli de copii orfani şi handicapaţi trebuie să fie zilnic prezenţi între ei. Să se roage lui Dumnezeu pentru ei, să le facă regulat Sfîntul Maslu, să facă rugăciuni seara şi dimineaţa împreună cu ei, să le împartă gratuit cărţi de rugăciuni, cruciuliţe şi iconiţe şi să-i mîngîie duhovniceşte. Apoi, să-i împace cu Hristos prin Spovedanie, să le ţină lecţii de religie, să-i ferească de păcat şi să-i împărtăşească cu Sfintele Taine.

De asemenea, şi credincioşii sînt datori să ajute după putere familiile cu copii bolnavi şi infirmi, să meargă mai des pe la spitale, pe la cămine de copii şi orfelinate şi să le aline suferinţele cu cele necesare vieţii, cu cărţi sfinte şi cu iubirea lor. Astfel, vor împlini cuvîntul Domnului, Care zice: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

Care sînt marile probleme care îi preocupă pe tineri şi, în special, pe studenţi, după vîrsta de 18 ani?

La această vîrstă tinerii sînt preocupaţi, în general, de următoarele probleme majore:

- Terminarea cu bine a studiilor sau a şcolilor de calificare preferate;
- Întemeierea unui cămin prin căsătorie;
- Obţinerea unui serviciu bun. Cu părere de rău se constată că foarte puţin îi preocupă pe tineri, mai ales pe studenţi,

acumularea cunoştinţelor religioase şi trăirea vie în Hristos. Ca urmare, puţini studenţi şi tineri apelează la ajutorul Bisericii, la sfatul preoţilor, la spovedanie şi la sfînta rugăciune. Şi aceasta nu din necredinţă în Dumnezeu, ci mai ales din lipsă de educaţie religioasă şi de sfătuire din partea părinţilor şi a preoţilor, fapt care îi menţine în stare de indiferenţă.

Ce trebuie să facă Biserica şi slujitorii ei pentru atragerea din nou a tineretului în braţele lui Hristos?

Biserica trebuie să manifeste un mai mare interes pentru atragerea din nou a tinerilor la credinţă. Iar ierarhii, preoţii şi monahii sînt chemaţi astăzi de Hristos să adune din toate părţile pe fiii Bisericii Sale şi să le redescopere frumuseţile Ortodoxiei, ale trăirii creştine adevărate în duhul Sfintei Evanghelii, punîndu-i în contact direct cu cei mai buni duhovnici. Apoi să se roage pentru ei şi împreună cu ei, pînă cînd li se vor curăţi inimile şi Duhul Sfînt se va atinge de sufletele lor.

Din clipa aceea tinerii nu vor mai putea fi indiferenţi de cele sfinte şi vor fi din nou prezenţi în viaţa Bisericii. Dar unde sînt aceşti preoţi şi duhovnici providenţiali, care ar putea redeştepta lumea şi tineretul la o nouă şi profundă trăire în Hristos?

Care sînt principalele păcate care robesc tineretul de azi?

Păcatele care stăpînesc astăzi pe tinerii de la sate şi oraşe, mai ales pe elevii de liceu şi pe studenţi, sînt puţine, dar cu efecte negative foarte mari.

Primul este desfrîul, sub toate formele lui, alimentat în ultimul timp de filmele pornografice, de revistele şi publicaţiile cu tot felul de imagini imorale şi de îmbrăcămintea indecentă, necuviincioasă, a femeilor de azi. La acestea se adaugă televizorul, discotecile, petrecerile de noapte, distracţiile de tot felul etc. Toate aceste mijloace diabolice de distrugere a moralei creştine, anume dirijate în acest scop,

împing la desfrîu şi la pierzare pe majoritatea tinerilor şi credincioşilor noştri, ucid multe suflete, întinează inimile şi mintea celor slabi şi alungă pe Hristos din casele creştinilor.

Al doilea mare păcat este avortul în rîndul fetelor tinere, ca urmare a campaniei organizate de distrugere a tineretului prin pornografie, prin prostituţie, prin înstrăinare de Biserică şi prin lipsa totală de catehizare în şcoli, licee şi facultăţi.

Al treilea mare păcat al tinerilor, elevi şi studenţi, îl formează practicile oculte de provenienţă asiatică, cum sînt: yoga, artele marţiale, zen, spiritism, magie etc, care au invadat oraşele, şcolile, facultăţile şi în special mediul studenţesc, rupîndu-i total de Biserică şi de tradiţia patristică ortodoxă, avînd ca scop crearea unui haos spiritual şi împingerea lor, în cele din urmă, în prăpastia necredinţei şi a indiferentismului religios.

Trebuie amintit de asemenea prozelitismul sectar intensiv ce corupe, în bună parte, tineretul ortodox necatehizat şi superficial, îndeosebi prin noile secte: *Bahai* şi *New Age* (Noua Eră). Acestea sînt unele din cele mai ameninţătoare mişcări pentru creştinism, ce sînt puternic influenţate de ideile *Societăţii Teosofice*, întemeiată în 1875 la New York, avînd ca prim plan construirea unei „noi ordini a lumii" ce, de fapt, urmăreşte atingerea scopului ei final – controlul asupra lumii.

Alt mare păcat, care a îmbolnăvit tineretul de astăzi, este indiferentismul religios, un fel de semiateism ce predomină, mai ales, în rîndul intelectualilor şi al studenţilor. Cei loviţi de acest păcat refuză slujbele Bisericii, cărţile sfinte, Spovedania, Sfînta Împărtăşanie, sfatul duhovnicesc şi viaţa curată în Hristos.

Trebuie amintit aici şi alt păcat mare al familiilor creştine – mîndria vestimentară, adică îmbrăcămintea indecentă a fetelor şi femeilor tinere, prin care se ucid multe suflete slabe şi se întinează mintea bărbaţilor.

Ce trebuie să facă Biserica şi slujitorii ei pentru combaterea acestor păcate şi atragerea tineretului înapoi la Hristos?

- Să se facă rugăciuni speciale prin mănăstiri şi familii, pentru întoarcerea tinerilor la dreapta credinţă şi la unirea lor cu Hristos;

- Să fie rînduiţi preoţi misionari şi duhovnici buni în şcoli, licee şi facultăţi, căci aceştia pot întoarce pe mulţi la pocăinţă prin harul Sfîntului Duh, prin Spovedanie şi Sfînta Împărtăşanie;

- Să se organizeze cît mai des întîlniri creştine cu tinerii şi cu studenţii, precum şi discuţii libere cu teologi, profesori şi preoţi duhovniceşti renumiţi;

- Să se difuzeze gratuit sau cu preţ redus, cărţi ortodoxe dintre cele mai căutate, care pot călăuzi, lumina şi dobîndi multe suflete tulburate, amăgite şi decăzute moral-religios;

- Să se organizeze cu tinerii excursii cu caracter religios pe la mănăstiri şi să se folosească şi alte căi de întoarcere şi apropiere a tineretului de Hristos.

Cum trebuie să ne purtăm cu copiii ca să nu-i smintim? Ce ne învaţă Fiul lui Dumnezeu despre aceasta?

Atît părinţii trupeşti şi rudele, cît şi părinţii sufleteşti, adică preoţii şi naşii de botez, ca de altfel toţi creştinii, sînt datori să se poarte cu copiii mici şi cu elevii de şcoli ca şi cu nişte îngeri şi copii ai lui Dumnezeu, îndemnîndu-i la rugăciune, la biserică şi la fapte bune, ca nu cumva să-i sminteascâ cu ceva, pentru că vor da greu răspuns la judecată. Căci zice Mîntuitorul: *Lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu-i opriţi, căci a unora ca aceştia este împărăţia lui Dumnezeu* (Marcu 10, 14). În alt loc zice: *De nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi precum pruncii, nu veţi intra în Împărăţia cerurilor. Cine se va smeri pe sine ca pruncul, acela este cel mai mare în Împărăţia cerurilor* (Matei 18, 3-4). Iar despre cei care smintesc şi ucid sufleteşte pe copii prin faptele lor – părinţi, rude, femei

îmbrăcate necuviincios etc – zice Domnul: *Cine va sminti pe unul dintr-aceştia mai mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui să i se atîrne de gît o piatră de moară şi să fie afundat în adîncul mării* (Matei 18, 6).

Iată cît de mare este păcatul smintelii, faţă de copii! Ei sînt măsura iubirii, a credinţei, a smereniei şi a mîntuirii noastre. Vai de părinţii care-şi ucid sufleteşte proprii copii! Vai de femeile rele şi desfrînate, care smintesc pe tineri şi pe copii, cu îmbrăcămintea lor necuviincioasă, trăgîndu-i la desfrînare, căci vor fi aruncate în *adîncul mării,* adică în adîncul iadului, unde nu mai este iertare!

VIAŢA RELIGIOASĂ ÎN FAMILIE

Care este cea mai importantă faptă bună care întăreşte, sfinţeşte şi uneşte familia cu Hristos?

Este sfînta rugăciune, făcută cu multă rîvnă şi credinţă în Dumnezeu. Rugăciunea este viaţa şi sufletul familiei, a Bisericii, a fiecărui creştin şi a întregii lumi. Rugăciunea însoţită de post este numită de Sfinţii Părinţi *mama tuturor faptelor bune*. Rugăciunea făcută cu evlavie şi lacrimi sporeşte credinţa, smereşte inima, aduce căinţă pentru păcate, alungă diavolii din inimi şi din casă, împacă pe soţi şi copii, stinge vrăjitoria şi ura şi aduce în familiile creştine harul Duhului Sfînt.

În familia unde soţii şi fiii lor se roagă mai mult lui Dumnezeu, nu este ceartă, tulburare şi dezbinare, ci numai pace, bucurie şi unire în Hristos. Iar în casa unde creştinii nu se roagă deloc sau unul se roagă şi ceilalţi stau la televizor, la beţii şi distracţii, acolo stăpîneşte cearta, desfrîul, sărăcia şi divorţul, care destramă familia.

Care sînt însuşirile principale ale rugăciunii în familie?

Rugăciunea trebuie să se facă în taină, ca să nu ştie vecinii

şi rudele cum şi cît se roagă şi posteşte fiecare în casă. Căci aşa ne învaţă Mîntuitorul: *Cînd te rogi, intră în cămara ta şi, închizînd uşa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, şi Tatăl tău, Care vede în ascuns, îţi va răsplăti ţie* (Matei 6, 6). A intra în cămară înseamnă a te ruga din inimă, a te ruga în taină.

Rugăciunea să se facă în comun, cu toţi membrii familiei - părinţi, fii şi nepoţi - mai ales cînd copiii sînt mici, căci zice Domnul: *Unde sînt doi sau trei adunaţi întru numele Meu, acolo sînt şi Eu în mijlocul lor* (Matei 18, 20). Rugăciunea în comun are mai mare putere decît rugăciunea individuală. Însă unde nu sînt copii mici, creştinii se pot ruga singuri.

Rugăciunea să se facă din inimă, cu credinţă, cu post şi metanii după putere, cu statornicie şi cu multă smerenie, cum zice proorocul David: *Dintru adîncuri am strigat către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu* (Psalmul 129, 1). Iar în alt loc zice: *Inimă înfrîntă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi* (Psalmul 50, 18). Apoi zice: *Smeritu-m-am şi m-am mîntuit* (Psalmul 114, 6). Este mare păcat să se laude cineva cu rugăciunea şi cu faptele sale bune, căci pierde toată plata şi este părăsit de Dumnezeu.

Rugăciunea să se facă neîncetat de către credincioşi, adică în tot timpul şi locul, atît din carte cît şi liber, din memorie, repetînd mereu pe cale şi la lucru rugăciuni scurte, cum ne învaţă Sfîntul Apostol Pavel: *Rugaţi-vă neîncetat!* (I Tesaloniceni 5, 17).

Ce rugăciuni trebuie să se facă în casele creştinilor?

Cele dintîi rugăciuni pe care trebuie să le citească credincioşii, cînd se scoală din somn, sînt rugăciunile dimineţii, din Ceaslov sau din Cartea de rugăciuni. La acestea se mai adaugă, după rîvna şi timpul fiecăruia, un acatist şi una sau două catisme din Psaltire şi cel puţin zece metanii. Iar seara, înainte de culcare, să citească întîi rugăciunile spre somn şi Paraclisul Maicii Domnului. Apoi să citească o catismă din Psaltire şi să facă cel puţin zece metanii şi, astfel, cerîndu-şi iertare cei mai mici de la cei mai mari, adică copiii de la

părinţi, şi însemnîndu-şi patul cu semnul Sfintei Cruci, să sărute icoana Mîntuitorului şi a Maicii Domnului şi să se culce fiecare în patul său, dînd laudă lui Dumnezeu pentru ziua care a trecut.

Acestea sînt rugăciunile zilnice minime, obligatorii fiecărui creştin ortodox. Iar cine doreşte să se roage mai mult, să urmeze sfatul preotului.

Care sînt rugăciunile zilnice obligatorii copiilor, bătrînilor şi celor bolnavi?

Creştinii infirmi, bolnavi şi bătrîni, ca şi copiii mici pînă la 8-10 ani, sînt datori să ştie pe de rost şi să spună în fiecare seară şi dimineaţă măcar rugăciunile începătoare, adică **Împărate ceresc**, **Preasfîntă Treime** şi **Tatăl nostru**, apoi **Crezul**, **Psalmul 50**, şi **Cuvine-se cu adevărat** şi să facă cîteva metanii sau închinăciuni, după putere.

Acestea sînt cele mai scurte rugăciuni zilnice pe care trebuie să le spună copiii, bătrînii şi bolnavii. Iar cei foarte bolnavi, ca şi copiii sub 6 ani, sînt datori să facă Sfînta Cruce şi să rostească măcar **Tatăl nostru**, de cîteva ori pe zi, sau să le citească cineva regulat rugăciuni din Ceaslov, lîngă patul de suferinţă.

Cum trebuie să se roage cei ce călătoresc, cei ce lucrează în fabrici, pe cîmp, în spitale, cei grav bolnavi, cei operaţi, infirmi, orbi, neştiutori de carte şi mamele care nasc?

Să se roage în taină, cu mintea şi cu inima curată, rostind mereu **Tatăl nostru** şi să-şi facă semnul Sfintei Cruci. Apoi să repete în gînd **Rugăciunea lui Iisus**, zicînd: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul* (sau păcătoasa). Dacă nici atît nu pot, din cauza durerii, să zică de mai multe ori: *Doamne, miluieşte-mă!; Doamne, ajută-mi!; Doamne, iartă-mă!; Doamne, ai milă de mine!*

Dacă cei bolnavi şi imfirmi sînt inconştienţi sau muribunzi, să se roage rudele apropiate pentru ei, citindu-le cîteva rugăciuni scurte din carte sau pe de rost şi să atingă de fruntea

lor Crucea şi icoana Mîntuitorului. Apoi să cheme preotul să le citească rugăciuni speciale de iertare şi uşurare, să facă Sfîntul Maslu pentru ei, să-i spovedească şi să-i împărtăşească cu Trupul şi Sîngele lui Hristos.

Care este cea mai importantă rugăciune a creştinilor?

Cea mai importantă rugăciune a tuturor creştinilor este rugăciunea **Tatăl nostru**, pentru că ne-a fost dată de însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, Care ne-a poruncit, zicînd: *Aşa să vă rugaţi: Tatăl nostru Care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău...* (Matei 6, 9-13). De aceea, toţi creştinii – copii, tineri şi bătrîni – sînt datori să o ştie pe de rost şi să o repete mereu, ziua şi noaptea, în casă, pe cale, la lucru şi la masă, oriunde şi oricînd, pînă la sfîrşitul vieţii. Iar cine nu ştie pe de rost **Tatăl nostru** şi nu-l zice regulat cu evlavie şi credinţă, acela nu are voie să se împărtăşească cu Sfintele Taine.

Care este cea mai înaltă rugăciune din viaţa creştinilor şi a monahilor?

Este **rugăciunea lui Iisus** sau rugăciunea minţii şi a inimii. Adică să rostim neîncetat, cu atenţie şi smerenie, din adîncul inimii aceste cuvinte: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!* Această sfîntă rugăciune trebuie să o repete mereu călugării şi mirenii, ziua şi noaptea, indiferent unde s-ar afla, pînă cînd aceasta se fixează în inimă şi se lucrează singură prin harul Duhului Sfînt.

Puterea acestei rugăciuni este dumnezeiască pentru că numele Domnului nostru Iisus Hristos, repetat mereu cu căinţă şi smerenie, taie ca o sabie toate patimile şi gîndurile rele din inimile noastre, izgoneşte pe diavoli şi uneşte mintea cu inima, prin darul lui Dumnezeu. Fericiţi sînt călugării şi credincioşii care cheamă numele Domnului în ajutor toată viaţa, că nu este alt nume mai scump în cer şi pe pămînt decît numele lui Iisus Hristos!

Care este cea mai puternică rugăciune a creştinilor în vreme de ispite, pagube, judecăţi, primejdii, vrăjitorie şi tot felul de necazuri?

Este citirea psalmilor, cu post şi cu lacrimi, mai ales la miezul nopţii. Psaltirea, ajutată de post, are mare putere asupra diavolilor şi asupra vrăjmaşilor văzuţi şi nevăzuţi. De aceea, ori de cîte ori credincioşii sînt loviţi de vrăjitorii şi au necazuri mari, judecăţi, boli grele, operaţii etc., sînt datori să facă rugăciuni cu post, ziua şi la miezul nopţii, sau cînd poate fiecare, citind cîteva catisme la Psaltire şi Paraclisul Maicii Domnului. Apoi să facă metanii după putere şi numaidecît vor simţi harul şi ajutorul Sfîntului Duh şi se vor izbăvi de toată primejdia.

Care este timpul cel mai potrivit pentru rugăciune?

Tot timpul este potrivit pentru a lăuda pe Dumnezeu, căci şi îngerii Îl laudă neîncetat. Dar timpul cel mai de preţ pentru sfînta rugăciune este la miezul nopţii, cum spune psalmistul: *În miezul nopţii m-am sculat să mă mărturisesc Ţie, pentru judecăţile dreptăţii Tale* (Psalmul 118, 62). Şi aceasta, pentru că noaptea mintea şi inima sînt eliberate de grijile trecătoare, iar creştinii se pot ruga mai în linişte. Sfinţii Părinţi numesc rugăciunea de noapte, rugăciune de aur; cea de dimineaţă, rugăciune de argint şi cea din timpul zilei, rugăciune de lut, fiind amestecată cu multe gînduri şi griji.

Cine stabileşte canonul de rugăciuni şi metanii şi toată rînduiala de viaţă duhovnicească în casele creştinilor?

Toată rînduiala creştinească din familie, adică rugăciunea zilnică, postul, spovedania, Sfînta Împărtăşanie, canonul pentru păcate, educarea copiilor, citirea cărţilor sfinte, sfinţirea caselor, menţinerea dragostei şi păcii între soţi şi între părinţi, copii şi rude - toate cele duhovniceşti - trebuie cunoscute de preotul de parohie, care este şi duhovnicul

familiei respective. Nimic din cele de mai sus nu trebuie să fie rezolvate fără preot, ci numai cu sfatul şi porunca lui. Iar cei care nu vor să întrebe, nici nu ascultă de cuvîntul preotului lor, nu au linişte în casă, nici pace în suflet şi nu le merge bine în viaţă.

De aceea, creştinii trebuie să facă toate cu rugăciune şi credinţă în Dumnezeu şi cu sfatul şi binecuvîntarea duhovnicului.

Ce alte fapte bune deosebite cere Dumnezeu de la credincioşi?

Pe lîngă sfînta rugăciune, credincioşii trebuie să împlinească şi alte fapte bune, strict necesare pentru mîntuirea şi binecuvîntarea familiei creştine, dintre care amintim:

Participarea regulată la slujbele Bisericii, mai ales la Sfînta Liturghie, în Duminici şi sărbători, a tuturor membrilor familiei – bunici, părinţi, fii şi nepoţi. Numai cei grav bolnavi, cei ce nu pot merge la biserică din motive canonice şi cei ce sînt la serviciu, sînt scutiţi de biserică. Iar cei care pot merge şi nu participă două duminici consecutive la sfintele slujbe, *sînt opriţi doi ani de la Sfînta Împărtăşanie,* după Canoanele Bisericii.

Respectarea Sfintelor Posturi. În fiecare familie credincioşii sînt datori să postească cu sfinţenie cele patru posturi de peste an, precum şi miercurea şi vinerea, iar lunea să postească facultativ, după rîvnă şi putere. În casele unde se fac multe rugăciuni şi se ţin toate posturile, acolo se simte permanent binecuvîntarea lui Dumnezeu, iar membrii familiei sînt liniştiţi şi trăiesc în iubire şi bucurie duhovnicească şi toate se termină cu bine. Iar în casele lipsite de rugăciune şi de post, cum se vede în zilele noastre, domneşte cearta, sărăcia şi păcatul şi toate sînt lipsite de bucurie şi de pacea Duhului Sfînt. Însă şi postul şi rugăciunea să se ţină cu multă credinţă şi cît mai tainic posibil, ca Domnul să plătească dincolo fiecăruia, la arătare.

Spovedania. Toţi membrii familiei, părinţi şi copii, sînt

datori să se spovedească de cel puţin patru ori pe an, în cele patru posturi şi la acelaşi duhovnic, ştiind că prin mărturisire cu căinţă se iartă toate păcatele făcute după Botez. Mare păcat fac părinţii care nu se spovedesc regulat, nici nu merg la biserică, nici nu-şi duc copiii la spovedanie, sau merge la biserică numai unul din ei, iar celălalt nu, amînînd pocăinţa la bătrîneţe. De aceea, multe familii se dezbină, soţii se ceartă, copiii rămîn singuri, iar nu puţini mor nepocăiţi şi se lipsesc de mîntuire.

Sfînta Împărtăşanie. Credincioşii trebuie să se împărtăşească cu Trupul şi Sîngele lui Hristos de cel puţin şase-opt ori pe an; iar copiii, bătrînii şi bolnavii, de douăsprezece ori pe an, cum recomandă Sfîntul Ioan Gură de Aur şi Canoanele Bisericii. Cei opriţi de cele Sfinte, pentru păcate grele, să ia numai aghiasmă mare şi să urmeze sfatul duhovnicului lor. Femeile gravide trebuie să se împărtăşească obligatoriu în luna a noua, iar cei bătrîni, bolnavii şi cei ce merg la operaţie, trebuie să se împărtăşească mai des, ca nu cumva să moară nespovediţi şi neuniţi cu Hristos, Mîntuitorul lumii, Care zice: *Cel ce mănîncă Trupul Meu şi bea Sîngele Meu are viaţă veşnică şi Eu î l voi învia în ziua cea de apoi* (Ioan 6, 54).

Milostenia, după putere, la cei săraci, orfani şi bolnavi este, de asemenea, o mare virtute a creştinilor, prin care ne împărtăşim de mila lui Hristos, precum Însuşi zice: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7). Mare păcat fac creştinii care adună averi străine, cu care îşi zidesc case mari şi îşi cumpără maşini şi haine scumpe, în timp ce alţii nu au ce mînca. Milostenia scoate multe suflete din iad şi acoperă mulţime de păcate.

Grija pentru cei morţi este şi ea o datorie sfîntă şi un act de milostenie pentru cei răposaţi nepregătiţi, care nu se mai pot ajuta singuri. Iar cine nu poartă grijă de rudele răposate săvîrşeşte un greu păcat. Milostenia la săraci pentru cei adormiţi, pomenirea lor la Sfînta Liturghie şi la parastase cu dezlegări, scot multe suflete din osînda iadului.

Citirea cărţilor sfinte. Cărţile sfinte se împart în două

categorii: *cărţi de cult şi de rugăciune* şi *cărţi de învăţătură ortodoxă*. Creştinii trebuie să aibă în casele lor atît cărţi de rugăciune, cît şi cărţi de învăţătură duhovnicească.

Dintre cărţile de rugăciune, cele mai importante sînt: Ceaslovul, Psaltirea, Acatistierul şi Cartea de rugăciuni. Din Ceaslov credincioşii trebuie să citească zilnic în fiecare familie, după rîvnă şi putere, rugăciunile de dimineaţă şi de seară, Canonul de pocăinţă, Paraclisul Maicii Domnului, cele şapte Laude şi rugăciunile pentru Sfînta Împărtăşanie, cînd sînt pregătiţi a se uni cu Hristos. Din Acatistier să se citească zilnic un acatist sau două, la alegere, de obicei Acatistul Mîntuitorului şi al Maicii Domnului, iar din Psaltire o catismă sau două, după sfatul duhovnicului. Iar cînd sînt pe cale sau la lucru, fiecare să se roage din cartea mică de rugăciuni.

Dacă sînt foarte ocupaţi cu cele pămînteşti, creştinii trebuie să se roage mai ales noaptea, renunţînd definitiv la televizor, la radio, la filme, la petreceri, la discuţii deşarte şi la somn mult şi să citească măcar rugăciunile de dimineaţă şi de seară, un acatist, un paraclis, o catismă din Psaltire şi să facă 10-20 de metanii. Cînd lucrează sau călătoresc, să repete în taină **Tatăl nostru** şi **Rugăciunea lui Iisus**. Dacă soţii nu pot să se roage nici atît, sau sînt bolnavi, să pună pe copii să se roage în locul lor şi să facă metanii. Dintre cărţile sfinte de învăţătură ortodoxă, cele mai necesare pentru mîntuire sînt: Sfînta Scriptură (Vechiul şi Noul Testament), Vieţile Sfinţilor, Filocalia, Patericul, Scrierile Sfinţilor Părinţi, Proloagele, scrierile de teologie ortodoxă şi altele. Din toate aceste cărţi, începînd cu Biblia, creştinii sînt datori să citească zilnic cîteva pagini, cu sfatul şi binecuvîntarea duhovnicului, spre mîntuirea şi folosul lor sufletesc.

Pelerinaje la locurile sfinte. Creştinii ortodocşi au datoria să meargă în pelerinaj pentru închinare la toate locurile sfinte din apropiere, cum sînt mănăstirile, sfintele moaşte, icoanele făcătoare de minuni, precum şi la duhovnicii mai iscusiţi. Toate aceste locuri de închinare şi de zidire sufle-

tească formează Ierusalimul nostru românesc şi contribuie mult la întărirea credinţei şi creşterea evlaviei bunilor creştini, iubitori de Hristos. O dată în viaţă, creştinii care au posibilitate este bine să se închine şi la Mormîntul Domnului din Ţara Sfîntă.

Viaţa morală şi îmbrăcămintea cuviincioasă sînt şi ele virtuţi obligatorii pentru credincioşii noştri ortodocşi. In fiecare familie părinţii trebuie să dea o bună educaţie religioasă copiilor lor, crescîndu-i în totală frică de Dumnezeu şi iubire pentru aproapele. Vorbirea cuviincioasă, cu blîndeţe şi smerenie, şi îmbrăcămintea creştinească sînt absolut necesare fiilor Bisericii lui Hristos. Creştinii, atît acasă, cît şi în societate, trebuie să fie blînzi, smeriţi, răbdători, milostivi şi iertători faţă de toţi. Apoi sînt datori să vorbească liniştit şi creştineşte cu toţi oamenii; să nu jignească pe nimeni cu cuvîntul şi să se îmbrace cuviincios, iar nu ca păgînii şi desfrînaţii.

Îmbrăcămintea şi vorbirea cuviincioasă formează oglinda văzută a fiecărui creştin şi exprimă nivelul său duhovnicesc interior. De aceea, sînt oprite cu desăvîrşire, la creştini, vorbirea lumească, pornografică, glumele, înjurăturile, beţia, petrecerile, dansurile, filmele, cărţile şi imaginile care duc la desfrînare, sulimenirea şi îmbrăcămintea scurtă la femei, fumatul şi orice păcat care sminteşte pe cei din jur şi ucide sufletele slabe sau robite de patimi. La aceasta ne îndeamnă şi Sfîntul Apostol Pavel, prin cuvintele: *Vorbiţi între voi în psalmi şi în laude şi în cîntări duhovniceşti, lăudînd şi cîntînd Domnului în inimile voastre* (Efeseni 5, 19). Iar Iisus Hristos spune că *pentru orice cuvînt deşert pe care îl vor rosti oamenii, vor da socoteală în ziua judecăţii* (Matei 12, 36).

Care sînt marile bucurii duhovniceşti ale familiei creştine?

Cea dintîi şi cea mai mare bucurie a creştinilor este aceea că s-au născut creştini, că trăiesc în Hristos prin Botez şi prin rugăciune, că sînt fii ai Bisericii Ortodoxe, care păstrează cu

sfinţenie dreapta credinţă în Dumnezeu de două mii de ani. A doua, este bucuria mîntuirii, care izvorăşte din dreapta credinţă, din lucrarea faptelor bune şi din harul Duhului Sfînt, revărsat peste noi prin cele şapte Sfinte Taine.

A treia mare bucurie a familiei creştine o formează copiii născuţi şi crescuţi în credinţă şi în iubire de Dumnezeu, care aduc bucurie părinţilor pe pămînt şi mîntuire în cer.

Alte bucurii ale familiei creştine sînt: armonia şi iubirea sfîntă dintre părinţi şi copii, bucuria sfintei rugăciuni, bucuria Sfintei Liturghii, care este unică pe pămînt, bucuria trăirii în feciorie şi a unei vieţi curate în Hristos; bucuria milosteniei în numele Domnului, bucuria unirii cu Hristos prin rugăciune, pocăinţă şi Sfînta Împărtăşanie, bucuria citirii cărţilor sfinte, bucuria unui sfîrşit bun creştinesc şi nădejdea dobîndirii vieţii veşnice.

Care sînt principalele ispite care lovesc familia creştină?

Dintre ispitele sufleteşti cu care se confruntă familia creştină de azi, cele mai mari sînt: ispita necredinţei în Dumnezeu şi a îndoielii în credinţă, ispita gîndurilor de hulire a celor sfinte (a sfinţilor, a icoanelor, a preoţilor etc.), ispita lepădării de Ortodoxie, la îndemnul sectanţilor de tot felul, care corup pe fiii Bisericii lui Hristos prin răstălmăcirea Bibliei, prin minciuni şi prin daruri materiale; ispita deznădejdii de mîntuire şi ispita sinuciderii, care loveşte pe cei slabi în credinţă şi robiţi de păcate grele.

Toate aceste ispite pot fi biruite prin multă rugăciune şi post, prin mergerea regulată la biserică, prin Sfînta Spovedanie, prin citirea cărţilor sfinte ortodoxe şi prin urmarea sfatului dat de duhovnic.

Iar dintre ispitele fireşti amintim pe cele mai grele, care sînt: ispita desfrînării, cea mai cumplită din viaţa omului, care robeşte şi ucide pe cei mai mulţi; ispita mîndriei şi a slavei deşarte, prin tot ce are creştinul – avere, casă, copii, haine luxoase etc. Apoi ispita lăcomiei de avere, bani, haine, mîncare etc., care duce la certuri, ură şi judecăţi; ispita beţiei –

mama desfrînării – care biruieşte mai ales pe bărbaţi şi duce la moarte şi la destrămarea familiei; ispita uciderii de copii, prin avort şi pază, care biruieşte pe cei mai mulţi creştini de azi şi-i face ucigaşi de oameni; ispita mîniei şi a certurilor şi a răzbunării între creştini, care stăpîneşte numeroase familii, precum şi ispita clevetirii aproapelui, a amînării pocăinţei, a vrăjitoriei şi a uitării de ceasul morţii.

BOLILE SUFLETEŞTI ALE FAMILIEI CREŞTINE DE ASTĂZI

Familia, fiind cea mai veche instituţie divino-umană, întemeiată de Dumnezeu încă din Rai, care stă la temelia vieţii şi a societăţii omeneşti, a fost ispitită şi lovită de satana, duşmanul de moarte al omenirii, chiar de cînd a fost creată. Căci nu poate răbda vicleanul frumuseţea zidirii lui Dumnezeu. De aceea, după facerea primilor oameni, diavolul a ispitit şi a amăgit pe Adam şi Eva, prin cele mai grele păcate, cum sînt: mîndria, neascultarea, lăcomia, nerecunoaşterea păcatelor şi desfrînarea, căci îndată ce au călcat porunca lui Dumnezeu *au cunoscut că erau goi* (Facerea 3,7). Adică s-a depărtat harul lui Dumnnezeu de la ei şi au căzut în păcat, care este moarte a sufletului şi trupului.

Cu aceleaşi ispite şi păcate cu care diavolul a ispitit şi a biruit pe membrii primei familii în Rai, atacă şi loveşte şi astăzi familia creştină. Mai mult, acum diavolul foloseşte şi alte ispite, reuşind să destrame tot mai mult familia, atît de bolnavă, de la sfîrşitul mileniului nostru.

Care sînt principalele păcate care stăpînesc astăzi lumea creştină şi desfiinţează scopul sacru al familiei întemeiate de Dumnezeu?

Păcatele care au îndepărtat cel mai mult lumea de Dumnezeu şi au îmbolnăvit fără vindecare familia şi societatea creştină de astăzi, sînt următoarele:

- necredinţa în Dumnezeu şi îndoiala în credinţă;
- indiferentismul religios;
- lipsa totală de educaţie religioasă a tinerilor, a soţilor şi a copiilor;
- înstrăinarea aproape totală de Biserică, de rugăciune, de pocăinţă şi de Sfintele Taine;
- sectarismul şi lepădarea de dreapta credinţă;
- ura şi răzbunarea dintre părinţi, copii şi rude;
- lăcomia şi iubirea de averi;
- desfrînarea sub toate formele ei, concubinajul (căsătoria fără cununie religioasă), adulterul (înşelarea soţului sau a soţiei), sodomia (păcate trupeşti peste fire), malahia sau onania (păcate trupeşti individuale) etc.;
- păzirea conjugală de orice fel, pentru a nu avea copii;
- avortul sau uciderea de copii, sub toate formele;
- vînzarea şi abandonarea de copii;
- alcoolismul (beţia), cu toate urmările lui;
- televizorul, radioul, video etc;
- pornografia în familie, prin filme, discoteci, cărţi, reviste şi imagini obscene de tot felul;
- divorţul, cu toate urmările lui - căsătoria a doua, a treia, sinuciderea;
- uitarea de Dumnezeu;
- hulirea de Dumnezeu;
- vrăjitoria;
- osîndirea şi clevetirea;
- nemulţumirea pentru darurile primite;
- moartea fără pocăinţă.

Acestea sînt cele mai grele păcate şi boli sufleteşti, aproape

fără leac, care destramă zi de zi familia creştină de astăzi.

De ce unele familii nu cred în Dumnezeu?

Familii care nu au crezut deloc în Dumnezeu, din generaţie în generaţie, sînt foarte puţine, însă familii creştine care au crezut, dar s-au lepădat de Dumnezeu, adică au apostaziat din diferite convingeri şi motive, personale sau sociale, sînt multe. Iată motivele principale pentru care unele familii, sau o parte din membrii lor, devin atei, adică apostaţi şi fără Dumnezeu:

- din mîndrie şi neascultare;
- din lipsă totală de educaţie religioasă în familii şi în şcoli;
- din cauză că au citit cărţi de filozofie şi literatură ateistă;
- din cauză că s-au smintit de viaţa unor slujitori ai Bisericii;
- din interese politice şi materiale;
- din cauza unor boli psihice incurabile, căci de regulă ateii sînt bolnavi psihic, cum zice Duhul Sfînt prin gura lui David: *Zis-a cel nebun întru inima sa: Nu este Dumnezeu* (Psalm 13,1).

Cîte feluri de atei sînt?

Sînt atei activi, fanatici, care se silesc să convertească şi pe alţii la necredinţă şi lepădare de Dumnezeu, mai ales pe membrii familiilor lor, cum sînt ateii comunişti, care au distrus biserici şi au ucis milioane de creştini. Sînt şi atei pasivi, indiferenţi, care îşi ascund necredinţa şi nu obligă pe cei din jur să le urmeze. Aceştia sînt cei mai numeroşi.

Care sînt categoriile sociale cele mai lovite de ateism şi îndoială religioasă?

Ateismul şi îndoiala religioasă lovesc, în special, familiile oamenilor intelectuali, bolnavi de mîndrie, cum sînt: conducătorii politici şi militari, medicii, profesorii, filozofii, scriitorii etc., şi mai puţin oameni de rînd, care de obicei sînt modeşti şi mai credincioşi.

Cum se comportă ateii în familie şi în societate?

- Ateii nu merg niciodată la biserică, nici chiar de Sfintele Paşti sau merg numai cînd sînt invitaţi;
- Nu citesc deloc cărţi religioase şi urăsc cele sfinte şi pe slujitorii Bisericii;
- Sînt permanent tulburaţi la inimă şi la chip, se tem de moarte, au gînduri de sinucidere şi răspîndesc în jur tristeţe şi frică;
- Sînt necomunicativi, eyită orice discuţii religioase, critică aspru Biserica, cred că ştiu totul, sînt bolnavi de mîndrie, nasc copii handicapaţi şi de obicei mor cu moarte cumplită sau se sinucid.

Cum poate salva Biserica familiile stăpînite de diavolul necredinţei şi al îndoielii?

Cele mai bune mijloace de convertire a ateilor la credinţa în Dumnezeu sînt cele cunoscute şi practicate de la început de Biserică şi de Sfinţii Părinţi. Adică, să ne rugăm lui Dumnezeu pentru luminarea şi întoarcerea lor la credinţă; să le dăm să citească Sfînta Scriptură şi cărţi de învăţătură ortodoxă; să-i invităm la discuţii duhovniceşti cu preoţi şi duhovnici, dintre cei mai iscusiţi, şi să-i ajutăm cu tot ce au nevoie, în speranţa reîntoarcerii lor la Ortodoxie. Iar dacă refuză orice discuţie despre credinţă şi despre Dumnezeu, să-i lăsăm la judecata Lui, ştiind că asemenea oameni sînt bolnavi sufleteşte şi stăpîniţi de demonul necredinţei şi al mîndriei.

De ce majoritatea creştinilor noştri sînt indiferenţi faţă de Biserică şi nu vor să trăiască o viaţă creştină adevărată?

Pentru că nu au avut în parohiile lor preoţi duhovniceşti deosebiţi, ca să le poată cîştiga inima şi să-i atragă la Dumnezeu prin rugăciune, prin cuvînt de învăţătură şi prin exemplu personal. Apoi pentru că nu vor să se roage în casele lor, nici nu citesc cărţi sfinte, ci pierd timpul, alergînd după averi sau petrecînd în ospeţe, în beţii şi la televizor, amînînd pocăinţa

şi uitînd de moarte şi de judecata viitoare.

Cum pot fi atraşi la Biserică şi la trăirea vie în Hristos creştinii indiferenţi de mîntuirea lor?

Dacă într-o parohie vine un preot misionar bun, cu viaţă duhovnicească deosebită şi cu har în cuvînt şi faptă, în doi-trei ani el poate atrage şi reînvia pe toţi credincioşii. Cei care încă nu vor să se pocăiască şi să se împace cu Hristos, pot fi întorşi la Dumnezeu prin necazuri şi suferinţe rînduite de pronia divină.

Cum se poate stinge ura şi răzbunarea dintre soţi, dintre părinţi şi copii şi dintre familiile creştine?

Numai prin rugăciune şi post îndelungat, căci cu acestea se fac adevărate minuni. Iar dacă cearta şi ura se aprind mai tare în casele creştinilor, să se roage la miezul nopţii cel puţin o oră, citind trei-patru catisme la psaltire şi făcînd 50-100 de metanii. Apoi să se spovedească cu căinţă, să-şi ceară iertare unii de la alţii şi să urmeze sfatul preotului.

Cum se pot împăca familiile şi rudele care se ceartă de la moştenire şi de la avere?

În toate cazurile de ceartă şi neînţelegere în familii, din motive materiale sau sufleteşti, creştinii trebuie să asculte de preot ca de Hristos şi să urmeze sfatul lui şi al bătrînilor din familie. Căci dacă şi-ar aduce aminte creştinii de moarte, niciodată nu s-ar certa pentru cele pămînteşti.

Ce păcat fac creştinii care adună averi în familie mai mult decît le trebuie?

Creştinii robiţi de lăcomie şi de iubirea de argint, care se îmbogăţesc din furt, din averi străine şi din minciună, şi adună bani, îmbrăcăminte şi hrană mai mult decît au nevoie, cumpărîndu-şi case şi maşini luxoase, aceia nu mai cred în Dumnezeu, căci se închină materiei. Ei nu merg nici la biserică, că nu au timp; nu fac nici milostenie, că sînt zgîrciţi; nu nasc nici

copii mulţi, nu ajută pe cei din nevoi, fiindcă sînt răi şi nemilostivi. Unii ca aceştia nu se pot mîntui, căci nu iubesc nici pe Dumnezeu, nici pe aproapele. Mîntuirea lor este pocăinţa şi milostenia.

Cum se pot mîntui lacomii, zgîrciţii şi bogaţii iubitori de averi?

Aceştia se pot mîntui numai prin milostenie şi prin căinţă. Adică prin împărţirea averilor de prisos la săraci, prin spovedanie cu lacrimi şi prin întoarcerea lor spre Hristos.

Care sînt urmările lăcomiei, zgîrceniei şi iubirii de averi?

„Lăcomia strică omenia", spune poporul. În casa unde stăpîneşte demonul lăcomiei, al zgîrceniei şi al iubirii de averi, acolo nu este darul lui Dumnezeu, căci săracul şi orfanul sînt izgoniţi de la ei. De aceea, în casele lacomilor este permanent ceartă, neînţelegere, ură, răzbunare şi uitare de Dumnezeu, păcate care duc sufletele la pierzare. Însă dacă cei robiţi de aceste patimi se întorc la pocăinţă, sînt primiţi şi iertaţi, căci Dumnezeu *nu voieşte moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu.*

Dacă cineva moare nepocăit şi cu multe averi, are nădejde de mîntuire?

Nu, căci nu a avut grijă de sufletul său, închinîndu-se averilor, iar nu lui Dumnezeu. Cel ce moare într-o stare ca aceasta este asemenea celui ce se sinucide şi numai Biserica şi mila lui Dumnezeu îl mai pot uşura.

Ce păcat fac părinţii care nu-şi cresc copiii în frica Domnului?

Părinţii care îşi ucid copiii, prin lipsa totală de educaţie religioasă, lăsîndu-i robiţi de patimile acestei lumi, vor da greu răspuns în faţa dreptului Judecător, căci nu şi-au făcut datoria de tată şi de mamă pe deplin, pierzînd atît mîntuirea lor, cît şi a copiilor lor.

Numai pocăinţa din toată inima, a părinţilor şi a copiilor, îi poate salva de veşnica osîndă.

Cum trebuie să-şi educe părinţii pe copiii lor?

Să le vorbească de mici despre Hristos, să fie modele vii pentru copii, să nu-i smintească prin viaţa lor, să-i ducă regulat la biserică. Apoi să-i deprindă cu spovedania, cu smerenia, cu cititul cărţilor sfinte, cu Sfînta Împărtăşanie şi cu toată fapta bună, iar la şcoală să-i supravegheze şi să-i crească în permanentă frică de Dumnezeu.

Cine răspunde direct de educaţia religioasă în familie?

Preotul paroh răspunde cel dintîi de educaţia religioasă în familie. Apoi răspund părinţii şi bătrînii din casă, căci tatăl, mama şi bunicii sînt primii dascăli de religie în fiecare familie. Dacă ei sînt credincioşi şi iubitori de Dumnezeu, vor învăţa şi pe copiii lor dreapta credinţă şi toate faptele bune. Iar dacă bătrînii şi părinţii sînt indiferenţi şi robiţi de păcate – beţie, înjurături, fumat şi desfrîu – la fel vor fi şi urmaşii lor. O asemenea familie este vrednică de plîns şi străină de Hristos, căci nu va putea gusta din bucuria Sfintei Liturghii şi din dulceaţa învăţăturii ortodoxe. Şi, vai, cîte familii trăiesc în acest greu calvar! Căci majoritatea părinţilor dezbinaţi şi a copiilor decăzuţi moral se trag din familii divorţate, lovite de alcoolism şi necredinţă, nespovediţi din copilărie şi fără nici o educaţie religioasă.

Din ce cauză multe familii nu participă la sfintele slujbe şi la viaţa Bisericii?

Din cauza păcatelor care robesc astăzi familia creştină şi a lipsei de educaţie religioasă, majoritatea credincioşilor noştri s-au îndepărtat de Biserică, de Sfintele Taine şi de rugăciune, iubind mai mult plăcerile, banii, luxul etc. La această ruptură dintre Biserică şi masa credincioşilor contribuie mult şi unii preoţi fără vocaţie, care smintesc poporul lui Dumnezeu. De aceea, numai un preot foarte

bun poate reuşi să atragă la biserică credincioşii smintiţi şi indiferenţi, prin exemplul personal, prin harul Duhului Sfînt, prin rugăciune, prin spovedanie regulată şi prin predică vie.

Ce păcat fac creştinii care cred în Dumnezeu, dar nu merg la biserică regulat şi nu păzesc poruncile Domnului?

Creştinii care nu merg regulat la biserică, în Duminici şi sărbători, şi nu împlinesc poruncile Mîntuitorului, săvîrşesc multe păcate cu voie şi fără voie şi îşi pierd mîntuirea sufletului.

Iată cîteva din marile păcate şi primejdii în care cad cei ce nu participă regulat la slujbele Bisericii, nici nu citesc cărţi sfinte şi se roagă foarte puţin:

- Au credinţă slabă în Dumnezeu, plină de îndoieli şi întrebări;
- Nu cunosc profund credinţa ortodoxă şi o confundă cu alte religii;
- Nu pot gusta din dulceaţa rugăciunii curate şi din bucuria mîntuirii;
- Nu pot gusta frumuseţea dumnezeiească a Sfintei Liturghii;
- Nu pot cunoaşte şi pătrunde tainele Ortodoxiei şi trăiesc în afara ei;
- Nu ştiu puterea mîntuitoare a Sfintelor Taine şi nu se spovedesc din copilărie, pînă ajung bătrîni şi bolnavi;
- Nu doresc Sfînta Împărtăşanie şi nu se silesc să se facă vrednici de Trupul şi Sîngele lui Hristos;
- Sînt permanent nemulţumiţi sufleteşte şi robiţi de griji şi de patimi omeneşti, iar casa lor este mereu tulburată;
- Nu au milă de cei săraci, îi judecă şi sînt zgîrciţi şi lacomi;
- Nu vor să aibă copii şi îi ucid fără nici o căinţă;
- Îşi cresc rău copiii şi nu îi învaţă poruncile lui Dumnezeu;
- Se tem de sărăcie, de tîlhari şi mai ales de moarte;
- Se judecă cu cei din jur pentru orice lucru şi au gînduri de hulă şi deznădejde;

- Se ceartă cu părinţii de la avere şi vorbesc de rău pe slujitorii Bisericii;
- Nu vor să asculte de preoţi şi amînă pocăinţa.

Ce trebuie să facă creştinii slabi în credinţă, ca să-şi mîntuiască sufletul şi să-şi împace familia cu Dumnezeu?

Să-şi mărturisească din copilărie păcatele la un duhovnic iscusit, să facă un canon aspru, cu post, metanii şi rugăciuni; să meargă regulat la biserică, să dea milostenie, să părăsească păcatele de moarte, să se împace cu toţi, apoi să primească Trupul şi Sîngele lui Hristos cu lacrimi şi să aibă nădejdea mîntuirii.

De ce renunţă unele familii ortodoxe la dreapta credinţă şi se duc la sectele neo-protestante?

Renunţă la Biserica Ortodoxă numai cei care nu cunosc deloc sau foarte puţin Ortodoxia, care nu participă regulat la sfintele slujbe, care urmăresc avantaje materiale şi care sînt neascultători şi bolnavi de mîndrie, dorind să fie predicatori şi povăţuitori de suflete.Iar cei smeriţi şi ascultători, care se roagă şi postesc, care sînt mereu prezenţi la biserică, care se spovedesc şi se împărtăşesc regulat şi cunosc bine frumuseţea şi adîncimea credinţei ortodoxe, aceia niciodată nu se leapădă de Crucea lui Hristos, nici nu părăsesc Biserica apostolică, nici nu caută daruri, cinste şi avantaje materiale, nici nu se smintesc de Maica Domnului şi de sfintele icoane. Toţi aceştia rămîn statornici în Biserică şi sînt gata să- şi dea şi viaţa pentru dreapta credinţă în Hristos.

Fericiţi sînt creştinii ortodocşi care nu ascultă de slujitorii lui Antihrist din acest veac şi rămîn statornici în Biserică, lîngă icoana şi Crucea lui Hristos, lăudînd cu credinţă şi smerenie pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh!

Ce trebuie să facă soţul (soţia) a cărui soţie şi o parte din copii s-au dus la secte?

Familia dezbinată de secte este la un pas de destrămare,

mai ales dacă soţia părăseşte Biserica Ortodoxă, căci copiii, de obicei, urmează credinţa mamei. În asemenea situaţie, soţul rămas ortodox trebuie să se ducă cu soţia şi copiii la un duhovnic bun, să-i ceară sfat şi rugăciune de întoarcere şi de întărire în Ortodoxie. Însă, să facă aceasta cît mai curînd posibil, pînă cînd cei amăgiţi din casă nu se leapădă cu totul de Botezul ortodox şi pînă nu intră în ei duhul cel rău al mîndriei şi neascultării, căci atunci cu greu mai pot fi întorşi la Biserica lui Hristos.

Despre aceasta trebuie să ştie preotul paroh, încă din prima zi, cînd ortodocşii au avut primele discuţii cu sectanţii vînători de suflete. Orice zi de întîrziere poate fi spre pierzarea veşnică a sufletui căzut în cursa diavolului.

Ce se mai poate face pentru cei amăgiţi de sectanţi, dacă nu vor să revină la Biserica Ortodoxă?

Singurul lucru care-i mai poate salva pe cei corupţi de sectanţi este să se facă rugăciuni pentru ei, cu lacrimi şi post, atît în familie, cît şi pe la biserici şi mănăstiri, ca să-i întoarcă Dumnezeu din nou la Ortodoxie, prin minune. Apoi să fie duşi la cei mai vestiţi duhovnici, ca prin cuvintele, prin harul şi rugăciunea lor să revină la dreapta credinţă. Prin stăruinţa, rugăciunile şi credinţa rudelor şi a preoţilor, Dumnezeu va face adevărate minuni cu cei amăgiţi şi îi va întoarce din nou în staulul Bisericii lui Hristos.

În ce caz soţul ortodox poate da divorţ de soţia convertită la una din secte?

Soţul ortodox poate da divorţ de soţia eretică, sau soţia ortodoxă de soţul eretic, numai în cazul cînd ea sau el refuză categoric să revină la Ortodoxie, oricîte eforturi s-ar fi făcut pentru întoarcere. De asemenea, dacă soţia sau soţul căzut încearcă să tragă la sectă atît pe copii, cît şi pe celelalte rude ortodoxe. În acest caz grav soţul ortodox trebuie să dea divorţ de soţia eretică, cu dezlegarea preotului paroh şi a Canoanelor Bisericii.

Ce înţelegem prin desfrînare?

Prin desfrînare înţelegem, în sens larg, orice act de nestăpînire şi neînfrînare a simţurilor trupeşti şi sufleteşti ale omului creat de Dumnezeu, după chipul şi asemănarea Sa. În sens restrîns, prin desfrînare înţelegem orice păcat trupesc pe care îl face omul în viaţă, cu voie sau fără voie, singur sau cu alte persoane, o dată sau de mai multe ori, în taină sau la arătare. Numai trăirea în viaţă de familie, cu rînduială şi cununie religioasă, transformă păcatul desfrînării în binecuvîntare, cu scopul naşterii de copii. Prin aceasta soţii împlinesc cea mai veche poruncă dată de Dumnezeu în Rai şi colaborează cu Creatorul la înnoirea lumii.

Ce trebuie să ştie creştinii despre păcatul desfrînării?

Desfrînarea este unul din cele şapte păcate de moarte şi este cel mai urît păcat înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, pentru că prin el se întinează trupul omului, care este *lăcaş al Duhului Sfînt*, devenind lăcaş al păcatului, şi prin care se pierd cele mai multe suflete ale creştinilor din zilele noastre.

Păcatul desfrînării este de mai multe feluri: desfrînare cu gîndul, cu imaginaţia, cu ochiul, cu auzul şi cu limba – prin vorbire necuviincioasă. Apoi desfrînare cu mintea, cu inima, cu învoirea, cu pipăirea şi cu trupul, prin îmbrăcăminte necuviincioasă, urîtă, cum obişnuiesc femeile de astăzi şi prin tot felul de păcate trupeşti. Astfel, unii sînt biruiţi de desfrînarea limbii, vorbind multe cuvinte rele, smintitoare; alţii sînt biruiţi de desfrînarea minţii, prin imaginaţii şi cărţi pornografice; alţii sînt robiţi de desfrînarea inimii, prin îndulcirea cu poftele trupeşti; iar alţii sînt stăpîniţi de desfrînarea trupului, cea mai grea patimă a omului slab şi neînfrînat.

În anii de pe urmă, spun Sfinţii Părinţi, trei păcate mari vor stăpîni şi pustii tot pămîntul: necredinţa în Dumnezeu, mîndria – izvorul sectelor – şi desfrînarea, cu toate fiicele ei,

simbolizate alegoric în Apocalipsă prin cei trei de şase – 666 (cap. 13, 18). Aceste zile, prevestite de Sfînta Scriptură şi de Sfinţii Părinţi, cu mulţi ani în urmă, le trăim acum.

De ce cad oamenii aşa de uşor în desfrînare?

Creştinii cad uşor în desfrînare, mai ales din lipsă de educaţie religioasă. Apoi, cad din curiozitate trupească, întreţinută, în primul rînd, de televizor şi de literatura pornografică, precum şi din cauza lipsei de credinţă în Dumnezeu, din lipsă de rugăciune, de post şi deasă spovedanie. Să nu uităm că acest păcat este legat cel mai mult de firea omului, de instinctul sexual al procreaţiei, pe care nici un om normal, sănătos, nu-l poate stăpîni decît parţial şi cu mari jertfe, de-a lungul întregii vieţi, prin rugăciune, post, lacrimi şi spovedanie. De aceea, Sfîntul Apostol Pavel ne învaţă: *Fugiţi de desfrînare!* (I Corinteni 6, 18). În Tablele Legii, la porunca a şaptea, scrie: *Să nu fii desfrînat* (Ieşirea 20, 14); iar proorocul David spune: *Pierdut-ai de la Tine pe tot cel ce desfrînează* (Psalm 72, 26).

Cu adevărat, păcatul desfrînării, cu toate fiicele lui, stăpîneşte şi aruncă în iad astăzi sufletele multor creştini! Singura cale de stăvilire a acestui cumplit război este căsătoria creştină cu cununie religioasă şi înfrînarea trupească, prin post, rugăciune, feciorie, călugărie, văduvie curată, cu ajutorul harului dumnezeiesc.

Care sînt păcatele trupeşti cele mai obişnuite în familia creştină de astăzi?

Pînă la vîrsta de 12-13 ani se întîlnesc păcate copilăreşti înstinctuale, mai puţin vinovate, care lovesc pe copiii nesupravegheaţi de părinţi. De la 14-15 ani predomină, mai ales la băieţi, păcatul trupesc individual al masturbaţiei, numit şi onanie sau malahie, foarte răspîndit în rîndul tinerilor şi destul de greu de vindecat, avînd grave urmări în viaţă. De la 18-20 de ani predomină, din ce în ce mai mult, păcatul propriu-zis al desfrînării, între tineri, înainte şi după căsătorie, cu toate urmările lui grave: avort, căsătorie nereuşită,

copii bolnavi, divorţ, certuri, ură, sinucideri etc.

După căsătorie predomină mult între soţi actul conjugal nenormal, însoţit de pază, cu toate urmările lui nefaste, avînd ca scop evitarea naşterilor de copii. Apoi, actul conjugal normal între soţi, urmat de avort, care face anual peste un milion de victime în rîndul copiilor şi care atrage mînia lui Dumnezeu peste lume. Trebuie amintite şi păcatele trupeşti nefireşti, sau împotriva firii, numite în Sfînta Scriptură sodomie şi gomorie, iar în termeni moderni, perversiuni sexuale, care sînt deosebit de grave şi se practică, mai ales în tinereţe, în multe familii creştine.

Un alt mare păcat trupesc este adulterul sau preadesfrînarea, care se săvîrşeşte de soţi cununaţi religios, cu persoane străine, uneori chiar rude. Adulterul se canoniseşte greu, cu oprire de la Sfînta Împărtăşanie pînă la 15 ani, ducînd de obicei la crimă, certuri, bătăi, divorţ şi sinucidere. Trebuie amintite şi păcatele trupeşti între soţii necununaţi religios care trăiesc în concubinaj şi au şi copii, ca şi păcatele trupeşti ale văduvelor şi celor vîrstnici.

Ce trebuie să facă părinţii pentru izbăvirea fiilor lor de cumplitul păcat al desfrînării?

- Să-i deprindă de mici cu rugăciunea zilnică şi spovedania regulată, mai ales în posturi;
- Să-i împărtăşească regulat cu Trupul şi Sîngele lui Hristos;
- Să-i supravegheze ziua şi noaptea şi să-i ferească de sminteli trupeşti şi de ispitele tinereţii;
- Să culce fetele cu mama în cameră separată şi băieţii cu tata;
- Să nu-şi lase copiii, mici sau mari, să vadă filme şi imagini pornografice sau să citească reviste şi romane erotice, smintitoare, care duc la desfrînare pe mulţi copii, tineri şi vîrstnici;
- Să nu-şi lase niciodată copiii la discotecă, la filme, la video, la teatru, la operă, la cîrciumi, la nunţi cu dans şi beţie şi la orice fel de petreceri lumeşti, care ucid multe suflete, aruncînd pe creştini în prăpastia desfrînării;

- Să nu-şi lase fiii, mai ales fetele, la lucru sau la şcoli departe de casă, în anturaj cu copii răi, cu atei, cu sectanţi şi desfrînaţi, căci nu vor rezista în faţa ispitelor trupeşti şi vor aduce multă ruşine familiei, pierzîndu-şi sufletul.

Ce trebuie să facă părinţii dacă fiii lor trăiesc în concubinaj, adică fără cununie religioasă şi îşi avortează copiii?

O asemenea familie de tineri este vrednică de plîns, pentru că Duhul Sfînt nu poate locui în inima şi în casa lor. In acest caz, părinţii trebuie să-şi ducă fiii la spovedanie la un preot iscusit, apoi să-i cunune religios, să-i îndemne să-şi nască copiii şi să-i întoarcă la pocăinţă. Dacă fiii îşi vor asculta părinţii, Dumnezeu îi va ierta; iar dacă nu, mînia şi pedeapsa lui Dumnezeu va veni peste familia care trăieşte în desfrînare şi în ucidere de copii.

Ce trebuie să facă soţii care trăiesc în concubinaj, adică fără cununie şi au şi copii?

Să se cunune imediat la biserică, să-şi spovedească din copilărie toate păcatele, să postească şi să stea neîmpărtăşiţi cîţiva ani. Apoi, urmînd sfatul duhovnicului, să trăiască în pocăinţă pînă la moarte, purtînd grijă de sufletele lor şi ale copiilor. Iar dacă nu vor asculta de Dumnezeu, le va merge rău în casă, nu vor putea fi pomeniţi la biserică, iar boala şi necazul se vor abate mereu asupra lor.

Pentru ce desfrînarea şi adulterul (preadesfrînarea), care predomină astăzi în multe case, distrug cel mai mult familia creştină?

Pentru că prin săvîrşirea de păcate trupeşti cu persoane străine, soţii calcă jurămîntul dat la cununie cu mîna pe Cruce şi pe Sfînta Evanghelie. Apoi, fiindcă prin acest păcat se îndepărtează Duhul Sfînt şi pacea lui Hristos din familia vinovată, precum şi îngerii lor păzitori, iar în locul Lui vine duhul rău al urii, al răzbunării şi al neîncrederii între soţi. Apoi, pentru că, prin desfrînare cu persoane străine, se

taie legătura dragostei fireşti şi sufleteşti dintre cei doi soţi, ce s-au unit din iubire. Desfrînarea distruge astăzi multe familii creştine şi aruncă în iad cele mai multe suflete.

Care sînt urmările cumplite ale desfrînării, preadesfrînării şi avortului – cele trei mari păcate care au îmbolnăvit de moarte familia creştină?

Urmările acestor mari păcate, care se întîlnesc astăzi aproape în fiecare casă creştină, sînt grele, atît în viaţă cît şi dincolo de mormînt. Aceste păcate cumplite distrug familia şi armonia dintre părinţi şi copii, aduc ură de moarte între rude şi soţi, duc pe cei mai mulţi la divorţ şi avort, ucid sufleteşte şi lasă orfani numeroşi copii, risipesc casele şi averile, împing pe cei slabi la răzbunare şi sinucidere, îmbolnăvesc psihic pe oameni şi sînt cauza a numeroase crime. Iar dacă cei ce fac astfel de păcate nu se pocăiesc şi nu se întorc la Dumnezeu nici la bătrîneţe, îi aşteaptă osînda veşnică dincolo de mormînt. Iată ce grele urmări au aceste trei boli în familie şi societate!

În ce case anume pătrund aceste mari păcate, care aduc peste lume mînia lui Dumnezeu?

Aceste grele păcate se întîlnesc numai în casele unde nu se respectă voia şi poruncile lui Dumnezeu. Adică, acolo unde este credinţă puţină şi multă mîndrie, unde soţii şi copiii nu se roagă mai mult, nu se spovedesc regulat de patru ori pe an, nu merg Duminica şi în sărbători la biserică, nu ţin sfintele posturi, nu fac milostenie, nu citesc cărţi sfinte, nu au duhovnici buni şi nu ascultă de ei ca de însuşi Hristos. Ci iubesc, mai ales, beţia, distracţiile şi desfrîul.

Iar în casele creştine unde toate se fac cu rugăciune, cu sfătuire şi cu binecuvîntare, acolo locuieşte Duhul lui Dumnezeu. Acolo soţii se înfrînează şi se roagă împreună cu copiii, soţia ascultă de bărbat, copiii ascultă de părinţi şi toţi ascultă de duhovnic şi respectă cu sfinţenie poruncile Sfintei Evanghelii.

În asemenea case niciodată nu va fi ceartă, desfrîu, pază sau avort, căci sfinţii lui Dumnezeu se roagă în cer pentru sufletele lor.

În ce cazuri grave Biserica Ortodoxă aprobă divorţul?

Biserica Ortodoxă aprobă divorţul în următoarele cazuri:

- Dacă unul din soţi a căzut în desfrînare cu alte persoane şi dacă preotul nu reuşeşte să-i împace;
- Dacă unul din soţi părăseşte Biserica şi se duce la sectă, şi nu mai vrea să revină înapoi;
- Dacă soţul (soţia) practică păcatul sodomiei sau este homosexual şi nu vrea să se pocăiască;
- Dacă soţul îşi bate copiii şi atentează la viaţa soţiei, refuzînd să se împace cu ea;
- Dacă unul din soţi devine ateu şi este hulitor de Dumnezeu;
- Dacă unul din soţi este infirm şi nu poate naşte copii, sau poate naşte dar nu vrea să dea viaţă niciunui copil;
- Dacă unul din soţi abandonează fără motiv familia şi pleacă definitiv în altă localitate sau ţară;
- Dacă unul din soţi devine foarte violent şi periculos pentru viaţa de familie. Cel mai bine este, însă, ca soţul sănătos să nu divorţeze, ci să se sacrifice pînă la moarte pe altarul familiei, îngrijind de soţul bolnav.

În toate aceste cazuri, trebuie mai întîi să se ceară sfatul preotului şi al episcopului locului, să se facă rugăciuni multe la Dumnezeu şi abia după aceea, dacă nu se mai poate face nimic, să se recurgă la divorţ. Dar în toate cazurile de divorţ, cel mai bine este ca soţul credincios şi nevinovat să nu se mai recăsătorească, ci să asculte de duhovnic şi să se sacrifice pentru copii, ca să aibă nădejde de mîntuire. În oricare alte situaţii, să se ceară sfatul Bisericii, ca să nu-şi piardă nimeni sufletul.

Care sînt urmările grele ale beţiei în viaţa de familie?

Beţia este mama desfrînării, a necredinţei, a certurilor, a

crimei şi a divorţului în familia creştină. Iar toate acestea, împreună, distrug cel mai mult casele creştinilor, sînt cauze ale naşterii de copii bolnavi, ucid şi aruncă în iad multe suflete şi dau îndrăzneală sectelor împotriva ortodocşilor.

Cumplite sînt urmările beţiei, căci răpeşte mintea oamenilor, face din creştini ucigaşi, alungă Duhul Sfînt din casă şi aduce în familie duhul diavolului, care împinge pe creştini la cele mai grele păcate.

Cum pot scăpa creştinii de patima beţiei?

Sfîntul Apostol Pavel ne învaţă: *Nu vă îmbătaţi de vin, întru care este desfrînare, ci vă umpleţi de Duhul* (Efeseni 5, 18). Prima grijă a creştinilor este să nu se lase biruiţi de beţie şi nici de vreo altă patimă. Iar dacă au au fost biruiţi, să părăsească imediat acest păcat, pînă cînd nu devine patimă, cerînd ajutorul lui Dumnezeu, prin spovedanie curată, prin post şi rugăciune cu lacrimi. Creştinii smeriţi, care merg regulat la biserică şi ascultă de duhovnic, care se tem de Dumnezeu şi fac voia Lui, niciodată nu vor fi stăpîniţi de beţie şi de orice alt păcat. Beţia, ca oricare alt păcat, este o boală a sufletului întreţinută de diavolul, prin deprindere şi ispite, care aduce osîndă celor ce nu se pocăiesc.

Ce trebuie să facă soţia al cărei bărbat este beţiv?

Să se roage lui Dumnezeu cu toată casa ei, cu zile de post şi căinţă, citind la psaltire, mai ales noaptea. Apoi să se spovedească întreaga familie la un duhovnic iscusit şi cu ajutorul Bisericii şi al Maicii Domnului soţul beţiv se va izbăvi de patimă.

În ce situaţie gravă femeia creştină, împreună cu copiii, se poate separa de bărbatul beţiv?

Femeia se poate separa de soţul ei beţiv numai dacă acesta este un alcoolic incurabil, dacă este foarte violent şi atentează la viaţa ei şi a copiilor, dacă este desfrînat şi aduce femei rele în casă, dacă huleşte pe Dumnezeu şi cele sfinte

şi dacă încearcă să-şi violeze propriile fiice.

În aceste cazuri grave femeia se poate separa, împreună cu copiii, de soţul ei total decăzut moral, pentru a-şi creşte copiii creştineşte şi în văduvie curată. Iar dacă soţul se căieşte, soţia să-l ierte şi să revină în familie. Însă, în toate situaţiile femeia să urmeze sfatul duhovnicului.

În ce cazuri femeia nu are voie să-şi părăsească soţul beţiv, bolnav, necredincios şi decăzut moral?

Femeia nu are voie să-şi abandoneze soţul beţiv, bolnav şi decăzut moral în următoarele cazuri:

- Dacă nu este violent şi nu huleşte pe Dumnezeu;
- Dacă nu greşeşte cu alte femei şi nu-şi persecută soţia şi copiii;
- Dacă este grav bolnav fizic sau psihic şi chiar zace la pat;
- Dacă îşi ameninţă femeia cu sinuciderea în caz de abandonare;
- Dacă soţul bolnav nu are cu ce trăi şi unde locui;
- Dacă îşi recunoaşte greşelile şi îşi cere iertare de la soţie;
- Dacă face promisiuni de pocăinţă şi de întoarcere la Dumnezeu.

În toate aceste cazuri femeia este obligată să se sacrifice pe altarul familiei şi să nu se despartă de soţul ei bolnav sufleteşte şi trupeşte. Prin răbdare şi rugăciuni cu lacrimi, din partea soţiei şi copiilor, familia poate fi salvată, iar soţul se va mîntui pînă la urmă, căci Dumnezeu îi iartă pe toţi cei care se întorc la pocăinţă.

În ce condiţii canonice poate soţia să se despartă de soţul ei rău şi vinovat?

Canonic, numai bărbatul, care este capul familiei, poate să dea divorţ de soţia sa, în cazurile arătate mai sus. În schimb, femeia nu are voie niciodată să dea divorţ de bărbatul ei, chiar dacă el greşeşte cu alte femei, ci trebuie să rabde toate, cu credinţa că Dumnezeu îl va întoarce pe soţ la pocăinţă.

Dacă viaţa ei şi a copiilor este în pericol, cum s-a spus, se poate despărţi temporar de soţ, cu condiţia să nu se mai căsătorească pînă la moarte cu alt bărbat, nici să cadă în desfrîu, ştiind că prima cununie religioasă este pe viaţă şi nu o poate nimeni dezlega, decît numai Dumnezeu prin moartea unuia din soţi. Dacă soţul legitim se împacă cu soţia, ea trebuie să se întoarcă în familie. Iar dacă nu, soţia trebuie să trăiască în curăţenie pînă la moartea soţului. În caz că nu are peste 40-45 de ani, se poate recăsători, cu dezlegarea preotului ei, făcînd canonul rînduit, aşa cum învaţă şi Sfînta Biserică.

În ce condiţii îngăduie Biserica Ortodoxă a doua şi a treia nuntă?

Nunta a doua şi a treia sînt îngăduite de Biserica Ortodoxă numai dacă unul din soţi moare, iar cel rămas văduv, ca bărbat, nu are peste 45 de ani; iar ca femeie, nu are peste 40 de ani. Aceasta, în speranţa naşterii de copii. La nunta a doua soţii trebuie să rămînă neîmpărtăşiţi doi ani, iar la nunta a treia, 3-5 ani. Nunta a patra este numită nuntă dobitocească, fiind total oprită de Biserică. În mod excepţional, episcopul locului îngăduie a doua nuntă şi la o vîrstă mai înaintată, din motive speciale de boală, îngrijire, întreţinere etc.

Ce păcat de moarte fac soţii tineri, care divorţează îndată după nuntă, fără motiv canonic, şi se recăsătoresc?

Cei ce dau divorţ, bărbaţi şi femei, din motive omeneşti, necanonice (avere, beţie, bătăi, lipsă de serviciu etc.), afară de motivele canonice arătate mai sus, şi se recăsătoresc a doua şi chiar a treia oară, fac păcat de moarte, iar nunţile lor sînt necanonice, căci trăiesc în preadesfrînare. Pentru aceasta, atît cei recăsătoriţi necanonic, cît şi preoţii care săvîrşesc asemenea nunţi, se află sub canon şi vor da răspuns în faţa lui Dumnezeu, căci acceptă şi încurajează preadesfrînarea.

În asemenea cazuri, cei vinovaţi trebuie să consulte pe episcopul locului şi nimic să nu facă fără dezlegarea şi apro-

barea lui. Biserica interzice divorţul, din orice motiv s-ar face, iar cei care totuşi divorţează necanonic, trebuie, ori să se împace din nou, ori să trăiască în văduvie curată.

Ce trebuie să facă cei divorţaţi necanonic şi căsătoriţi a doua sau a treia oară, ca să se poată mîntui?

Cei divorţaţi necanonic şi căsătoriţi a doua şi a treia oară, pentru a fi iertaţi de Dumnezeu, trebuie să facă următoarele:

- Să se spovedească la un episcop şi să ia dezlegare arhierească pentru păcatul preadesfrînării în care se află;
- Să facă toată viaţa, pentru acest păcat, un canon stabilit de duhovnicul respectiv;
- Soţii să nu se împărtăşească, pînă cînd nu încetează definitiv trăirea conjugală dintre ei;
- Să dea o bună educaţie copiilor născuţi necanonic din a doua şi a treia nuntă;
- Să facă zilnic rugăciuni, cu post şi metanii, şi să trăiască pînă la moarte ca fraţii, în curăţenie desăvîrşită.

În ce condiţii se pot împăca din nou soţii divorţaţi?

Soţii divorţaţi prin tribunal, adică prin legile civile, nu sînt divorţaţi şi în faţa lui Dumnezeu, căci zice Hristos: *Ce a unit Dumnezeu* (prin Cununie religioasă), *omul să nu despartă* (Matei 19, 6). De aceea, dacă doi soţi s-au certat şi au divorţat civil, se pot împăca din nou, pentru a convieţui conjugal, în următoarele condiţii:

- Dacă atît soţul cît şi soţia nu sînt căsătoriţi a doua oară cu altcineva;
- Dacă nu au copii din concubinaj, cu alţi soţi cu care nu sînt cununaţi, fapt ce complică mult împăcarea canonică;
- Dacă soţul (soţia), vinovat de divorţ, îşi cere iertare în faţa soţiei (soţului) şi a preotului de păcatul făcut şi făgăduieşte să fie cinstit şi corect în faţa lui Dumnezeu şi a familiei, pînă la moarte;
- Dacă amîndoi soţii se angajează înaintea lui Dumnezeu, a preotului şi a naşilor, că vor trăi în armonie şi iubire pînă

la sfîrşit şi vor purta grijă de copii;

- Dacă amîndoi soţii promit în faţa altarului că se vor mărturisi pe viitor la preot şi vor merge regulat la biserică;
- Dacă promit că nu se vor mai înşela conjugal unul pe altul;
- Dacă soţul promite în faţa lui Dumnezeu că nu se va mai îmbăta şi nu-şi va mai bate soţia şi copiii.

Soţii, care se împacă şi făgăduiesc cele de mai sus, trebuie să meargă la biserică, însoţiţi de părinţi şi naşi, să se spovedească amîndoi la preot şi să li se citească rugăciuni de împăcare şi iertare; apoi să li se sfinţească locuinţa cu aghiasmă şi, astfel, pot convieţui creştineşte pînă la sfîrşitul vieţii.

Care sînt ispitele principale, afară de beţie, care împing pe creştini la desfrînare şi îmbolnăvesc tineretul şi familia?

După beţie, cele mai puternice ispite care duc la desfrînare, mai ales pe cei tineri, şi întinează casele creşinilor de astăzi, sînt următoarele:

- Casetele video şi filmele de la televiziune, care prin imagini pornografice diabolice, întinează toate casele, minţile şi vîrstele, împingînd pe mulţi la desfrînare;
- Cinematograful, teatrul şi baletul întreţin şi ele vizual şi senzual văpaia desfrînării, în familie, în şcoli şi în societatea creştină de astăzi, afectînd mai ales pe intelectuali şi tineri;
- Ziarele şi revistele pornografice de tot felul, care contribuie şi ele la decăderea morală a familiei şi a tineretului creştin;
- Discotecile, sălile de dans, cîrciumile, locurile de petrecere, hotelurile, casele de odihnă pentru tineret, casele de desfrînare, staţiunile climaterice, cabanele turistice etc., întreţin în mare măsură desfrîul şi degradarea moral-creştină în familie şi în rîndul tineretului;
- Portul indecent de astăzi, mai ales al fetelor şi femeilor tinere;
- Căminele de nefamilişti, căminele studenţeşti, casele de copii etc., generalizează păcatul desfrînării în toate nivelele

şi straturile sociale şi pregătesc mînia lui Dumnezeu peste creştinii zilelor noastre, ducînd şi la alte păcate grele, precum avort, crime, sinucideri, alcoolism, boli incurabile etc.

Iată, deci, care sînt cele mai diabolice surse de desfrînare, cu care satana distruge familia creştină, societatea şi tineretul zilelor noastre!

Ce păcat fac creştinii care înjură de cele sfinte şi cum se pot izbăvi de acest greu păcat?

Cei ce înjură de cele sfinte hulesc pe Dumnezeu şi pe sfinţi şi fac un mare păcat împotriva Duhului Sfînt, care *nu se iartă nici în veacul acesta, nici în cel viitor,* dacă oamenii mor nepocăiţi. Aşa ne învaţă Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea, creştinii, mai ales bărbaţii care înjură de cele sfinte, sînt datori să se spovedească din copilărie, să nu mai înjure niciodată, să-şi facă canonul dat de preot şi să se pocăiască cu lacrimi. Altfel, nu se pot mîntui. În casele unde este hulit Dumnezeu, acolo intră diavolul, iar în casele unde se laudă Dumnezeu, acolo locuiesc sfinţii îngeri.

Ce este vrăjitoria?

Vrăjitoria este o lucrare a diavolului, prin care se amăgesc credincioşii care cred în puterea farmecelor şi apelează la ajutorul satanei, fie ca să afle viitorul, fie ca să se răzbune pe cei ce le fac rău. Iar femeile vrăjitoare care ghicesc, care fac farmece şi trimit duhurile iadului să facă rău creştinilor – să se certe între ei, să nu li se căsătorească fetele, să le moară vitele şi să se urască soţii şi vecinii între ei – toţi care lucrează cele rele cu puterea diavolilor, sînt condamnaţi din timpul vieţii lor la iad. Aceştia, dacă nu se vor întoarce la Dumnezeu cu mare căinţă, nu se pot mîntui. Tot vrăjitorie este şi ghicirea cu cărţi sfinte – Evanghelie, Psaltire etc. – ghicirea în cărţi de joc, în bobi, în cafea, cu cărbuni etc.

Vrăjitoria este păcat împotriva Duhului Sfînt, căci oamenii cer ajutorul satanei ca să facă rău şi să chinuiască pe creştini, în loc să ceară ajutorul lui Dumnezeu. Vai de creştinii vrăjitori şi de cei ce slujesc diavolilor! Biserica opreşte 20 de ani de la Sfînta Împărtăşanie pe vrăjitoare (Sfîntul Vasile cel Mare, Canonul 65).

Cum trebuie combătut păcatul vrăjitoriei care se practică în unele familii şi care face mult rău creştinilor?

Vrăjitoria se biruieşte şi se izgoneşte din casele creştinilor prin citirea molitfelor Sfîntului Vasile cel Mare, prin multă rugăciune, mai ales citirea Psaltirii la miezul nopţii, cu post şi metanii; prin spovedanie curată, aghiasmă şi sfinţirea caselor.

Creştinii care se roagă mult şi postesc, care se spovedesc regulat şi se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele lui Hristos, care nu fac rău la nimeni şi duc viaţă curată, să nu se teamă de vrăjitoare, nici de diavoli, că nu pot să le facă nici un rău. Căci Dumnezeu păzeşte pe cei ce se tem de Dînsul şi fac voia Lui.

Este bine să se facă mai des aghiasmă în case, să se pună icoane şi Sfînta Cruce în fiecare cameră, să nu se facă păcate de moarte în casele creştinilor şi astfel, toate vrăjile şi duhurile rele vor fi izgonite afară.

De asemenea, creştinii să nu creadă în vrăji, în vedenii false, în vise, în năluciri diavoleşti şi în tot felul de zvonuri mincinoase, care înşală astăzi pe mulţi, căci trăim vremuri apocaliptice şi satana caută să ne amăgească pe toţi.

Ce păcat fac cei ce clevetesc şi vorbesc de rău pe aproapele?

Creştinii care fac vrajbă şi duşmănie între părinţi şi copii, între rude, între prieteni şi vecini, sînt slugile diavolului şi duşmanii lui Hristos. Căci Hristos ne învaţă să ne iubim unii pe alţii, să iertăm, să avem răbdare, să avem milă faţă de aproapele şi să fim făcători de pace.

De aceea, cei ce clevetesc şi vorbesc de rău pe aproapele, cei ce urăsc pe cei ce le merge bine şi sînt credincioşi, aceia nu au dragoste faţă de aproapele, aceia osîndesc, smintesc şi fac lucrul diavolului şi nu se pot mîntui fără lacrimi şi pocăinţă.

9 зак. 852

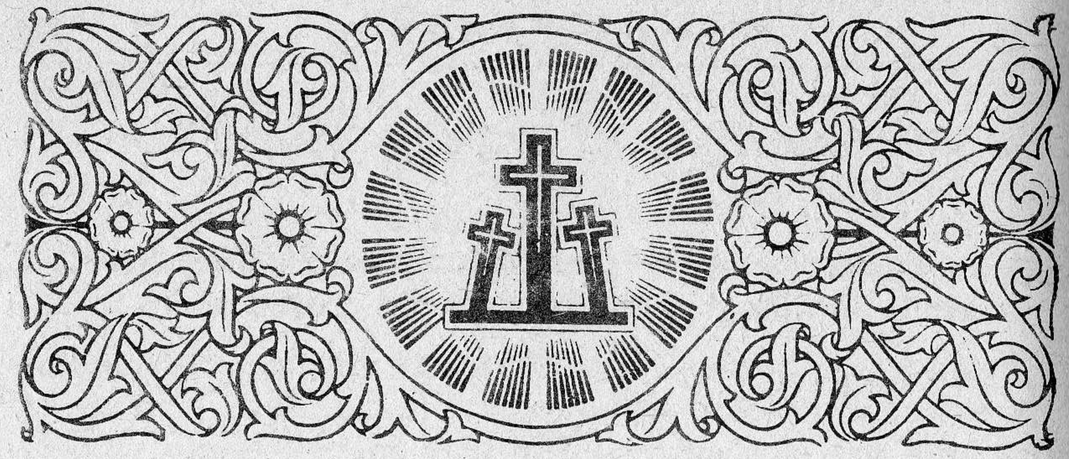

VIAŢA RELIGIOASĂ ÎN SOCIETATE

Ce înţelegem prin societate creştină?

Înţelegem organizarea societăţii în care trăim, după învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos, cuprinsă în Sfînta Evanghelie şi propovăduită de Biserică.

Care este sufletul societăţii creştine în lume?

Sufletul şi salvarea societăţii creştine în lume este Biserica Apostolică întemeiată de Hristos prin Cruce şi Înviere. Iar episcopii şi preoţii sînt apostolii Bisericii, care împart harul Duhului Sfînt în lume prin cele şapte Sfinte Taine şi sfinţesc lumea şi societatea creştină care ascultă de Hristos.

Cum ar trebui să fie organizată o ţară creştin-ortodoxă, în care se preamăreşte Dumnezeu de două milenii?

O ţară creştină milenară ca România, se cuvine să fie condusă după voia lui Dumnezeu, de oameni creştini, iubitori de Dumnezeu, cum a fost condus odinioară şi poporul ales. Adică, să fie organizată conform cu tradiţia creştin-istorică autentică şi cu poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, cuprinse în Sfînta Evanghelie.

Iată cum ar trebui să arate un stat creştin ideal, astăzi:

- Conducerea ţării să fie formată din oameni creştini ortodocşi, profund devotaţi lui Dumnezeu, Bisericii şi poporului;
- Conducerea Bisericii, ierarhi şi preoţi, să colaboreze permanent cu conducătorii creştini ai ţării în toate problemele majore, privind asistenţa religioasă, socială şi morală a credincioşilor;
- Conducătorii locali din toate instituţiile publice, ca: prefecţi, primari, directori de şcoli şi instituţii, medici, ofiţeri, profesori etc., să fie creştini buni, corecţi, iubitori de oameni, milostivi, modeşti şi să lucreze în strînsă colaborare cu Biserica;
- Să fie interzise prin lege, la nivel naţional, avortul, prostituţia, literatura pornografică, filmele şi imaginile erotice, muzica occidentală decadentă, casele de toleranţă şi orice mijloace de degradare moral-creştină a oamenilor;
- Să fie interzise: corupţia, furtul, violenţa, mita, alcoolismul, în toate instituţiile publice şi la toate nivelele;
- Să fie introdusă obligatoriu religia şi educaţia moral-creştină în toate instituţiile de învăţămînt; iar în licee şi facultăţi să se organizeze şi cursuri de teologie şi morală creştină, precum şi întîlniri duhovniceşti;
- Să fie numiţi preoţi misionari şi duhovnici buni în spitale, în şcolile de toate gradele, în armată şi azile, în cămine de copii şi orfelinate, în cămine studenţeşti şi prin închisori;
- Să se interzică în şcoli, în licee, în facultăţi, în armată şi în toate instituţiile publice practicile transcendentale asiatice şi oculte, de origine hindusă şi budistă ca: yoga, zen, spiritism, magie, hipnoză, arte marţiale, bahai etc.;
- Să fie interzis prozelitismul sectar neoprotestant şi antinaţional din ţară, în localuri publice, mai ales în şcoli şi universităţi, pe stadioane, în cămine şi la domiciliu, finanţat din exterior pentru destrămarea Bisericii Ortodoxe străbune şi a unităţii neamului;
- În Duminici şi în marile sărbători creştine, elevii de şcoală şi de grădiniţă să fie duşi organizat la Sfînta Liturghie

în biserici şi la adunări creştine;

- Să funcţioneze cercuri pastoral-misionare ortodoxe, bine organizate, prin sate şi oraşe, în vederea întăririi dreptei credinţe şi a unităţii religioase şi naţionale a credincioşilor împotriva prozelitismului sectar;

- Mănăstirile să fie lăcaşuri de evlavie şi oaze duhovniceşti de primă importanţă în ţară, pentru credincioşii de toate categoriile, care caută din toată inima pe Hristos;

- Să se organizeze regulat excursii şi pelerinaje cu elevi, studenţi, muncitori şi intelectuali pe la mănăstiri, locuri istorice, catedrale, icoane făcătoare de minuni şi sfinte moaşte, care întăresc credinţa în Dumnezeu unitatea creştină între oameni;

- Să se creeze fonduri băneşti speciale, la nivel local şi naţional, pentru opere de binefacere creştină şi socială.

Cine trebuie să predea religia în şcoli?

Cel mai bine este ca preoţii să predea religia în şcoli. Ei au suficiente cunoştinţe religioase, au şi experienţă pastorală şi, mai ales, poartă în ei harul Duhului Sfînt din clipa hirotoniei. Măcar o dată pe săptămînă sau pe lună să ţină cîte o lecţie de religie şi să organizeze întîlniri duhovniceşti cu copiii şi elevii din şcoli. Celelalte ore pot fi ţinute de profesorii de religie anume pregătiţi.

Cum se poate proceda cu profesorii care nu primesc preoţi în şcoală, nici icoane în sălile de clasă?

Părinţii copiilor să ceară înlăturarea profesorilor atei din şcoli şi înlocuirea lor cu profesori creştini ortodocşi. Atunci vor putea pune şi icoane în sălile de clasă. Altfel, se acceptă ca ateii şi păgînii să educe copiii creştinilor.

Cum trebuie atraşi copiii mici şi elevii la biserică?

Copiii şi elevii trebuie să fie atraşi la sfintele slujbe mai întîi prin îndemnul şi exemplul părinţilor. Apoi, îi atrag la biserică preoţii şi dascălii de religie, prin sfatul şi comportarea lor creştinească. De asemenea, pot fi atraşi la biserică şi de frumuseţea sfintelor slujbe ortodoxe, precum şi prin spovedanie şi Sfînta Împărtăşanie, care trebuie să li se dea elevilor în toate şcolile, mai ales în cele patru posturi de peste an.

Ce slujbe ortodoxe se pot face în spitale?

Preoţii rînduiţi pentru spitale sînt datori să amenajeze cîte un paraclis în fiecare spital, unde trebuie să săvîrşească Sfînta Liturghie, mai ales Duminica, iar vinerea să facă obligatoriu Sfîntul Maslu, la care pot participa toţi bolnavii din saloane. În aceste paraclise preoţii pot spovedi şi împărtăşi bolnavii, după vrednicie şi nevoie, potrivit suferinţelor lor.

Ce rol major are reintroducerea religiei în armată?

Trăirea vie în Hristos şi unitatea naţională în orice ţară creştină sînt menţinute de cele trei instituţii de bază: Biserica, Şcoala şi Armata. Dacă aceste trei instituţii vor fi unite şi vor colabora permanent, potrivit cu învăţătura Sfintei Evanghelii şi cu vechea tradiţie istorică şi religioasă, acea ţară va fi binecuvîntată, poporul va fi unit, copiii vor creşte în frică de Dumnezeu, iar armata va fi permanent alături de Biserică şi de popor. Dacă, însă, va exista dezbinare între Biserică, Şcoală şi Armată, aceasta va duce, cu siguranţă, la prăbuşirea unităţii religioase şi naţionale a oricărei ţări creştine.

Cum se poate reintroduce religia în armată?

Aceasta se poate realiza prin reînfiinţarea Episcopiei Ortodoxe a Armatei, prin numirea de preoţi în fiecare unitate militară, prin înfiinţarea de paraclise în fiecare regiment, prin oficierea regulată a sfintelor slujbe, în Duminici şi sărbători, prin spovedanie, catehizare şi difuzare de cărţi sfinte, ortodoxe, în rîndul armatei, aşa cum a fost dintotdeauna în ţările creştine.

Într-adevăr, dacă Biserica, Şcoala şi Armata vor colabora în numele lui Dumnezeu, vor reuşi să întărească unitatea creştină şi naţională, vor anihila prozelitismul sectar anti-

hristic şi vor stinge toate rivalităţile etnice şi sociale care urmăresc dezbinarea religioasă şi teritorială a ţării.

Cum trebuie să se comporte creştinii la locul de muncă?

Munca şi dreptul la muncă sînt lăsate de Dumnezeu de la început prin porunca: *Creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpîniţi pămîntul* (Facerea 1, 28). La fel zice şi Sfîntul Apostol Pavel: *Cel ce nu lucrează, nici să nu mănînce* (II Tesaloniceni 3, 10).

Creştinii iubitori de Hristos sînt datori să trăiască cu mare cinste şi corectitudine în societate. Ei nu trebuie să fie leneşi, lacomi, iubitori de averi, nici să se hrănească din furt. Ci să-şi întreţină viaţa şi familia din muncă cinstită, cum ne învaţă şi Sfînta Biserică. Iar acolo unde lucrează – acasă, pe cîmp, la fabrică – creştinii trebuie să fie model în toate. Să fie blînzi, smeriţi, răbdători, tăcuţi şi să se roage neîncetat, rostind rugăciunea lui Iisus şi orice alte rugăciuni scurte. Apoi să nu înjure, să nu fure, să nu vorbească cuvinte de hulă, de osîndire, de sminteală şi de desfrînare, cum vorbesc astăzi mai ales femeile, ştiind că, pentru orice păcat şi cuvînt deşert, fiecare va da socoteală în faţa lui Hristos.

De asemenea, să nu aducă nici un lucru străin în casele lor, nici să cumpere lucruri de lux şi nefolositoare, în timp ce mulţi nu au cu ce trăi. Apoi, din osteneala lor să facă milostenie după putere, şi mila lui Dumnezeu le va binecuvînta casa, munca, viaţa şi sufletul.

Cum trebuie să-şi folosească creştinii timpul liber?

Cea mai mare parte din timpul fiecărei zile, în medie 10-12 ore, să-l folosească creştinii pentru existenţă, lucrînd manual şi intelectual atît în familie, cît şi la locul de muncă. Pentru somn să-şi rezerve în medie 6 ore; pentru rugăciune şi metanii - dimineaţa, seara şi la miezul nopţii - să folosească cel puţin o oră sau două; pentru citit cărţi sfinte minimum o oră, iar restul pentru diverse preocupări familiale.

În sărbători, timpul de rugăciune se măreşte cu încă două ore, prin participarea credincioşilor la Sfînta Liturghie.

La fel şi pentru citirea cărţilor sfinte, să folosească cel puţin două ore, sau chiar mai mult, după rîvnă şi putere, iar restul de timp să-l folosească pentru adunări creştineşti, pentru vizitarea spitalelor, bolnavilor şi mănăstirilor; pentru odihnă, recreere şi opere de binefacere.

Cei care sînt mai rîvnitori pentru Dumnezeu, tineri şi vîrstnici, pot dormi mai puţin şi se pot ruga lui Dumnezeu mai mult; iar cei neputincioşi, bolnavii şi copiii, pot să se odihnească mai mult. Însă, în toate să urmeze sfatul duhovnicului.

Cum trebuie să folosească creştinii averea şi banii?

Averea dobîndită cinstit şi folosită în scopuri creştineşti – întreţinere, creştere de copii şi milostenie – aduce pace şi mulţumire sufletească pe pămînt, iar după moarte aduce iertare de păcate şi mîntuire. Iar averea dobîndită necinstit, din furt, lăcomie, zgîrcenie, judecăţi şi minciună, ca şi cea cîştigată în zile de Duminici şi sărbători şi folosită împotriva voii lui Dumnezeu, aduce tulburare, boală, pagubă şi multe ispite în casele creştinilor, iar în viaţa viitoare, osîndă veşnică.

Creştinii trebuie să folosească cu multă grijă averea moştenită de la părinţi, ca şi pe cea dobîndită din munca lor dreaptă, ajutînd mai întîi pe copiii lor şi pe cei din familie. Apoi să ajute, după putere, pe săraci, pe bolnavi şi pe cei din primejdii, precum şi la construcţii şi înzestrări de biserici şi mănăstiri, care sînt casele Domnului. Iar cine este robit de avere şi adună bani mulţi şi este zgîrcit cu ai săi şi cu săracii, dacă moare nepocăit, în această stare, nu se poate mîntui.

Care sînt ocupaţiile cele mai potrivite pentru creştinii iubitori de Hristos?

Ocupaţiile cele mai frumoase în viaţă, de o vechime cu omul, care îl smeresc şi îl ţin legat de Dumnezeu, sînt două: munca cîmpului şi creşterea vitelor. Pe acestea le-a rînduit Tatăl ceresc primilor oameni după izgonirea lor din Rai, drept cel mai potrivit canon de iertare şi mîntuire.

Într-adevăr, munca la cîmp în aer liber, ca şi creşterea animalelor, înnobilează sufletul creştinului, îl smeresc cel mai mult, îl fac mai evlavios şi îl apropie de Dumnezeu, căci trăieşte toată viaţa în mijlocul naturii, adică între cer şi pămînt - mediul firesc al fiinţei umane. Cine nu ştie că oamenii de la ţară sînt, în general, mai credincioşi, mai blînzi, mai smeriţi, cu copii mai mulţi şi sînt mai legaţi de Dumnezeu şi de Biserică, decît cei de la oraşe? Şi aceasta, în special, datorită mediului natural în care trăiesc. Cerul, cîmpul şi animalele îl înalţă pe om la Dumnezeu.

Pe lîngă ocupaţiile arătate mai sus, sînt încă multe altele potrivite pentru creştini, dacă păzesc poruncile lui Dumnezeu. Dar mai recomandate sînt cele legate de oameni, care formează culmea creaţiei divine. Adică, cele legate direct de creşterea şi educaţia copiilor şi de alinarea suferinţelor omeneşti, cum sînt ocupaţiile care ţin de învăţămînt şi de medicină. Însă, dintre toate, cea mai înaltă îndeletnicire a creştinului pe pămînt este să-şi închine toată viaţa lui Hristos, slujind Biserica Lui cu sfinţenie pînă la moarte, ca preot, călugăr sau creştin misionar necăsătorit.

Fericiţi sînt cei chemaţi la o înaltă rînduială ca aceasta, care slujesc Biserica Dumnezeului Celui viu cu jertfă, cu viaţă neîntinată, cu rîvnă şi cu har, arzînd pentru Hristos, apărînd dreapta credinţă şi ajutînd la mîntuirea oamenilor! Fericiţi sînt părinţii care cresc copii credincioşi şi-i dăruiesc Bisericii lui Hristos!

Care sînt ocupaţiile omeneşti cele mai neplăcute lui Dumnezeu?

Ocupaţiile pămînteşti cele mai străine de Hristos, care aduc pedeapsa lui Dumnezeu pînă la al patrulea neam, sînt cele care se împotrivesc direct credinţei în Dumnezeu, fiind legate de predarea ateismului, sincretismului religios şi sectarismului creştin, de practicarea ocultismului, vrăjitoriei, magiei, teosofiei şi diferitelor practici transcendentale păgîne – yoga, spiritism, hipnoză etc. – de promovarea apostaziei şi literaturii ateiste, antihristice şi sectare, care duce la dezbinare creştină şi socială şi la ură confesională.

Alte ocupaţii, care aduc osîndă veşnică, sînt cele împotriva vieţii pe pămînt şi a moralei creştine, care provoacă războaie, crime şi ucidere în masă a oamenilor; condamnări nedrepte, ucideri organizate ale pruncilor, prin avort şi alte metode moderne. Vinovaţi sînt şi conducătorii de ţări care declanşează războaie nedrepte, juriştii care fac legi împotriva voii lui Dumnezeu, ca: libertatea avorturilor, a divorţului, a vînzării de copii şi a prozelitismului sectar, legi ce întreţin ura şi dezbinarea între ţări, familii şi rude.

De aceeaşi grea osîndă sînt vrednice şi ocupaţiile care provoacă în lume multe victime, prin droguri de tot felul, alcoolism, prostituţie, literatură pornografică, mijloace moderne de corupţie a oamenilor, prin televizor, radio, video, filme etc.

Acestea sînt ocupaţiile cele mai vinovate în faţa lui Dumnezeu, răspîndite în toate ţările creştine, de care trebuie să se ferească toţi creştinii adevăraţi, fiindcă astfel de ocupaţii lipsesc pe mulţi de mîntuire, înstrăinîndu-i de Hristos şi contribuind, nu puţin, la decadenţa religioasă, politică şi morală a societăţii omeneşti din zilele noastre, ale căror urmări se văd pretutindeni în lume.

Creştinii au voie să facă comerţ?

Creştinii au voie să facă comerţ între ei, pentru nevoile fireşti ale comunităţii creştine, dar să respecte două condiţii obligatorii. Să facă comerţ cu produse proprii şi la preţuri potrivite, ca să le poată cumpăra şi cei mai săraci. Iar a doua condiţie, să nu facă comerţ cu băuturi alcoolice, tutun, cărţi şi reviste imorale, casete video şi filme pornografice, care îndeamnă, mai ales pe tineri, la crimă şi desfrînare, adevărate droguri moderne, aducînd vînzătorilor venituri mari, dar şi osîndă grea, pentru că prin acestea se pierd multe suflete şi se necinsteşte Dumnezeu.

Astăzi în fiecare sat funcţionează tot mai multe cîrciumi

particulare, frecventate de bărbaţi, de femei şi de tineri, în timp ce în biserică se slujeşte Sfînta Liturghie doar la două-trei săptămîni şi participă numai cîţiva bătrîni mai evlavioşi! Vai de creştinii care vînd fraţilor lor băuturi alcoolice şi cele de nevoie vieţii la preţuri scumpe şi se îmbogăţesc pe seama săracilor!

Cei care vor să facă comerţ, să ceară întotdeauna sfatul şi binecuvîntarea preotului şi să urmărească binefacerea, iubirea creştină şi mîntuirea sufletului, ca să nu fie robiţi de avere şi să-şi piardă sufletul.

Pot creştinii să cumpere produse alimentare de la cei ce nu cred în Hristos sau sînt păgîni şi hulesc pe Dumnezeu?

Nu, potrivit Canoanelor Bisericii. Creştinii nu au voie să cumpere pîine, vin şi orice alimente de la atei, de la păgîni, de la sectanţi şi de la alte neamuri străine de Hristos, nici să stea la masă cu ei şi cu hulitorii de Dumnezeu. Ci să cumpere cele de nevoie vieţii numai de la creştini. Iar cînd nu ştiu ce să facă, să ceară sfatul preotului.

Creştinii au voie să facă politică?

Creştinii de rînd nu trebuie să facă politică de nici un fel, căci politica este amestecată întotdeauna cu multă minciună, cu mîndrie, cu viclenie, cu interese personale, cu crime, cu acte grave de răzbunare şi este permanent influenţată negativ de forţe şi interese politice necreştine de peste hotare, mai ales din partea marilor puteri. Creştinii sinceri şi iubitori de Dumnezeu, care îşi pun speranţa numai în El, trebuie să fie eliberaţi de această grijă. În schimb, ei trebuie să aprobe politica bună sau să refuze cu curaj politica rea, adică necreştină, neortodoxă şi antinaţională, pe care o fac cei capabili, atunci cînd sînt întrebaţi sau chemaţi la vot.

Cine trebuie să facă totuşi politică?

De obicei, politică fac numai intelectualii credincioşi şi capabili, care îşi asumă o mare răspundere în faţa lui Dumnezeu şi a poporului pe care doresc să-l slujească. Politica unei ţări creştine trebuie să se sprijine pe învăţătura Sfintei Evanghelii şi pe tradiţia milenară a neamului şi să o facă numai intelectualii de elită ai ţării respective, care sînt de aceeaşi credinţă cu masa poporului şi sînt gata să se jertfească pentru binele comun al tuturor. Ei trebuie să fie în strînsă legătură cu Biserica lui Hristos şi să apere credinţa, nevoile şi drepturile spirituale, economice şi sociale ale poporului din care fac parte. Este interzisă conducerea unei ţări creştine de conducători şi guverne atee sau de altă credinţă decît a ţării respective.

Creştinii sînt datori să voteze?

Da, trebuie să voteze atunci cînd sînt chemaţi şi este nevoie, dar să voteze numai pe cei care sînt creştini şi fii ai Bisericii lui Hristos, care promit că vor sluji cu credinţă şi devotament ţara şi poporul lui Dumnezeu. Iar pe cei ce sînt atei, indiferenţi, păgîni, sectanţi şi străini de religia şi sufletul neamului, să nu-i voteze niciodată, căci vor da răspuns în faţa lui Hristos.

Creştinii care nu ştiu ce să facă şi pe cine să voteze, să întrebe şi să asculte de preotul lor.

Care sînt cele mai grele păcate care au îmbolnăvit aproape în întregime societatea creştină de astăzi?

Primul păcat este *mîndria,* care chinuieşte lumea de la începutul zidirii ei. Mîndria i-a făcut pe îngerii neascultători diavoli, aruncîndu-i din cer în iad, iar pe oameni i-a izgonit din Rai. Mîndria este mama tuturor războaielor, eresurilor, sectelor, revoluţiilor şi dezbinărilor religioase, politice şi sociale de tot felul, îmbolnăvind de moarte întreaga lume de astăzi. De aceea, împotriva ei, Mîntuitorul a rostit prima fericire care poate vindeca şi salva lumea prin smerenie: *Fericiţi cei săraci cu duhul* (smeriţi) *că a lor este împărăţia cerurilor* (Matei 5, 3)

Prin mîndrie au pătruns în lume cele mai mari păcate.

Dintre toate, primele fiice ale mîndriei sînt *neascultarea de Dumnezeu* şi *ateismul.* Din mîndrie şi neascultare s-au născut: comunismul, apostazia, francmasoneria, indiferentismul şi sincretismul religios, filosofia negativistă, raţionalismul, darwinismul, spiritismul, teosofia, vrăjitoria, ura, rivalităţile politice şi sociale, practicile oculte transcendentale (yoga, bahai, zen, arte marţiale, mişcarea „Noua Eră", budism etc.), toate bine dirijate şi finanţate de peste hotare, avînd caracter antihristic, de îndepărtare şi lepădare de Dumnezeu, de ucidere religioasă a fiinţei umane, aducînd-o astăzi în starea tragică în care se găseşte, după două milenii de creştinism.

Ca urmare firească a mîndriei şi a necredinţei în Dumnezeu, cu toate consecinţele lor, creştinii au părăsit în mare parte grija pentru mîntuirea sufletului, au slăbit în credinţă şi au devenit robi ai materiei, ai averilor şi trupului. Din această cauză lumea creştină a decăzut moral, ajungînd să fie robită de grele păcate sufleteşti şi trupeşti, ca: certuri în familie, avorturi, divorţuri, crime, sinucideri, pornografie, alcoolism, boli incurabile etc.

Aceasta este starea grea în care se află societatea creştină de astăzi şi care obligă Biserica lui Hristos şi pe slujitorii ei – ierarhi, preoţi şi monahi – să facă eforturi din ce în ce mai mari, pentru întărirea credinţei în Dumnezeu şi a unităţii şi iubirii între oameni, fără de care lumea nu va mai putea supravieţui.

Se vorbeşte tot mai mult astăzi de semnele sfîrşitului lumii. Care sînt cele mai importante semne care prevestesc apropierea Judecăţii de apoi?

Semnele sfîrşitului lumii sînt profeţite clar de Domnul nostru Iisus Hristos în Sfînta Evanghelie (Matei, cap. 24; Luca, cap. 21), precum şi de Sfinţii Apostoli în Epistolele lor. Dacă le citim cu atenţie şi cu rugăciune şi luăm aminte la tot ce se întîmplă acum în lume, înţelegem că sfîrşitul veacurilor se apropie. Să ne amintim ce a spus Mîntuitorul ucenicilor

Săi, pentru sfîrşitul lumii: *Cînd veţi vedea toate acestea, să ştiţi că este aproape, la uşi* (Matei 24, 33).

Principalele semne ce vestesc apropierea sfîrşitului lumii sînt: necredinţa în Dumnezeu, indiferentismul religios, şi lupta sistematică împotriva creştinismului, prin sectarismul religios de toate nuanţele (proorocii mincinoşi). Apoi, neîncrederea şi violenţa între oameni; ura şi conflictele etnice, politice şi religioase între ţări; criminalitatea tot mai mare între creştini, între rude, între părinţi şi copii şi înarmarea secretă a multor ţări cu cele mai cumplite arme apocaliptice. Apoi, foametea, seceta, bolile fără leac, schimbarea climei, desfrîul foarte răspîndit în lume, cu toate urmările lui – avorturi, divorţuri, crime, sinucideri – şi, bineînţeles, slăbirea credinţei şi a vieţii religioase în lume.

Toate acestea duc la convingerea generală că sfîrşitul lumii se apropie repede, din cauza păcatelor noastre. Aceasta o afirmă şi marii duhovnici şi teologi de astăzi, din toate ţările ortodoxe.

Ce sînt sectele creştine?

Sînt grupări religioase fanatice, de gîndire şi provenienţă raţionalistă neo-protestantă, din Occident, finanţate cu scopul de a invada în special Biserica Ortodoxă, prin prozelitism, literatură specifică, folosind ajutoare materiale şi imense fonduri băneşti, creind peste tot panică, ură şi dezbinare. Sectanţii sînt proorocii mincinoşi amintiţi de Hristos (Matei 24, 24), care amăgesc pe mulţi şi pregătesc sfîrşitul lumii.

Ce măsuri de combatere a prozelitismului sectar se impun astăzi?

- Să se numească preoţi misionari buni în parohii, care să nu sminteaască pe credincioşi;
- Preotul şi familia lui să fie model pentru toţi;
- Să se săvîrşească toate slujbele şi Sfînta Liturghie cu mare evlavie;

- Să se ţină predici duhovniceşti bune, pentru trezirea credincioşilor la Hristos;
- Să se publice cărţi şi broşuri ortodoxe şi să se difuzeze la creştini;
- Să se organizeze în parohii comitete de credincioşi laici, pentru combaterea sectarismului şi a conflictelor din familie;
- Să se organizeze în sate şi oraşe cercuri pastorale misionare, cu slujbe şi predici bune, care înfrăţesc pe preoţi şi pe credincioşi împotriva prozelitismului sectar;
- Să se organizeze coruri religioase, întruniri creştine şi biblioteci cu cărţi de citit, spre folosul credincioşilor;
- Să se facă pelerinaje creştine pe la mănăstiri, icoane făcătoare de minuni, sfinte moaşte şi chiar la Mormîntul Domnului;
- Să se înfrăţească parohiile cu mănăstirile şi să lupte împreună, împotriva prozelitismului organizat.

Sectele şi membrii lor au harul mîntuirii? Adică se pot mîntui sau nu?

Nici o sectă neo-protestantă nu are harul mîntuirii, pentru că sectanţii s- au lepădat de Biserică, de dreapta credinţă apostolică şi de cele şapte Sfinte Taine. De aceea, cei amăgiţi de secte nu se pot mîntui, pînă nu vin din nou în sînul Bisericii Ortodoxe cu pocăinţă şi ascultare.

În toate cazurile, să se urmeze sfatul duhovnicului şi al episcopului de care aparţin. Iar cei care lasă Biserica şi mor în orice adunare sectară, nu se pot mîntui, nici nu mai au iertare, căci au greşit împotriva Duhului Sfînt. Aceştia nu pot fi pomeniţi niciodată la slujbele Bisericii.

Ce trebuie să ştie creştinii de astăzi despre secte?

Creştinii ortodocşi trebuie să ştie că sectele au la bază minciuna, adică înlocuirea şi schimbarea adevărului de credinţă cu învăţături mincinoase, inventate de diavol, care este numit *tatăl minciunii.* De aceea sectanţii se numesc

hristoşi mincinoşi şi *prooroci mincinoşi* (Matei 24, 24), căci răstălmăcesc Biblia şi, prin învăţături mincinoase şi daruri, amăgesc pe mulţi creştini ortodocşi, trăgîndu-i în adunările lor.

Sectele nu au ca scop mîntuirea oamenilor, ci dezbinarea şi distrugerea unităţii lor, pentru care Hristos Şi-a dat viaţa pe Cruce, *ca toţi să fie una, precum şi noi una sîntem* (Ioan 17, 21).

Prin scopul lor principal, de a dezbina şi a face vrajbă şi ură între creştini, *pe care Hristos i-a cîştigat cu scump sîngele Său,* sectele au un caracter total antihristic, diabolic, căci despart pe creştini de Biserică şi pregătesc venirea lui Antihrist pe pămînt, la sfîrşitul veacurilor, ca fiu al minciunii şi înaintemergător al diavolului.

Precum şarpele în Rai a făcut vrajbă între Dumnezeu şi primii oameni, între Adam şi Eva şi între primii lor fii, Cain şi Abel, la fel şi sectele de astăzi fac dezbinare şi ură între membrii familiilor, între creştinii de aceeaşi credinţă şi între Biserici, semănînd ură confesională, duşmănie, amăgire, minciună şi îndoială.

Sectele sînt cel mai vădit semn al sfîrşitului veacurilor şi al apropierii Judecăţii viitoare, căci zice Mîntuitorul: *Se vor ridica hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi şi vor da semne mari şi chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu putinţă, şi pe cei aleşi. Deci, să nu credeţi! (Matei 24, 24-26).*

Sectele sînt finanţate de cei necredincioşi din Occident, ca şi ateismul şi pornografia, şi sînt trimise, ca o armata de invazie împotriva Bisericii Apostolice, aşa cum a fost trimis şi comunismul, pentru a o dezbina cu totul şi a o rupe de Adevăr, care este Evanghelia lui Hristos, mai ales acum spre sfîrşitul lumii.

Sectele creştine de orice fel nu pot mîntui pe nimeni, nici pe ei înşişi, căci s-au rupt de Biserică şi de Hristos, izvorul vieţii, şi nu au nici preoţie, nici Sfintele Taine şi, deci, nici harul mîntuirii. Ei nu pot da ceea ce nu au. Sectele hulesc împotriva Duhului Sfînt, căci necinstesc Crucea, Biserica,

icoanele, pe sfinţi şi, mai ales, pe Maica Domnului, rugătoarea lumii.

Cum trebuie să se poarte creştinii ortodocşi cu sectanţii de toate felurile?

- Să se poarte cu sectanţii cu blîndeţe şi răbdare şi să nu-i urască. Dar nicidecum să-i asculte, nici să discute cu ei sau să-i primească în casă, ca nu cumva, prin hulele lor, să-L îndepărteze pe Dumnezeu din acea familie şi să cadă în cursele lor cele viclene, lepădîndu-se de Ortodoxie;
- Creştinii ortodocşi să nu stea niciodată la masă şi în casă cu sectanţi de orice fel, ca să nu fie amăgiţi de ei şi opriţi de cele Sfinte;
- Să nu primească niciodată ajutoare, haine, îmbrăcăminte, bani etc., de la sectanţi, ca să nu-şi piardă sufletul şi mîntuirea şi să fie vînaţi de satana;
- Să nu poarte discuţii religioase din Biblie şi de orice fel cu sectanţii, ca să nu fie corupţi de ei şi să cadă, prin îndoială din dreapta credinţă;
- Să nu primească, nici să aducă în casele lor cărţi sectare de orice fel, ca să nu fie cineva atras la secte, spre veşnica lu osîndă;
- Creştinii evlavioşi să-i ducă pe cei amăgiţi de sectanţ la preoţi iscusiţi, ca să-i înveţe adevărul şi să-i întoarcă din nou la Biserica lui Hristos.

Ce trebuie să ştie creştinii despre sfîrşitul lumii?

Creştinii trebuie să ştie că numai Dumnezeu cunoaşte taina sfîrşitului lumii, cînd anume va fi, cum va fi, în ce fel vor învia cei morţi şi în ce fel *vor fi răpiţi în nori, întru întîmpinarea Domnului în văzduh, cei drepţi,* cum spune Sfîntul Apostol Pavel; unde anume va fi Judecata de apoi, cum va veni Fiul lui Dumnezeu să judece toată lumea şi cum vor fi aleşi cei buni de cei răi, asemenea oilor de capre (Matei 25, 32).

Noi creştinii trebuie să ştim că sfîrşitul vieţii noastre este, în acelaşi timp, şi sfîrşitul lumii pentru fiecare dintre noi. De

aceea, sîntem datori să ne pocăim din toată inima, să facem fapte bune, mai ales rugăciune şi milostenie, şi să aşteptăm în tot ceasul sfîrşitul vieţii şi venirea Mirelui Hristos, pregătiţi, cu făcliile aprinse, arzînd de dumnezeiescul dor, pentru a ne închina înaintea tronului Preasfintei Treimi şi a cînta măririle lui Dumnezeu, împreună cu îngerii şi cu toţi sfinţii.

Cel ce este întotdeauna pregătit de moarte, nu se teme niciodată de ea, nici de diavoli şi nici de judecată, căci Duhul Sfînt se odihneşte în inima lui şi nu-l apasă nici un păcat pe conştiinţă.

Se vorbeşte mult astăzi despre unele vedenii, semne şi apariţii cereşti, care prevestesc sfîrşitul apropiat al lumii. Ce trebuie să ştie creştinii despre acestea?

Creştinii adevăraţi nu trebuie să se ia după orice semne şi aşa-zise vedenii, care, de cele mai multe ori, sînt mincinoase şi vin de la cel rău sau de la secte. Iar dacă cineva are o anumită descoperire cerească, sau vreun vis deosebit, să-l spună preotului şi să urmeze sfatul lui. Noi însă, care credem în Dumnezeu şi în Biserică şi avem Sfînta Evanghelie şi scrierile Sfinţilor Părinţi, nu trebuie să ne luăm după vise, semne şi vedenii, ca să nu ne amăgească satana, mai ales acum, cînd se apropie ziua venirii Domnului nostru Iisus Hristos.

Care sînt semnele ce dovedesc că nu va fi în curînd sfîrşitul lumii?

Întîi, este marea milostivire a lui Dumnezeu, Care, din iubire de oameni, nu vrea să piardă fără pocăinţă lumea pe care a zidit-o. Apoi, sînt multe profeţii din Sfînta Scriptură care încă nu s-au împlinit. Astfel, încă nu s-a propovăduit Evanghelia la toate neamurile pămîntului. Încă nu s-a împlinit profeţia lui Iezechiel, privind unirea popoarelor asiatice (Gog şi Magog) şi marele război între Tigru şi Eufrat (cap. 36-40). Încă nu s-au convertit la creştinism evreii, cum spune Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către Romani.

Apoi, se observă în toată lumea creştină, mai ales în rîndul

tineretului, o întoarcere din ce în ce mai profundă la credinţă, la pocăinţă, la Ortodoxie. Bisericile, mănăstirile şi preoţii buni sînt tot mai asaltaţi de creştini, tineri şi bătrîni, care cer spovedanie, sfătuire şi cărţi sfinte, spre mîntuire. În sfîrşit, sînt încă mulţi creştini anonimi la sate şi oraşe, care duc o viaţă creştinească cu totul deosebită.

Toate acestea sînt doar cîteva semne convingătoare că lumea mai are încă zile şi vreme de pocăinţă, pînă la venirea Judecăţii de apoi. Acum viitorul lumii depinde de calea spre care se va îndrepta omenirea. Dacă lumea se va întoarce în masă la credinţă, la pocăinţă, la Biserică şi la Dumnezeu, ea va supravieţui încă un timp; iar dacă se va prăbuşi definitiv în ateism, în indiferentism, în desfrîu şi se va închina averilor, banilor şi patimilor, lumea va grăbi mînia lui Dumnezeu şi sfîrşitul lumii. Deci, viitorul şi supravieţuirea lumii depinde numai de credinţa sau necredinţa oamenilor.

Ce speranţe sînt astăzi pentru salvarea lumii, în general, şi a creştinismului, în special?

Salvarea lumii este numai la Dumnezeu, Care a creat-o din iubire şi o guvernează cu pronia Sa. El este Mîntuitorul şi speranţa lumii, aşa cum cîntă Biserica: *Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperămîntul meu este Duhul Sfînt, Treime Sfîntă, slavă Ţie!*

Lumea întreagă poate fi salvată prin întoarcerea popoarelor la Hristos şi prin unirea ţărilor creştine sub acelaşi crez, cu puterea Duhului Sfînt.

Dacă Bisericile nu vor mai face politică şi dacă vor părăsi mîndria şi se vor uni într-o singură Biserică apostolică, aşa cum a fost la început, lumea creştină poate fi salvată şi, prin ea, întreaga lume va mai dăinui în pace, atît timp cît oamenii vor face voia lui Dumnezeu. Însă aceasta este o dorinţă ce nu se poate realiza decît cu puterea Duhului Sfînt, din cauza mîndriei, a necredinţei şi neascultării oamenilor de Dumnezeu.

Care este starea duhovnicească a mănăstirilor de astăzi?

Nu este cea mai bună. Mănăstirile ortodoxe sînt încă robite de materie, de prea multe griji pămînteşti, de neunire şi tulburare. Iar pentru sfintele slujbe, pentru rugăciunea mistică a inimii, pentru citirea cărţilor sfinte, pentru studiul profund al teologiei ortodoxe, pentru creşterea duhovnicească a fraţilor de mănăstire, în duhul filocalic al Evangheliei şi Sfinţilor Părinţi, şi pentru transformarea mănăstirilor în adevărate cetăţi mistice şi misionare, de afirmare şi apărare a Ortodoxiei, nu se face decît foarte puţin şi în mod individual. De aceea sînt atîtea mănăstiri şi schituri fără duhovnici şi fără tineri devotaţi pentru Hristos. Ba, uneori vin tineri buni şi, neavînd cine să-i formeze, se întorc în lume.

Lumea creştină de astăzi cere şi aşteaptă mult mai mult de la mănăstiri. Lumea iubitoare de Hristos aşteaptă cuvinte de mîngîiere şi de învăţătură; aşteaptă duhovnici iscusiţi, dezlegare de păcate şi răspunsuri clare la marile lor întrebări. Aşteaptă de la monahi rugăciune de foc, viaţă îngerească, mai multă iubire, căldură şi har dumnezeiesc.

Cum s-ar putea realiza o înnoire duhovnicească a mănăstirilor ortodoxe?

Mănăstirile se pot transforma în aşezăminte sfinte de rugăciune şi trăire vie în Hristos, numai dacă vor fi conduse de părinţi duhovniceşti cu mare experienţă şi dacă vor avea duhovnici iscusiţi. Apoi, dacă monahii vor participa zilnic la toate slujbele bisericeşti, dacă vor citi mai mult cuvîntul lui Dumnezeu, dacă vor trăi în iubire şi ascultare desăvîrşită şi vor alunga de la ei toată mîndria, tulburarea şi grijile trecătoare ale acestei lumi, care au înstrăinat pe monahi de adevărata lor menire, aceea de a fi candele neadormite de rugăciune şi vase ale Duhului Sfînt. Altfel, mănăstirile nu vor putea creşte suflete pentru Hristos, nici nu vor putea contribui la mîngîierea şi înnoirea lumii de astăzi.

Cum contribuie, totuşi, mănăstirile la reînnoirea duhovnicească a credincioşilor de astăzi?

Mănăstirile ortodoxe contribuie la înnoirea duhovnicească a lumii creştine prin sfînta rugăciune, care se face în ele neîncetat, ziua şi noaptea, spre lauda lui Dumnezeu şi mîntuirea oamenilor. Dar jertfa cea mai importantă, care se săvîrşeşte în mănăstiri zilnic, de sute de ani, fără încetare, este Sfînta Liturghie.

Prin Sfînta Liturghie neîncetată, mănăstirile ortodoxe coboară cerul pe pămînt şi pe oameni îi urcă la cer. Prin această jertfă mîntuitoare mănăstirile noastre împacă pe oameni cu Dumnezeu, scot multe suflete din iad, aduc harul mîntuirii şi iertarea păcatelor peste cei credincioşi, vii şi adormiţi, care se pomenesc la sfintele altare şi ajută pe toţi să trăiască tainic, în iubire unii cu alţii, şi împreună cu Hristos Mîntuitorul şi cu toţi sfinţii.

Iată care este cea mai mare contribuţie şi jertfă a mănăstirilor adusă lui Dumnezeu, pentru mîntuirea credincioşilor!

A doua mare jertfă a mănăstirilor, pentru folosul sufletesc al credincioşilor doritori de mîntuire, este taina Mărturisirii, pe care duhovnicii călugări o săvîrşesc zilnic, şi mai ales în posturi, tuturor celor ce o cer. Trebuie să se ştie că la mănăstiri se spovedesc mulţi credincioşi, unii cu păcate mari, alţii cu probleme grele de conştiinţă, iar alţii cu mare rîvnă pentru Hristos. Mănăstirile, deşi au foarte puţini duhovnici, îşi deschid braţele tuturor celor care vin pentru mîntuire, mulţi dintre ei întorcîndu-se vindecaţi şi împăcaţi cu Dumnezeu.

A treia mare contribuţie a mănăstirilor, de azi şi dintotdeauna, este buna sfătuire, pe care duhovnicii călugări o acordă zi şi noapte tuturor credincioşilor, ţărani, orăşeni, studenţi şi intelectuali, veniţi din toate părţile. La aceasta se adaugă şi pelerinajul zilnic, local, al credincioşilor, tineri şi vîrstnici, care sînt primiţi cu dragoste şi adăpostiţi gratuit, pînă la trei zile, pentru rugăciune, spovedanie, Sfînta Împărtăşanie şi sfătuire duhovnicească.

Alte contribuţii ale mănăstirilor la mîntuirea credincioşilor sînt şi acestea: tipărirea şi difuzarea de cărţi duhovniceşti, ajutorarea celor săraci, menţinerea tradiţiei ortodoxe autohtone, păstrarea frumoaselor slujbe ortodoxe în marile sărbători şi în posturi, precum şi altele.

Iată deci, care sînt cele mai importante contribuţii ale mănăstirilor noastre, la întărirea Ortodoxiei şi călăuzirea credincioşilor pe calea mîntuirii, spre Hristos!

Desigur, dacă mănăstirile ar avea duhovnici mai iscusiţi şi harismatici, contribuţia acestora ar fi mult mai substanţială.

Cum pot fi îndrumaţi tinerii care doresc să slujească Biserica lui Hristos?

Cei chemaţi de Dumnezeu şi îndemnaţi de cugetul lor să intre în viaţa monahală, să nu fie opriţi de nimeni. Duhovnicii sînt cei dintîi care pot hotărî calea fiilor lor duhovniceşti. Iar părinţii lor trupeşti nu au voie să se opună sau să-i căsătorească forţat, pentru a-i face să renunţe la viaţa monahală. Prin aceasta ei fac păcat înaintea lui Dumnezeu. Însă, în caz de nehotărîre, să ceară sfatul duhovnicilor bătrîni.

Deci, nici să fie opriţi, nici să fie trimişi forţat la mănăstire. Ci să se roage lui Dumnezeu cu post, cu metanii şi citirea Psaltirii şi să urmeze sfatul duhovnicului şi glasul conştiinţei.

La fel, şi cei ce doresc să fie preoţi de parohii, să nu fie opriţi, ci să fie îndemnaţi şi ajutaţi să urmeze seminarul şi teologia şi să ducă o viaţă creştinească înaltă, ca să fie vrednici a sluji lui Hristos. Odinioară era o mare cinste şi bucurie ca părinţii să aibă un fiu preot sau călugăr, ştiind că se va ruga toată viaţa pentru mîntuirea lor. Iar mamele, inspirate de Dumnezeu, îşi alegeau ele care din fiii lor să fie preoţi, care să se ducă la mănăstire şi care din copii să se căsătorească.

Care sînt condiţiile canonice pentru cei ce vor să intre în mănăstire?

Pentru cei ce vor să se tundă în monahism se cer următoarele:

- Să fie sănătoşi trupeşte şi sufleteşte;
- Să aibă peste 18-20 de ani;
- Să vină la mănăstire de bunăvoie şi pentru toată viaţa, iar nu obligaţi de părinţi sau alte persoane;
- Să iubească biserica, rugăciunea, tăcerea şi liniştea;
- Să fie ascultători, evlavioşi şi smeriţi;
- Să stea în mănăstire provizoriu, ca noi începători, şi numai după 2-3 ani să fie călugăriţi, cu voia lor şi a duhovnicului;
- Dacă au impedimente canonice grave, să nu fie hirotoniţi preoţi, ca să poată da răspuns bun înaintea lui Hristos. Iar după tunderea monahală să fie hotărîţi a purta jugul lui Hristos pînă la moarte, ştiind că întoarcerea în lume, după călugărie, este pedepsită ca şi lepădarea de Hristos şi nu are iertare, fără pocăinţă şi întoarcere la mănăstire.

Pentru călugăriţe se cer aceleaşi condiţii, afară de cele pentru hirotonie.

Care sînt condiţiile canonice obligatorii pentru viitorii candidaţi la preoţie şi pentru preotese?

- Părinţii viitorilor preoţi şi preotese trebuie să fie ortodocşi buni, să fie cununaţi religios, nedivorţaţi şi cu viaţă morală exemplară;
- Copiii care vor să urmeze seminarul şi teologia trebuie să fie iubitori de Dumnezeu, de rugăciune şi de biserică. Apoi, să fie deplin sănătoşi, smeriţi, ascultători, neiubitori de bani şi să fie născuţi din părinţi cununaţi la biserică şi evlavioşi;
- Să fie feciorelnici şi neîntinaţi de nici un păcat trupesc pînă la cununie. Altfel, nu pot fi hirotoniţi preoţi;
- La fel şi fetele care doresc să fie soţii de preoţi, să fie fiice de părinţi ortodocşi, smerite, iubitoare de Hristos şi fecioare cu totul neîntinate pînă la Cununia religioasă, ca cele ce se sfinţesc prin soţii lor şi devin mame duhovniceşti ale fiecărei parohii.

Fără aceste condiţii canonice obligatorii, nici tinerii, nici tinerele nu pot fi preoţi şi preotese în Biserica lui Hristos.

Ce fapte bune deosebite se cer copiilor creştini?

- Să asculte în toate de tata, de mama şi de preot;
- Să se roage regulat seara şi dimineţa;
- Să ştie pe de rost **rugăciunile începătoare, Tatăl nostru, Crezul, psalmul 50** şi **Cuvine-se cu adevărat**;
- Să facă 10-20 de metanii în fiecare zi;
- Să postească miercurea, vinerea şi în toate posturile, după putere;
- Să nu fure, să nu spună minciuni, să meargă Duminica şi în sărbători .la biserică;
- Să se spovedească şi să se împărtăşească cît mai des posibil, în medie la 30-40 de zile.

Ce fapte bune deosebite se cer tinerilor elevi şi studenţi?

- Să aibă fiecare tînăr duhovnicul lui;
- Să asculte cu sfinţenie de părinţi şi de duhovnic;
- Să se roage zilnic regulat, în medie 30-60 de minute, cu post şi metanii, după putere;
- Să nu lipsească în sărbători de la Sfînta Liturghie;
- Să citească cît mai multe cărţi de învăţătură ortodoxă;
- Să meargă în pelerinaj pe la mănăstiri şi să ceară sfaturi pentru viaţă şi pentru suflet, de la cei mai iscusiţi duhovnici din ţară;
- Să nu citească reviste şi cărţi neortodoxe şi imorale şi să nu discute despre ele;
- Să nu primească daruri de la sectanţi şi nici să meargă la adunările lor, în care este hulită Maica Domnului, Sfînta Cruce, icoanele şi Biserica întemeiată de Hristos;
- Să nu participe niciodată la discuţii şi adunări cu oameni imorali, atei, desfrînaţi, hoţi, beţivi etc.;

- Să nu meargă, părăsind credinţa în Hristos, la întîlniri oculte, păgîne, anticreştine, unde se practică: yoga, zen, arte marţiale, magie neagră, spiritism, teosofie etc.;

- Să se ferească cu mare grijă, cerînd ajutorul lui Dumnezeu, de păcatele trupeşti individuale şi cu alte persoane, care robesc astăzi pe cei mai mulţi tineri;

- Să nu privească la filme şi imagini pornografice, ca să scape de cumplitele păcate ale desfrînării;

- Să nu-şi piardă vremea tinereţii şi sănătatea, la televizor şi radio, mergînd la discoteci, la petreceri de noapte, cu beţii şi păcate trupeşti ci să caute să se zidească sufleteşte;

- Să fie smeriţi la inimă, să nu fumeze, să se îmbrace cuviincios şi să ducă viaţă curată, în feciorie, pînă la Cununia religioasă;

- Să se spovedească şi să se împărtăşească regulat, în medie la 40 de zile, cu dezlegarea duhovnicului;

- Să-şi aleagă în viaţă ocupaţii creştineşti, potrivite cu sufletul lor;

- Să se căsătorească creştineşte, după rînduială, pentru naştere de copii, urmînd întru toate sfatul preotului. Tinerii care vor împlini aceste rînduieli creştineşti, vor fi fericiţi în viaţă şi vor avea mare speranţă de mîntuire.

Ce fapte bune deosebite trebuie să împlinească cei căsătoriţi?

Să se căsătorească creştineşte, să se roage cît mai mult, să postească şi să facă milostenie după putere; să nască toţi copiii dăruiţi de Dumnezeu şi să-i crească în credinţă şi în dragoste creştină. Apoi, să nu cadă în desfrînare cu alte persoane, să nu avorteze niciodată, nici să divorţeze; să nu se păzească conjugal, pentru a nu avea copii; să aibă un duhovnic bun, să se mărturisească de patru ori pe an şi să asculte de părintele sufletesc ca de însuşi Hristos, iar Sfintele Taine să le primească cu multă pregătire şi rînduială.

Viaţa curată, copiii, milostenia şi legătura strînsă cu Biserica, le asigură mîntuirea şi îi uneşte cu Hristos.

Ce fapte bune deosebite trebuie să facă cei ce lucrează şi locuiesc în comun?

Să vorbească cît mai puţin, nepovestind lucruri lumeşti şi să se roage în taină cît mai mult şi cu răbdare, repetînd rugăciunea lui Iisus, Tatăl nostru şi alte rugăciuni scurte. Tăcerea, rugăciunea, smerenia inimii, corectitudinea la lucru şi în toate, milostenia, înfrînarea de la beţie şi de la cumplitele păcate ale desfrînării, prezenţa regulată la biserică şi mila lui Dumnezeu îi vor învrednici de Rai.

Ce fapte bune deosebite trebuie să facă mamele creştine?

Să nu avorteze nici un copil în viaţă, oricîţi le va da Dumnezeu; să rabde toate ispitele vieţii; să meargă regulat la biserică şi la Sfînta Spovedanie, să facă milostenie după putere; să-şi aducă soţii şi copiii pe calea mîntuirii, iar cîte unul din fiii lor, care sînt mai evlavioşi, să-i dea la mănăstire sau să-i facă preoţi, ca să se roage lui Dumnezeu pentru tot neamul lor. Naşterea de copii, văduvia curată, rugăciunea cu lacrimi, milostenia şi răbdarea în necazuri, formează cununa mîntuirii mamelor creştine.

Ce fapte bune deosebite trebuie să facă bărbaţii căsătoriţi?

Să nu-şi maltrateze soţiile, nici să le înşele cu alte femei; să nu-şi oblige soţiile sau să le lase să avorteze copiii; să nu le păzească conjugal şi să se ferească toată viaţa de păcate trupeşti, de înjurături, de beţie, de tutun, de furt, de scandaluri şi de judecăţi. Apoi, să aibă duhovnici buni, să se roage şi să postească regulat, să citească cărţi sfinte şi să nu lipsească în Duminici şi sărbători de la biserică, iar de la vîrsta de 40-50 de ani să ţină curăţenie desăvîrşită cu soţiile lor, ca Dumnezeu să le binecuvinteze casa, masa şi copiii, şi să dobîndească mîntuire.

Înfrînarea de la beţie şi femei, naşterea de copii, munca cinstită şi prezenţa regulată la biserică, sînt cele mai importante virtuţi care mîntuiesc pe cei căsătoriţi.

11 зак. 852

Ce fapte bune se cer îndeosebi creştinilor intelectuali, pentru mîntuire?

Să creadă cu tărie în Dumnezeu, să fie milostivi şi smeriţi, să se roage regulat dimineaţa şi seara, să citească Sfînta Scriptură şi cărţi de teologie ortodoxă, să-şi formeze în casă o mică bibliotecă creştină, să meargă la Sfînta Liturghie regulat, în sărbători, să se spovedească şi să se împărtăşească cu vrednicie, de cîteva ori pe an, după rînduială, să dea educaţie creştinească fiilor lor şi să asculte de duhovnic ca de Hristos. Intelectualii evlavioşi, blînzi şi smeriţi se mîntuiesc cu uşurinţă; iar cei mîndri şi îndoielnici în credinţă, mai greu se pot mîntui, căci fără căinţă şi spovedanie nu este mîntuire.

Ce cere Dumnezeu în mod deosebit de la cei bătrîni şi bolnavi?

Să rabde cu bărbăţie boala şi bătrîneţea şi să nu cîrtească în suferinţă, ca să nu-şi piardă mîntuirea. Apoi, să se roage mereu, să nu-şi lipească inima de avere, să fie în pace cu Dumnezeu şi împăcaţi cu toţi oamenii, să fie spovediţi din copilărie, să primească lunar Sfînta Împărtăşanie şi să mulţumească Domnului pentru toate, aşteptînd cu nădejde despărţirea de trup. Cel ce rabdă toate şi se roagă Domnului cu lacrimi şi smerenie, dobîndeşte sfîrşit bun şi odihnă veşnică sufletului său.

Ce cere Dumnezeu în mod deosebit de la preoţi şi de la păstorii sufleteşti?

Să slujească Biserica lui Hristos pînă la moarte, cu jertfă şi devotament; din dragoste, iar nu pentru bani şi averi. Apoi, să săvîrşească cu multă evlavie şi cu lacrimi sfintele slujbe şi să hrănească poporul lui Dumnezeu cu cuvinte sfinte de învăţătură, avînd mare grijă să nu piardă nici un suflet.

Să fie izvoare ale binecuvîntării, ale mîngîierii şi împăcării cu Dumnezeu, prin rugăciune şi Sfintele Taine, iar nu

pricină de sminteală pentru credincioşi. Să fie blînzi cu cei blînzi şi aspri cu cei răi, mai ales cu necredincioşii şi cu sectanţii, care caută să dezbine turma lui Hristos, pentru a nu pierde nici un suflet încredinţat lor, de care vor da socoteală în ziua cea mare a judecăţii.

Păstorii şi duhovnicii care vor aduce multe suflete la Hristos, vor dobîndi mare plată în împărăţia cerurilor. Iar cei ce vor pierde sufletele încredinţate lor, îşi vor pierde veşnic sufletele, căci nu s-au ostenit mai mult, îngropînd astfel talantul, adică harul Duhului Sfînt. De aceea spun unii sfinţi părinţi că cel mai greu se mîntuiesc păstorii de suflete, adică preoţii şi episcopii.

Ce cere Dumnezeu în chip deosebit de la călugări?

Să se roage neîncetat lui Dumnezeu pentru ei şi pentru lume şi să-şi împlinească după putere făgăduinţele date la călugărie. Să fie tăcuţi, smeriţi, ascultători întru toate şi nevoitori, iubitori de linişte şi de cele sfinte, aşteptînd mereu ceasul morţii cu bucurie.

Călugării trebuie să bucure lumea, iar nu să o sminteaască, să aline marile dureri ale oamenilor cu rugăciunea, cu harul şi cu cuvîntul, ascultînd întru toate de părinţii lor duhovniceşti. De vor fi smeriţi, blînzi, neîntinaţi de cele pămînteşti şi vor iubi pe toţi pentru Dumnezeu, vor fi număraţi cu drepţii în ceruri.

Cum trebuie să fie îngrijiţi bolnavii în familie?

Bolnavii, mai ales cei în stare gravă, sînt oamenii cei mai suferinzi de pe pămînt. Ei nu pot să-şi ducă singuri crucea vieţii, fără credinţă tare în Dumnezeu şi fără ajutorul moral şi material al rudelor şi credincioşilor din jurul lor.

De aceea, membrii familiilor care au bolnavi în casă, trebuie să aibă mare grijă de cei suferinzi – bunici, părinţi, copii sau nepoţi. Mai întîi să-i întărească în credinţă şi în răbdare, amintindu-le suferinţele Domnului pe Cruce, suferinţele sfinţilor, precum şi ale altor bolnavi. Apoi trebuie să-i îngri-

jească cu multă răbdare şi dragoste, avînd datorie creştinească pentru ei, aşa cum spune Mîntuitorul: *Bolnav am fost şi M-aţi cercetat* (Matei 25, 36).

În sfîrşit, să-i ducă la nevoie la spital, să-i hrănească cu grijă, să le aducă medici acasă, să le procure medicamente şi tot ce au nevoie. Iar creştineşte, să le facă Sfîntul Maslu regulat, să le aducă preotul din parohie ca să-i spovedească, să-i împărtăşească şi să le citească rugăciuni pentru sănătate şi alinarea durerilor.

Acestea sînt principalele datorii ale creştinilor pentru cei bolnavi din casă. Dar dintre toate, cea mai mare datorie a creştinilor este ca bolnavii de care au grijă, să fie spovediţi de păcatele mai grele săvîrşite în viaţă şi apoi să fie împărtăşiţi, iar canonul ce li se cuvine, să-l facă fiii, soţia sau rudele apropiate.

În familiile sărace, unde bolnavii nu au rude care să-i îngrijească, ei trebuie să fie ajutaţi de credincioşi şi de un comitet local de binefacere ce aparţine de parohie, care trebuie să aibă un fond special constituit în acest scop.

Cum trebuie să fie îngrijiţi bolnavii din spitale, azile şi case de copii orfani şi handicapaţi?

Trebuie să fie îngrjiţi cu aceeaşi grijă, răbdare şi milă creştină, ca şi bolnavii din familie, ştiind că, pe lîngă medicamente, au nevoie de mîngîiere şi cuvinte creştine de îmbărbătare. Mare plată au de la Dumnezeu medicii, asistentele medicale şi personalul de serviciu, care îngrijesc cu dragoste şi dezinteresat material, pe toţi bolnavii din spitale şi azile, indiferent de credinţa şi starea lor socială. Nu este pe pămînt o faptă a milei creştine mai mare ca aceasta.

În schimb, vai de medicii, asistentele şi personalul de serviciu din spitale, sanatorii, dispensare, azile şi case de copii orfani şi handicapaţi, care iau bani, chiar şi de la rudele lor, pentru a-i opera şi trata cum trebuie.

Aceeaşi osîndă au şi medicii şi asistentele care, fiind neglijenţi şi lipsiţi de milă, lasă bolnavii să moară, datorită interesului material.

Dar cea mai grea osîndă vor lua de la Dumnezeu medicii şi asistentele care operează avorturi, atît la spitale, cît şi în familie, pentru bani şi daruri. Pentru cei care sînt vinovaţi în mod direct de acest păcat, nu este mîntuire, decît dacă se pocăiesc pînă la moarte şi din toată inima.

Cum trebuie să se poarte creştinii în societate cu bătrînii?

Bătrînii sînt părinţii noştri trupeşti, care ne-au născut şi ne-au crescut, cu credinţă, cu milă şi cu mare jertfă. De aceea, rudele lor, mai ales fiii, fraţii şi nepoţii, sînt obligaţi creştineşte şi omeneşte să le dea cinstea, ascultarea şi respectul cuvenit. Apoi să-i îngrijească, să le asigure cele necesare vieţii, să-i ducă la preoţi şi la biserică şi să le asculte sfatul şi cuvîntul, după porunca a patra din Decalog, care zice: *Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie ţie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pămînt* (Ieşirea 20, 12).

Fericiţi sînt tinerii, fii şi nepoţi, care poartă mare grijă de bătrînii lor, de cei bolnavi şi văduvi şi de cei părăsiţi, care se află în spitale şi azile de bătrîni! Iar cei ce persecută, ocărăsc şi chiar lovesc pe părinţii lor bătrîni şi bolnavi, vor lua grea osîndă de la Dumnezeu.

Prima grijă ce trebuie să o avem pentru cei bătrîni este ca să fie toţi spovediţi din copilărie la preoţi, împărtăşiţi şi împăcaţi cu toţi ai lor, ca să nu meargă la Hristos în haină nevrednică de împărăţia cerurilor. Însă, în toate să urmeze sfatul preotului.

Ce datorii au creştinii faţă de cei ce mor în casele lor sau la spitale?

Să aibă grijă ca cei bolnavi să dobîndească sfîrşit creştinesc. Apoi, după ce aceştia îşi vor da duhul, să cheme preoţii de parohie pentru a le face rugăciuni de dezlegare şi a-i înmormînta creştineşte. Mare plată au creştinii care îngroapă şi pomenesc la sfintele slujbe pe cei morţi, care sînt săraci şi singuri.

Urmaşii celor răposaţi sînt datori apoi să le facă slujbe de pomenire, după rînduială, pînă la şapte ani, dînd milostenie după putere la cei săraci, pentru sufletele lor. Dacă urmaşii celor decedaţi nu respectă testamentul lăsat de ei şi le cheltuiesc averea şi banii în scopuri personale, ba chiar se şi ceartă de la moştenire, în aceste cazuri să urmeze sfatul preotului. Altfel, vor da răspuns în faţa lui Hristos la înfricoşata judecată.

Care creştini se pot mîntui cel mai uşor?

Cei smeriţi, care nu urăsc niciodată pe nimeni, care merg regulat la biserică, care se spovedesc şi se împărtăşesc după rînduială, şi fac bine şi milostenii pînă la moarte, aceştia vor ajunge, înaintea multora, în împărăţia lui Dumnezeu.

Care creştini se mîntuiesc cel mai greu?

Cei care trăiesc toată viaţa în desfrînări, în beţii, în certuri şi înjurături şi nu se spovedesc decît înainte de ceasul morţii. Aceştia se pot mîntui numai cu mila lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Bisericii, după sfîrşitul vieţii lor.

Care creştini îşi pierd mîntuirea sufletelor lor?

Cei care s-au lepădat de Dumnezeu, devenind atei; cei ce se convertesc la secte, cei ce hulesc pe Dumnezeu şi nu merg niciodată la biserică, cei ce urăsc pe aproapele pînă la moarte şi trăiesc în cumplitul păcat al desfrînării, cei ce mor fără pocăinţă şi credinţă şi cei ce se sinucid conştient.

Toţi aceştia nu se pot mîntui şi nu pot fi pomeniţi la slujbele Bisericii.

Cu ce fapte bune trebuie să înceapă credincioşii pocăinţa?

Adevărata pocăinţă începe întotdeauna prin împăcarea cu aproapele şi prin spovedania generală a tuturor păcatelor, din copilărie pînă în ziua întoarcerii la Hristos, cu căinţă şi smerenie.

Fără împăcare din inimă, fără spovedanie generală la un

duhovnic iscusit şi fără împlinirea canonului dat, nimeni nu se poate pocăi cu adevărat. Căci păcatele nemărturisite stau ca un zid despărţitor între om şi Dumnezeu. Dar prin mărturisire şi părăsirea păcatelor, zidul se risipeşte, cu harul Duhului Sfînt, greşelile se iartă şi creştinul se uneşte din nou cu Dumnezeu.

Prin ce fapte bune se apropie creştinul mai mult de Dumnezeu?

Primele fapte bune care ne apropie şi ne unesc cel mai mult cu Dumnezeu sînt două: rugăciunea stăruitoare din inimă, făcută cu post şi lacrimi, şi milostenia.

Fără iertarea aproapelui, fără o spovedanie generală curată şi fără căinţă, lacrimi şi milostenie, Dumnezeu nu deschide îndată uşa milostivirii Sale.

Prin ce păcate se depărtează creştinul mai mult de Dumnezeu?

Creştinul se depărtează cel mai mult de Dumnezeu prin îndoiala în credinţă, prin părăsirea Bisericii şi trecerea la secte, prin ură şi ucidere de copii şi prin mîndrie şi desfrînare.

Dar prin pocăinţă şi întoarcere la Biserică, creştinul căzut este iertat şi primeşte din nou harul Duhului Sfînt.

Ce fapte bune trebuie să încununeze sfîrşitul vieţii fiecărui creştin?

Să fie iertat şi împăcat cu cei din casă şi cu toţi oamenii; să fie spovedit şi împărtăşit regulat cu Trupul şi Sîngele lui Hristos; să nu aibă bani ascunşi, nici avere personală, care robesc inima omului; să-şi împartă moştenirea în mod egal la copii şi să se roage mult lui Dumnezeu, cu căinţă şi lacrimi, aşteptînd cu bucurie ceasul despărţirii.

Creştinul care se săvîrşeşte în acest fel, împăcat şi pregătit duhovniceşte, acela îşi dă sufletul cu pace şi bucurie în braţele lui Hristos Dumnezeu.

ÎNDRUMĂTOR CANONIC ORTODOX

1. Ateismul şi apostazia (lepădarea de credinţă)

Omul ateu este un om bolnav mintal, după cum zice Duhul Sfînt: *Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu* (Psalm 52, 1).

„Cel ce s-a lepădat de Hristos şi a călcat taina mîntuirii, este dator a plînge în tot timpul vieţii sale şi a-şi mărturisi păcatul, învrednicindu-se Sfintelor Taine în vremea ieşirii din viaţă, pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 73 şi 81).

„Cei ce s-au lepădat de silă de Dumnezeu, se primesc la împărtăşanie după şapte ani“ (Ancira, canoanele 3, 4, 5, 6, 7 şi 8; Sfîntul Atanasie, 2; Sfîntul Teofil, 2).

2. Avortul

„Femeia care a pierdut pruncul (sarcina) fără voie, se canoniseşte (se opreşte de la Sfînta Împărtăşanie) un an de zile“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 22).

„Femeile care desfrînează şi îşi omoară fătul în pîntece...

să se împărtăşească la ieşirea din viaţă, iar procedînd cu iubire de oameni..., hotărîm să fie oprite de la cele Sfinte 10 ani, după treptele hotărîte“ (Ancira, canonul 21).

„Femeile care iau buruieni otrăvitoare şi pierzătoare, ca şi cele ce primesc otrăvuri omorîtoare de prunci, să se supună canonului ucigaşului, adică să fie oprite 20 de ani de la Sfînta Împărtăşanie“ (Sinodul VI ecumenic, canonul 91 şi Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 56).

„Orice femeie care va bea ierburi să nu nască copii, să nu se împărtăşească şapte ani şi metanii 200 pe zi. Iar de se va întîmpla ei a muri, să nu se îngroape“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 115).

3. Beţia

„Omul beţiv să nu se împărtăşească pînă nu se va lăsa de beţie“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 110).

4. Blestemul

„Mireanul care va blestema şi va huli, acela se canoniseşte un an să nu se împărtăşească şi să facă post, metanii şi milostenii“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 105).

„Blestemul făcut de cineva pe dreptate, nu se poate dezlega decît numai după ce a reparat greşeala, adică a dat înapoi ce a furat sau a nedreptăţit şi se împacă cu cel ce l-a blestemat“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 95).

5. Botezul

„Episcopul sau preotul, de-l va boteza din nou pe cel botezat cu adevărat, sau de nu va boteza pe cel spurcat de către necinstitorii de Dumnezeu, să se caterisească, ca unul ce-şi bate joc de Crucea şi de moartea Domnului şi nu deosebeşte pe adevăraţii preoţi de preoţii cei mincinoşi“ (Canonul Apostolic 47).

„Cei morţi (copii avortaţi etc.) nu pot fi botezaţi, după cum nu pot fi nici împărtăşiţi“ (Sinodul VI ecumenic, canonul 83 şi Cartagina, 25).

„De va muri copilul nebotezat din cauza preotului, acesta tebuie să fie canonisit de episcopul locului. Iar de va muri nebotezat din cauza părinţilor lui, aceştia se canonisesc 3 ani cu oprire de la Sfînta Împărtăşanie, cu post şi cu metanii“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 157; Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 24).

„Botezul se poate repeta din nou numai dacă nu a fost făcut în numele Sfintei Treimi“ (Apostolic, 50).

Catolicii care vin la Ortodoxie, se primesc numai prin Mirungere şi mărturisirea dreptei credinţe. Ei nu pot fi botezaţi din nou.

6. Castrarea

Adevărata înfrînare de la viaţa conjugală se face de bunăvoie, prin stăpînirea de sine, pentru a sluji numai lui Dumnezeu, iar nu din scîrbă pentru nuntă.

„Cel ce s-a mutilat pe sine, să nu se facă cleric, findcă este ucigaş de sine şi vrăjmaş al operei lui Dumnezeu“ (Apostolic, 22).

„Mireanul, mutilîndu-se pe sine, să se afurisească (oprească de cele Sfinte) trei ani, fiindcă este vrăjmaş al vieţii sale proprii“ (Apostolic, 24).

Femeile creştine de azi, care se castrează (îşi leagă trompele) de bunăvoie sau la îndemnul soţului şi al doctorului, din orice motiv ar fi, se supun acestui canon. La fel se canonisesc şi celelalte femei care se sterilizează să nu aibă copii sau folosesc alte metode moderne pentru a nu rămîne însărcinate, cît şi bărbaţii care le silesc sau le îndeamnă la aceste păcate. Ele nu se pot împărtăşi pînă cînd nu încetează aceste practici.

7. Căsătoria nelegiuită (interzisă)

„Căsătoria între rude de sînge, numită şi amestecare de sînge, şi între rude spirituale, este cu desăvîrşire oprită de Biserică. Adică, nunta între veri primari, veri de gradul al doilea, între rude vitrege, între rude spirituale de botez şi cununie – naşi, fiii naşilor, cumetri, fiii cumetrilor etc. – şi rude apropiate de încuscrire. Căsătoria între rude de orice fel se pedepseşte ca şi preadesfrînarea, adică despărţirea celor căsătoriţi şi oprirea de la Sfînta Împărtăşanie 15 ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 68 şi Pravila lui Matei Basarab, glava 208, 211)

„Cei vinovaţi, care trăiesc în căsătorie nelegitimă şi nu vor să se îndrepteze, să fie despărţiţi (afurisiţi) de Biserică“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 211).

Căsătorie nelegitimă este şi căsătoria mixtă între ortodocşi şi tineri de altă credinţă.

„Cine îşi va însura în altă credinţă fetele şi feciorii, unii ca aceia să aibă pocăinţă 5 ani; asemenea şi preoţii cere îi vor cununa, şi ei să aibă pocăinţă 3 ani în afara Bisericii“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 100).

8. Căsătoria a doua şi a treia

„Nunta cea dintîi este lege, a doua este iertare, iar a treia este călcare de lege“ (Sfîntul Grigorie Teologul şi Pravila lui Matei Basarab, glava 205).

„Căsătoria a doua se canoniseşte cu doi ani oprire de la Sfînta Împărtăşanie, iar a treia căsătorie cu trei ani“ (Sfîntul Nichifor, canonul 2).

„Dacă un preot se recăsătoreşte, el va fi înlăturat din cler, iar dacă este desfrînat sau preadesfrînat se va afurisi (opri de cele Sfinte) şi va fi pus la pocăinţă“ (Sfîntul Vasile, 6).

„La trigami (a treia nuntă) să se aplice afurisire (oprire de cele Sfinte) de cinci ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 4, 50; Sfîntul Timotei, 11).

9. Căsătoria a patra

Nunta a patra este cu desăvîrşire oprită de Biserică. Iar creştinii care ajung la a patra nuntă sînt afurisiţi (opriţi de cele Sfinte) şi lipsiţi de toată slujba Bisericii. Aceştia nu au voie să intre în biserică pînă nu se despart de femeile lor. Iar dacă se vor despărţi şi se vor pocăi, pot fi primiţi şi, după opt ani de pocăinţă şi metanii, se pot împărtăşi cu Prea Curatele Taine (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 50, 80; Pravila lui Matei Basarab, glava 206).

„Cine se însoară de patru ori să se pocăiască opt ani şi metanii 110 în zi, (fiindcă) unii ca aceştia curvesc şi pe Dumnezeu mînie“ (Apostolic, 22).

10. Celibatul

Tinerii şi fetele care nu vor să se căsătorească din dragoste de Dumnezeu sau din frică de păcat, sau au rămas necăsătoriţi pentru că nu şi-au găsit partea potrivită, sau au renunţat pe viaţă la căsătorie, fiind bolnavi, infirmi, ori vor să intre în viaţa monahală, sînt liberi să-şi trăiască viaţa în feciorie, fie în lume, fie în mănăstire. Însă toate să le facă cu multă rugăciune şi post, cu multă sfătuire şi cu binecuvîntarea duhovnicului.

Tînărul celib poate fi hirotonit preot (Apostolic, 26; Sinodul VI ecumenic, canonul 5, 6; Cartagina, 4, 19) sau se poate călugări. Însă odată hirotonit sau tuns în monahism nu se mai poate căsători.

Preotul celib, care se căsătoreşte sau trăieşte în desfrînare, se cateriseşte (Sinodul VI ecumenic, canonul 14, 16), iar călugării care se căsătoresc se numesc apostaţi (lepădaţi de Dumnezeu) şi nu au voie nici să intre în biserică pînă cînd se întorc la pocăinţă în mănăstire, iar dacă mor în lume, fără

pocăinţă, să se îngroape cu sinucigaşii, fără preot (Pravila lui Matei Basarab, glava 33).

11. Cimitirul

„În cimitirul sfinţit (ortodox) se îngroapă numai cei binecredincioşi“ (Apostolic, 45, 46, 65; Laodiceea, 6, 9, 33).

În cimitir nu se pot îngropa: păgînii, ereticii, sectanţii de orice fel, schismaticii (cei ce nu ascultă de Biserică), copiii şi oamenii nebotezaţi, ateii, apostaţii, cei nepocăiţi care refuză Sfintele Taine, sinucigaşii de orice fel, femeile care mor în timpul avortului, beţivii care mor în cîrciumi, cei ce mor în desfrînare, cei morţi în bătăi, călugării care mor căsătoriţi şi fără pocăinţă etc. Toţi aceştia se pot îngropa într-un loc separat, fără preoţi şi fără a fi pomeniţi la biserică. În asemenea cazuri să se întrebe şi episcopul locului.

12. Concubinajul

„Cel ce are concubină şi nu voieşte a o lăsa, nici a se cununa cu femeia sa, nu se cuvine a-i primi darurile la Biserică, ale cărei legi le bîrfeşte şi le defaimă prin faptele sale“ (Sfîntul Nichifor, 33; Pravila lui Matei Basarab, glava 208, 235).

Cei ce trăiesc în concubinaj se pot mîntui numai dacă se cunună sau se despart, chiar dacă au copii. Dacă nu vor să urmeze nici una din aceste căi, măcar să înceteze păcatul desfrînării, iar soţii concubini să trăiască în înfrînare ca fraţii.

13. Datoriile părinţilor

„Dacă cineva din părinţi şi-ar părăsi copiii şi nu i-ar hrăni, nici nu i-ar creşte în cuviincioasă cinstire de Dumnezeu, ci ar motiva nepurtarea lui de grijă, să fie anatema (despărţit de Biserică)“ (Gangra, 15).

„Părinţii care nu-şi iubesc copiii deopotrivă, nici nu le vor împărţi egal moştenirea, să fie anatema“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 105).

„Unii ca aceştia să nu se împărtăşească cu dumnezeieştile

Taine pînă nu se vor îndrepta“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 283).

14. Datoriile copiilor

„Dacă cineva din copii s-ar îndepărta şi n-ar da cuvenitul respect părinţilor săi, scuzîndu-se cu cinstirea de Dumnezeu, să fie anatema“ (Gangra, 16).

„Blestemat este omul care va asupri (urgisi) pe tatăl său şi pe mama sa“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 283).

15. Defăimarea (clevetirea)

„Cel ce cleveteşte pe aproapele său, un an să nu se împărtăşească“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 373).

„Dacă vreun cleric ar defăima (ocărî) pe episcop, să se caterisească, că nu se cade a vorbi de rău pe mai marele tău“ (Apostolic, 55, Sfînta Sofia, 3).

„Dacă cei ce trăiesc în feciorie ar defăima pe cei căsătoriţi, să fie anatema, căci defaimă legile lui Dumnezeu“ (Gangra, 10).

„Dacă cineva din oameni ar vorbi de rău şi ar defăima pe preot cu cuvinte spurcate sau cu hule, acela să se pocăiască şase luni sau un an“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 704).

16. Desfrînarea, preadesfrînarea (adulterul), sodomia, onania (malahia), paza conjugală etc.

„Tinerii necăsătoriţi, femeile fără bărbaţi şi cei văduvi, de vor cădea în desfrînare, 7 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 59).

„Cei ce sînt căsătoriţi canonic şi cad în desfrînare cu femei străine, 15 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 58; Ancira, 20).

„Cel ce va păcătui nefireşte cu femeia sa (sodomie), sau bărbat cu bărbat (homosexualitate), sau va păcătui cu copii, sau cu animale, 15 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 7, 62, 63).

„Cel ce se va împreuna cu femeia sa peste fire, 5 ani să nu se împărtăşească“.

„Cel ce va preacurvi cu femeie străină peste fire (adică împotriva firii: sodomie, gomorie, perversiune sexuală etc.), 15 ani să fie oprit de cele Sfinte“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 7, 58, 63).

„Cel ce va cădea în desfrînare cu sora sa de un tată şi de o mamă, 20 de ani să nu se împărtăşească, făcînd amestecare de sînge“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 79).

„Cel ce va cădea în desfrînare cu mama sa, sau tatăl cu fiica sa, 20 de ani să se pocăiască cu post, cu lacrimi şi metanii şi apoi să se împărtăşească“(Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 79).

„Dacă va păcătui cineva cu mama vitregă, sau fiica cu tatăl vitreg, 12 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 75, 79; Molitfelnicul).

„De va păcătui cineva numai o dată cu fiica sa, sau mama cu fiul ei de un sînge, se canoniseşte mai puţin; să mănînce uscat seara şi să facă 500 de metanii mari pe zi“ (Sfîntul Ioan Postitorul).

„Cel ce va păcătui cu nora, cu soacra, cu mama soacră, cu mama naşei, cu cumnata, cu cumătra, 11 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 79 şi Molitfelnicul).

„Cel ce va păcătui cu două surori sau cu doi fraţi de o mamă, 11 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Vasile cel Mare,

canonul 78, 87; Pravila lui Matei Basarab, glava 330 şi Molitfelnicul).

„Cel ce va păcătui cu mama logodnicei sau cu logodnica, 14 ani să se oprească de cele Sfinte şi nunta aceea să nu se facă, iar de s-a făcut nunta, să nu se despartă“ (Molitfelnicul şi Pravila lui Matei Basarab, glava 238).

„Cel ce va păcătui cu vara primară, 10 ani se opreşte de Sfînta Împărtăşanie; iar de va cădea în curvie cu a doua vară, 9 ani să nu se împărtăşească“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 330 şi Molitfelnicul).

„Cel ce va păcătui cu naşa de la botez sau de la cununie, sau dacă naşul va curvi cu fina de botez sau cununie, 20 de ani să nu se împărtăşească, pentru că sînt rude spirituale“.

„Soacra care a căzut în desfrînare cu ginerele ei, să se călugărească, făcînd canon 15 ani; la fel şi ginerele, 15 ani să fie oprit de cele Sfinte“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 90).

„Cel ce va strica fecioare minore, 12 ani să nu se împărtăşească“ (Sfîntul Ioan Postitorul).

„Cel ce face malahie (onanie) singur, să postească 40 de zile cu 100 de metanii pe zi, iar de nu va posti, un an să nu se împărtăşească şi 50 de metanii pe zi“.

„Cel ce face malahie cu altă persoană, să postească 80 de zile sau doi ani să nu se împărtăşească, făcînd cîte 50 de metanii pe zi“ (Sfîntul Ioan Postitorul şi Molitfelnicul).

„Cel ce a făcut malahie (onanie, masturbaţie), se canoniseşte 40 de zile, petrecînd cu mîncare uscată şi făcînd cîte 100 de metanii în fiecare zi“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 8).

„Amestecarea cu alţii, ca o dublă malahie, se aplică canonul

pînă la 80 de zile“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 9).

„Dar şi dintre femei, care s-au atins prin sărutări şi prin pipăiri de bărbat, însă nestricîndu-se, primesc pedeapsa malahiei“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 11).

„Cîţi vin la acest lucru de malahie, aceia să mănînce sec 40 de zile şi să facă în toate zilele 100 de metanii sau 50. Iar de se va face malahie între dînşii (adică dublă malahie între un bărbat şi o femeie), atunci să mănînce sec 80 de zile sau să nu se împărtăşească doi ani şi să facă în toate zilele metanii cîte 50“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 329).

În acest canon intră şi bărbaţii cu femeile lor, care practică paza conjugală în orice fel pentru a nu avea copii. Aceşti soţi se pot împărtăşi numai după ce încetează păcatul uciderii de copii prin pază.

17. Distracţiile lumeşti

„Călugărul (preotul) de va face cîntece mireneşti şi va juca, acesta este om al dracului, iar nu al lui Dumnezeu; să se pocăiască 3 ani şi metanii 1000 (pe zi)“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 120).

18. Divorţul (desfacerea căsătoriei)

În fiinţa ei, căsătoria este indisolubilă; căci zice Hristos: *Ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Divorţul este acceptat de Biserica Ortodoxă în următoarele cazuri canonice excepţionale:

- În caz de adulter sau preacurvie persistentă (Matei 19, 9);
- În caz de apostazie (lepădare de credinţă) a unui soţ (I Corinteni 7, 15);
- În cazul intrării unuia din soţi în monahism (Sinodul VI ecumenic, 12, 48). În mod legal căsătoria se desface prin moartea unuia din soţi.

În cultul Bisericii Ortodoxe nu este nici o rugăciune de desfacere a căsătoriei (Pravila Bisericească, 1940, pag. 135).

19. Dobînda (camăta)

„Cel ce ia camătă (dobîndă pentru bani împrumutaţi), de va vrea să cheltuiască acest cîştig nedrept, dînd săracilor şi promiţînd că părăseşte iubirea de bani, poate fi primit la preoţie“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 14; Laodiceea, 4; Cartagina, 5, 20; Sinodul VI ecumenic, 10).

Este oprit creştinilor să împrumute bani sau alte bunuri, cu dobîndă, deoarece împrumutul este o faptă a milei creştine, iar dobînda este un păcat al lăcomiei şi iubirii de argint.

Creştinul să urmeze însă sfatul duhovnicului şi porunca Mîntuitorului, Care zice: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

20. Duminica şi sărbătorile

„Duminica va avea întîietate (fiind ziua Învierii Domnului) şi se va serba de creştini după putinţă. Iar dacă se vor afla iudaizanţi (care cinstesc sîmbăta în locul Duminicii), să fie anatema de la Hristos“ (Laodiceea, 29).

Dintre toate sărbătorile, Duminica este cea mai de seamă zi de preamărire a lui Dumnezeu. De aceea Duminica trebuie respectată cu sfinţenie. Cine nu merge la Sfînta Liturghie din neglijenţă, clericul se cateriseşte, iar mireanul se afuriseşte, după canonul 80 al Sinodului VI ecumenic.

„Nu se cuvine ca cineva să se ocupe cu munca în sărbători, mai ales în timpul slujbelor“ (Sinodul VI ecumenic, 62).

„Distracţiile creştine îngăduite de Biserică se fac numai după-amiază, cînd nu este slujbă în sfintele locaşuri“ (Sinodul VI ecumenic, 62; Mărturisirea Ortodoxă, III, 69).

„În sărbători se pot îngădui doar unele treburi de scurtă durată, precum pregătirea hranei zilnice pentru oameni şi animale, cercetarea bolnavilor, facerea de bine la săraci, citirea cărţilor sfinte, adunarea credincioşilor spre lauda lui

Dumnezeu etc.“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 282-283).

21. Ereticii (sectanţii)

„Dacă vreun cleric sau mirean va intra să se roage în sinagoga iudeilor sau în casele ereticilor (sectanţilor), clericul să se caterisească, iar mireanul să se afurisească (să se oprească de cele Sfinte)“ (Apostolic, 65; Sfîntul Timotei, 9).

„Ereticilor şi sectanţilor să nu le fie iertat a intra în casa lui Dumnezeu (şi în casele creştinilor), dacă stăruie încă în eres“ (Laodiceea, 6).

„Ereticii (şi sectanţii) care se căiesc, trebuie să fie primiţi (la biserică) la ieşirea din viaţă, dacă dovedesc înclinare spre pocăinţă...“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canonul 5).

„Dacă vreun creştin ar duce untdelemn la altarul păgînilor sau la sinagoga iudeilor (şi sectanţilor) în sărbătorile lor, sau ar aprinde lumînări, să se afurisească“ (Apostolic, 71).

22. Făgăduinţa

Dacă făgăduieşti ceva Domnului Dumnezeului tău, să nu zăboveşti a împlini, căci Domnul Dumnezeul tău îţi va cere socoteală şi te va face vinovat de păcate (Deuteronomul 23, 21).

„Cine făgăduieşte să se consacre slujbei lui Dumnezeu, adică să se facă preot sau călugăr, şi nu se face, păcătuieşte, fiindcă Dumnezeu nu poate fi minţit“ (Praviia Bisericească, 1940, pag. 141).

Mai înainte de a făgădui, pregăteşte-te şi nu fi ca omul care ispiteşte pe Domnul său (Sirah 18, 23).

Fratele rasofor care a făgăduit că se face călugăr, dacă se întoarce în lume, i se consideră căsătoria ca a doua nuntă, după canonul 19 din Ancira şi 18 al Sfîntului Vasile cel Mare.

De aceea, se canoniseşte ca un preacurvar, căci a lepădat logodirea cu Biserica (Sfîntul Vasile cel Mare, 19, 60; Pravila lui Matei Basarab, glava 105).

Dacă cel ce a făcut făgăduinţă lui Dumnezeu este bolnav sau a fost constrîns de anumite împrejurări, sau a făcut-o pe cînd era copil sau minor, nu se consideră păcat. În aceste cazuri să urmeze sfatul duhovnicului şi al episcopului respectiv.

23. Fecioria (celibatul)

Fecioria sau celibatul pe toată viaţa este recomandată de Hristos prin Sfîntul Apostol Pavel (I Corinteni 6, 19; 7, 32), dacă este făcută liber, de bunăvoie şi din dragoste de Dumnezeu, pentru slujirea Bisericii şi spre mîntuirea de obşte a credincioşilor.

„Dacă cineva ar feciori sau s-ar înfrîna, abţinîndu-se de la nuntă din scîrbă, nu pentru binele şi sfinţirea fecioriei, să fie anatema“ (Gangra, 9).

24. Furtul

„Cel ce a furat, va fi oprit un an de la împărtăşirea cu Sfintele Taine, dacă se căieşte şi se prihăneşte pe sine. Iar dacă se va dovedi de alţii că a furat, doi ani să se oprească“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 61).

„Dacă vreun cleric sau laic va lua din biserică ceară sau untdelemn (sau altceva din cele dăruite lui Dumnezeu), să se afurisească (să se oprească de cele Sfinte) şi să dea înapoi încincit din cît a luat“ (Apostolic, 72, 73).

„Cei ce fură din averea mănăstirilor, clericii se caterisesc, iar laicii se afurisesc“ (Sinodul VII ecumenic, 13).

„Furul de case 3 ani (să nu se împărtăşească) şi metanii 100 în zi“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 110).

„Furul care se pocăieşte de bunăvoie, se opreşte de împărtăşanie 40 de zile...“ (Sfîntul Ioan Postitorul, 27; Pravila lui Matei Basarab, glava 343). „Furul de cele sfinte se pedepseşte pînă la al treilea an“ (Sfîntul Ioan Postitorul, 30).

„Cine bagă apă în vin şi îl vinde, 5 ani se opreşte de la împărtăşanie şi metanii 66 (pe zi)“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 110).

„Cine primeşte furul şi cele furate de dînsul, să se pocăiască ca şi furul“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 110).

25. Înjurăturile (hulele)

„Cel ce înjură de cele sfinte se canoniseşte cu oprire de la Sfînta Împărtăşanie 1-2 ani, ca şi cel ce huleşte cele sfinte şi face ierosilie (sacrilegiu, profanare), neputînd primi cele Sfinte pînă cînd nu părăseşte definitiv acest păcat împotriva Duhului Sfînt“ (Pravila Bisericeasscă, 1940, pag. 158-159, 170).

„Cel ce va înjura pe preot, un an să nu se împărtăşească; iar de-i va da palme sau cu băţ îl va lovi, 3 ani să nu se împărtăşească...“ (Molitfelnic).

26. Jertfa

„Jertfa celor căzuţi în păcate de moarte şi care nu voiesc să se pocăiască, nici să se spovedească, nu este primită la Biserică“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 173).

27. Jocul

Jocul care nu duce la imoralitate, cum ar fi jocul copiilor mici, a elevilor de şcoală etc., este îngăduit, ba chiar necesar, căci dezvoltă fizicul şi recrează sufleteşte.

Jocul care duce la imoralitate se pedepseşte după faptele rele pe care le-a produs. Dacă prin dans unii cad în desfrînare, alţii în mîndrie, iar alţii în beţie (cum se întîmplă mai des la discoteci, la baluri, la nunţi şi la cîrciumi), fiecare se

pedepseşte pentru păcatul pe care l-a făcut, fiind oprit de cele Sfinte.

„Jocul de noroc sub orice formă (poker, barbut, joc de cărţi etc.) şi cu orice fel de scop de cîştig nedrept şi jefuitor, prin care se exploatează naivitatea cuiva, se canoniseşte ca şi furtul şi uciderea“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 173-174).

28. Jurămîntul

Zice Mîntuitorul Hristos: *Să nu vă juraţi nicidecum... Cuvîntul vostru să fie ce este da, da; şi ce este nu, nu. Iar ce este mai mult, vine de la diavolul* (Matei 5, 33-34, 37; 26, 63; Evrei 6, 16).

„Cel ce se jură să nu primească hirotonia în preot, sa nu fie silit a o primi“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 10).

„Călcătorii de jurămînt (la tribunal, cu mîna pe Sfînta Cruce), vor fi neîmpărtăşiţi 10 ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 64).

„Călcătorii de jurămînt, dacă au călcat jurămîntul de silă sau de nevoie, să se supună la certări uşoare şi să fie primiţi după 6 ani, iar cei ce fără de nevoie au lepădat credinţa, după 7 ani să fie primiţi la împărtăşire“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 82).

„Cel ce a făcut jurămîntul strîmb, dacă întoarce înapoi jurămîntul strîmb, se va canonisi cu 3 ani oprire de cele Sfinte, cu metanii şi cu post“.

„Preotul să nu se jure, nici cu voie, nici fără voie. Iar de va face aceasta, să se scoată din preoţie“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 114).

„Făgăduinţele monahale, depuse solemn înaintea Sfîntului Altar, devin jurăminte înaintea lui Dumnezeu; de aceea ele nu se dezleagă. Pedeapsa fratelui şi a rasoforului

din mănăstire, dacă se întoarce în lume, este oprirea de la împărtăşanie 1-2 ani. Pedeapsa călcării jurămintelor monahale, pentru călugării care se întorc în lume şi se căsătoresc, este anatema, adică despărţirea de Biserică pînă cînd se întorc înapoi“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 176).

Aceeaşi valoare de jurămînt are şi Cununia religioasă în biserică. De aceea, *ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Cununia religioasă, ca orice jurămînt dat în faţa lui Dumnezeu, nu poate fi dezlegată decît în cîteva cazuri excepţionale, cu aprobarea Bisericii.

„Dacă vreun monah va lepăda sfîntul chip şi va îndrăzni să mănînce carne şi să ia femeie şi nu se va întoarce, unul ca acesta se cuvine a-l da anatemei, apoi să se îmbrace cu forţa şi să se închidă în mănăstire“ (Sfîntul Nichifor, 34; Pravila Bisericească de la Govora, pag. 109; Pravila lui Matei Basarab, 53)

„Cel ce a călcat jurămîntul sau cuvîntul dat în faţa cuiva, nu are voie să se împărtăşească şi trebuie să facă 250 de metanii“ (Sfîntul Ioan Postitorul, 31).

29. Lepădarea (abandonarea) de copii

„Pe femeile ce-şi leapădă pruncii pe la uşile bisericilor, legea le pedepseşte ca pe ucigaşe, chiar dacă i-ar lua cineva şi le va purta de grijă“ (Sfîntul Ioan Postitorul, 26).

30. Lipsa de la slujbă

„Clericul care nu se duce la slujbă din lene, se caterisеşte“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 190).

„Cine va rămîne fără de Liturghie, (să facă) 200 de metanii, dacă stă fără lucru“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 121).

„Călugărul de nu va veni la Liturghie, fiind fără de lucru, să nu mănînce pînă la al noulea ceas şi metanii 100. Iar de va

fi la slujbă trimis, spre unii ca aceia nu este lege“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 129).

31. Logodna canonică

„Nu se cuvine a se încuscri cu nici un eretic, ori a da fii sau fiice după ei, dacă nu făgăduiesc să se facă creştini“ (Laodiceea, 31, 10; Cartagina, 29; Sinodul VI ecumenic, 72).

„Fetele care au urmat iubiţilor lor, fără ştirea tatălui (şi fără cununie), curvesc; iar dacă se împacă părinţii se pare că lucrul ia vindecare, dar nu se vor primi îndată la împărtăşire, ci după 3 ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 26, 38).

„Cei ce răpesc femei cu nume de căsătorie (şi trăiesc cu ele în desfrînare), să se despartă de Biserică“ (Sinodul IV ecumenic, 27; Sinodul VI ecumenic, 92).

„Cel ce se căsătoreşte cu femeia logodită cu altul, care încă este în viaţă, 15 ani să nu se împărtăşească, ca şi preacurvarii“ (Sinodul VI ecumenic, 98; Sfîntul Vasile cel Mare, 25, 30).

32. Metaniile

„De la Sfintele Paşti pînă la Duminica Cincizecimii nu se fac metanii“ (Sfîntul Nichifor, 10).

„De vineri seara pînă Duminică seara nu se fac metanii mari, ci numai închinăciuni, pentru cinstea Învierii lui Hristos“ (Sinodul I ecumenic, 20). Însă fiecare să urmeze sfatul duhovnicului său.

33. Politica

„Episcopului sau preotului nu i se cuvine a se pune în orînduiri politice, ci a se îndeletnici cu treburile bisericeşti..., căci nimeni nu poate sluji la doi domni, după dumnezeiasca poruncă“ (Matei 6, 20; Apostolic, 6, 81; Sinodul VI ecumenic, 10).

„Politica este îndeletnicirea cu treburile cetăţeneşti, pentru bunul mers al vieţii sociale. Preoţia este o îndeletnicire cu cele duhovniceşti, spre slava lui Dumnezeu şi îndrumarea credincioşilor pe calea mîntuirii, pentru moştenirea vieţii de veci. Clericii care se amestecă în politică fac o mare greşeală“ (Pravila Bisericească, 1940, pag. 129).

34. Postul

„Dacă vreun episcop, sau preot, saŭ diacon, sau citeţ, sau cîntăreţ nu posteşte Sfîntul şi Marele Post al Paştilor, sau miercurea şi vinerea, să se caterisească, fără numai dacă va fi împiedicat de slăbiciunea trupească, iar de va fi laic să se afurisească“ (Apostolic, 69; Sinodul VI ecumenic).

„Dacă vreunul dintre cei ce se nevoiesc, din defăimare ar îndrăzni să dezlege posturile cele predanisite şi respectate de Biserică, încrezîndu-se în justificările cugetului său, să fie anatema“ (Gangra, 19; Laodiceea, 52; Cartagina, 48, 56; Sinodul VI ecumenic, 89).

„Cel ce va îndrăzni să mănînce carne, ouă sau brînză în Postul cel Mare sau în miercurile şi vinerile de peste an, doi ani să nu se împărtăşească“ (Molitfelnicul).

„Cine moare de foame în Postul cel Mare, să mănînce carne şi să aibă pocanie 3 ani şi metanii 150 (în zi); iar de va gusta brînză sau ouă în acel post, doi ani să aibă pocanie şi metanii 66“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 117).

„Oricine se va spurca în Lunea brînzei cu carne şi în lunea dintîi (a postului) cu brînză, 4 ani să se pocăiască şi metanii 300 “ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 117).

„Oricine se va spurca din neştiinţă în Postul cel Mare, pocanie un an şi metanii 36“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 117).

„Nu se cuvine ca monahii să facă servicii plugăreşti în

Postul cel Mare, şi din cauza aceasta să dezlege la vin şi la untdelemn, pentru că acestea sînt fapte ale lăcomiei pîntecelui" (Sfîntul Nichifor, 16; Laodiceea, 50; . Sinodul VI ecumenic, 89).

35. Schismaticii

„Cei ce nu ascultă de Biserica Ortodoxă, deşi sînt ortodocşi, se numesc schismatici şi se despart de Sfînta Biserică pentru răzvrătire, pînă cînd se întorc din nou la supunere" (Gangra, 5, 20).

„Cei ce nu ascultă de hotărîrile Sfîntului Sinod al Bisericii, prin aceasta se sinucid duhovniceşte" (Gangra, 6).

36. Sinuciderea (deznădejdea)

Sinuciderea este cel mai mare păcat pe care îl poate face omul în această lume, fiind păcat împotriva Duhului Sfînt.

„Cine se va ucide de bunăvoia lui, să nu se îngroape creştineşte cu preot şi cu pomenire, iar de va fi ucis fără voia lui, să i se facă înmormîntare creştinească" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 101-102).

Dacă cineva s-a sinucis, fiind bolnav de minte, preotul să cerceteze adevărul şi dacă a fost bolnav, să-l îngroape după rînduială, iar dacă este în îndoială, să ceară sfatul episcopului.

„Cei ce s-au sinucis de bunăvoie, nu se îngroapă în cimitirul credincioşilor, ci deoparte, cu sinucigaşii, cu ereticii şi cu copiii nebotezaţi" (Pravila Bisericească, 1940, pag. 291-292).

37. Sminteala

Vai lumii din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine sminteala! (Matei 18, 6-7).

Mare păcat săvîrşesc cei ce smintesc prin faptele şi învăţătura lor pe copiii nevinovaţi, pe elevi, pe tineri, pe cei evlavioşi, pe cei îndoielnici în credinţă şi pe orice om.

Mare păcat săvîrşesc sectanţii, care cu vicleşug trag la

eresul lor pe creştinii ortodocşi smeriţi şi naivi, ducîndu-i la pierzare. Mare păcat săvîrşesc şi preoţii care prin comportarea lor îşi smintesc enoriaşii şi îi împing la necredinţă şi indeferentism religios. La fel păcătuiesc şi părinţii care îşi smintesc proprii copii prin beţie, desfrîu, înjurături şi tutun, în loc să-i apropie de Hristos, prin faptele lor creştineşti.

Sminteală publică şi păcat de moarte săvîrşesc astăzi femeile care se îmbracă necuviincios, cu haine bărbăteşti şi cu îmbrăcăminte scurtă indecentă, ca şi cele ce se sulimenesc şi îşi vopsesc părul, trăgînd la desfrînare pe toţi cei slabi de fire, mai ales pe tineri. Tuturor celor ce smintesc pe aproapele, *mai bine le-ar fi să li se atîrne o piatră de moară de gît şi să fie afundaţi în adîncul mării* (Matei 18, 16).

De osîndă şi mai mare se fac vrednici artiştii de cinema, de teatru şi operă, ca şi cei ce dau în public filme, imagini şi cărţi de pornografie, ucigînd şi întinînd sufleteşte şi trupeşte, prin desfrîu, aproape întreaga lume, pentru care vor da greu răspuns înaintea lui Dumnezeu.

Sminteala se canoniseşte după efectele produse de ea în rîndul credincioşilor şi a celor slabi şi neputincioşi, cum va găsi de cuviinţă duhovnicul.

38. Toleranţa

Poate fi bună sau rea. Toleranţa este bună cînd îngăduim şi iertăm slăbiciunile aproapelui, făcute din neputinţă fizică sau morală. *Milă voiesc, iar nu jertfă* (Matei 9, 13). Toleranţa este eres şi aduce osîndă cînd ea duce la păcat. De un astfel de păcat se fac vinovaţi părinţii care-şi lasă copii la distracţii lumeşti, la filme, la televizor, la desfrîu, spre pierzarea lor. La fel greşesc preoţii şi duhovnicii, tolerînd pe creştini şi pe fiii lor duhovniceşti să zacă în unele păcate, pe motiv că sînt tineri şi trebuie „să- şi trăiască viaţa", zicînd că Domnul este bun şi milostiv şi ne iartă pe toţi.

„Cel ce cunoaşte păcatele cuiva şi nu le va mărturisi (episcopului şi duhovnicului), se va pedepsi şi el cu acelaşi canon cu care se pedepseşte cel ce a făcut păcatul..." (Sfîntul

Vasile cel Mare, 71, 74, 89; Laodiceea, 7).

39. Uciderea cu voie şi fără voie

„Cel ce a ucis de voie, prin avort sau prin lovire, şi după aceasta s-a pocăit, va fi neîmpărtăşit de Sfinţenie (Sfînta Impărtăşanie) 20 de ani“ (Sfîntul Vasile cel Mare, canoanele 13, 33, 43, 52 şi 56; Ancira, 22, 23).

„Cel ce a ucis fără voie, va fi neîmpărtăşit de Sfinţenie 10 ani...“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 11, 54 şi 57).

„Dacă ucigaşul va face 300 de metanii pe zi şi va posti pînă seara cu mîncare uscată, va putea primi Sfînta Împărtăşanie după 5 ani, dacă a ucis cu voie; iar dacă a ucis fără voie sau în război, va primi cele Sfinte după trei ani“ (Sfîntul Ioan Postitorul, canonul 20)

40. Unirea la rău

„Cel ce răpeşte femeie (pentru desfrînare) şi cel ce aleargă cu dînsul (adică îl ajută, îl însoţeşte), 3 ani să se pocăiască şi metanii 36 pe zi. Iar preotul care îi primeşte, să se izgonească de la Biserică şi de la Liturghie un an şi metanii 1000 pe zi“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 114; Sinodul VI ecumenic, 27; Ancira, 25).

„Cel ce va lăuda pe cel vinovat şi va zice că bine a făcut..., se va certa întocmai ca şi cel vinovat“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 339).

„Cel ce va trimite pe altul să facă scrisori cu sudălmi asupra cuiva sau va sfătui pe altul ca să facă acest lucru, acela să se certe întocmai ca şi cel ce a făcut el singur (acest păcat)“ (Pravila lui Matei Basarab, glava 139).

„Cel ce va păzi hainele celui ce se va duce să ucidă (să fure sau să desfrîneze) pînă cînd va veni, acela să se pedepsească (să primească acelaşi canon) ca şi ucigaşul“ (Pravila lui

Matei Basarab, glava 46).

„Cel ce ştie pe cineva făcînd păcate şi va putea să-l oprească şi nu l-a oprit, nici n-a spus episcopului sau duhovnicului, acela să se canonisească la fel cu cel ce face păcatul“ (Pravila lui Mătei Basarab, glava 375).

„Episcopul sau preotul sau diaconul numai de se va ruga împreună cu ereticii (schismaticii şi sectanţii), să se afurisească, iar de le va da voie a lucra ca clerici, să se caterisească“ (Apostolic, 10, 11, 45).

41. Ura, neîmpăcarea

Cel ce urăşte pe fratele său, întru întuneric umblă şi nu ştie încotro merge, pentru că întunericul i-a orbit ochii (I Ioan 2, 11).

„Cel ce va avea vrajbă asupra cuiva, în biserică să nu intre pînă nu se va împăca, că rugăciunea lui spre blestem se va întoarce şi spre păcat se socoteşte, şi să facă în toate zilele cîte 50 de metanii“ (Molitfelnicul).

„Preoţii ce vor avea ură între ei şi nu se vor împăca, ci vor sluji aşa, să se pocăiască 4 ani şi metanii 100 (pe zi), cum spune şi Sfîntul Evsevie: **Amar de preotul ce are vrajbă pe cineva şi va merge aşa să slujească**“ (Pravila Bisericească de la Govora, glava 35).

42. Vrăjitoria

„Cel ce mărturiseşte că a făcut vrăjitorie sau fermecătorie, i se va da timpul de pocăinţă ca la ucigaş (20 de ani)...“ (Sfîntul Vasile cel Mare, 65, 72).

„Femeia ce va fermeca, pe străini şi pe ai ei, să se canonisească 9 ani şi metanii 500 în zi“ (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 115).

„Cine ia mana grîului sau altceva din acelea (mana vitelor, a vinului etc.) acesta, iată, ştie lucrul dracului! De se va lăsa

de aceasta, să aibă pocanie 4 ani şi metanii cîte 100 (pe zi)" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 100).

„Cei ce apelează la vrăjitori ca să afle cele viitoare, să se pocăiască 6 ani, fiind opriţi de cele Sfinte" (Sfîntul Vasile cel Mare, 83).

Acelaşi canon primesc şi cei ce spun viitorul fetelor (ursita), şi fac tot felul de preziceri mincinoase. Iar dacă vrăjitorii şi ghicitorii nu vor părăsi aceste practici păgîneşti şi diavoleşti, Sfinţii Părinţi hotărăsc „să se lepede cu totul de la Biserică" (Sinodul VI ecumenic, canonul 61).

Cei ce practică hipnotismul, yoga, ocultismul, spiritismul, magia albă, magia neagră şi orice exerciţii transcendentale, necreştine, se canonisesc ca şi vrăjitorii, fiind opriţi de Sfînta Împărtăşanie pînă la 10-20 de ani, ca ucigaşii (vezi Sfîntul Vasile cel Mare, 65, 72).

CUPRINS

Introducere, **de Arhim. Ioanichie Bălan** 5
Familia creştină 7
Pregătirea pentru căsătorie 12
Logodna şi căsătoria civilă 29
Cununia religioasă 36
Începutul vieţii de familie 45
Naşterea de copii 53
Botezul copiilor 69
Educaţia religioasă a copiilor 86
Educaţia religioasă a tinerilor 96
Bolile sufleteşti ale familiei creştine de astăzi 107
Viaţa religioasă în societate 130
Îndrumător canonic ortodox 160
Cuprins 183

Tehnoredactor: Pr. N. Dascălu

Tiparul executat la:
Imprimeria „BACOVIA" – Bacău

Editura "Universitas"
Chişinău, bul. Ştefan cel Mare, 180
Зак. 852, тираж 30000.
Fabrica de imprimare ofset din Tiraspol
Or. Tiraspol, str. 25 Octombrie, 99.